Kraków, dnia 22 marca 1947 r.

KRAKOWSKI DZIENNIK WOJEWÓDZKI

Nr 9

TREŚĆ:

ROZPORZĄDZENIE
PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ
z dnia 16 lutego 1928 r.
o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli. *)

(Tekst jednolity obwieszczenia Ministra Spraw Wewn z dnia 28 lutego 1939 r. Dz. U. R. P. Nr 34, p. 216 z uwzględnieniem zmian wprowadzonych Dekretem Prezydenta R. P. z dnia 25 sierpnia 1939 r. Dz. U. R. P. Nr 77 p. 514, oraz Dekretem z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju Dz. U. R. P. Nr 16 p. 109).

Na podstawie art. 44 ust. (6) Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Postanowienia ogólne.

Art. 1.

Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież rozporządzenia i przepisy miejscowe, na podstawie tego rozporządzenia wydane, mają zastosowanie:

1) przy budowie, zmianach budowlanych i utrzymaniu:

a) wszelkich budynków naziemnych i podziemnych w osiedlach, jak i poza osiedlami;

b) urządzeń, związanych z budynkami, tudzież urządzeń pomocniczych przy budowie;

2) przy tworzeniu, nowych osiedli i działek budowlanych;

3) przy zakładaniu, urządzaniu i zmianach w obrębie osiedli i działek budowlanych;

3) przy zakładaniu urządzaniu i zmianach w obrębie osiedli, ulic i dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego;

4) przy projektowaniu, zakładaniu, urządzaniu i zmianach poza obrębem osiedli wszelkiego rodzaju urządzeń i terenów o określonym przeznaczeniu w związku z istniejącymi lub zamierzonymi inwestycjami o znaczeniu państwowym, bądź w związku z rozwojem i potrzebami osiedli istniejących i nowozakładanych.

Art. 2.

Uzyskanie pozwolenia władz na budowę, zmiany budowlane i użytkowanie budynków i urządzeń związanych z budynkami, jest wymagane tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu (art. 332, 33, 334, 357) lub w wydanych na jego podstawie przepisach miejscowych (art. art. 408—417).

---

*) Uprawnienia b. Ministra Spraw Wewnętrznych wynikające z rozporządzenia P. R. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli, zostały obecnie przejęte przez Ministra Odbudowy.

Art. 3.

Nowe działki budowlane w osiedlach tworzy się:

a) na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji terenów (art. art. 52—67);

b) w drodze scalenia działek niezabudowanych i niezdatnych do zabudowania (art. art. 68—143);

c) w drodze odpowiedniego łączenia działek wadliwie zabudowanych i niezdatnych do zabudowania (przekształcenia) (art. art. 144—170)

Art. 4.

Zakładanie przez gminę w miastach i miasteczkach (gminach miejskich) i uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, ulic, dróg, placów i wszelkich terenów, przeznaczonych do użytku publicznego, tudzież zmiany tych urządzeń mogą być dokonywane tylko na podstawie planów zabudowania odnośnych osiedli, sporządzonych w trybie, przewidywanym w niniejszym rozporządzeniu (art. art. 7—51).

Art. 5.

(1) W miarę potrzeby będą wydane dla miast, uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, i gmin wiejskich, miejscowe przepisy policyjno-budowlane, zastosowane do warunków lokalnych.

(2) O ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, albo o uzdrowiska, uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, przepisy takie mogą być wydane wspólnie dla kilku albo dla szeregu miast, lub gmin wiejskich.

Art. 6.

Za osiedla w rozumieniu niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) miasta i miasteczka,

b) uzdrowiska i uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej na podstawie ustawy z dnia 23 marca 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr 31, poz. 254), w granicach okręgu ochrony sanitarnej.

c) osady wiejskie i fabryczne, kolonie robotnicze i w ogóle wszelkie skupienia w jednej grupie, co najmniej 10 budynków mieszkalnych.

CZĘŚĆ I.

Tworzenie i zabudowanie osiedli.

TYTUŁ I.

Plany zabudowania.

Rozdział I.

Istota planu zabudowania i zasady tworzenia i zabudowania osiedli.

Art. 7—51 uchylone.

Obecnie obowiązują w tej materii przepisy Dekretu z dnia 2 kwietnia 1946 r. o planowym zagospodarowaniu przestrzennym Kraju (Dz. U. R. P. Nr 16, p. 109).

TYTUŁ II.

Podział terenów (parcelacja).

Rozdział I.

Istota parcelacji.

Art. 52.

(1) Podział na dwie lub więcej części terenów, nie stanowiących własności Państwa albo związków samorządowych, a położonych na obszarach, określonych w art. 53, może być dokonywany na podstawie zatwierdzonego planu parcelacji.

(2) Również uprzedniego zatwierdzenia planu parcelacji wymaga przeniesienie na osoby trzecie prawa użytkowania poszczególnych części terenów, określonych w ust. (1), gdy na tych częściach istnieją albo mają być wzniesione budynki o charakterze stałym.

(3) Przed uzyskaniem takiego zatwierdzenia umowy o odstąpieniu części nieruchomości, lub o przeniesieniu prawa użytkowania części nieruchomości, określonych w ust. (1), nie mają mocy prawnej.

(4) Budowa na części nieruchomości, której użytkowanie przenosi się na osobę trzecią, przed uzyskaniem wspomnianego zatwierdzenia projektu parcelacji jest zabroniona.

Art. 53.

(1) Przepisy art. 52 mają zastosowanie do:

a) terenów, znajdujących się w obrębie granic administracyjnych gmin miejskich;

b) terenów, znajdujących się w obrębie granic ochrony sanitarnej uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

c) terenów, objętych prawomocnymi szczegółowymi planami zabudowania, znajdujących się poza obszarami osiedli określonych w pkt a) i b);

d) terenów, znajdujących się poza obszarami, określonymi w pkt a), b) i c), uznanych zarządzeniem wojewody za podpadające pod przepisy art. 52.

(2) Zarządzenia, o których mowa w ust. (1) pkt d), będą wydawane po wysłuchaniu opinji właściwej izby rolniczej oraz terytorialnie właściwej komisji, określonej w art. 23, jeżeli taka komisja istnieje.

Art. 54.

Plan parcelacji powinien ustalić ilość, rozmiary, kształt i położenie działek budowlanych.

Art. 55.

(1) Działki budowlane, które mają być utworzone przy podziale terenów, powinny być tak zaprojektowane, aby było możliwe ich zabudowanie zgodnie z przepisami obowiązującymi i z prawomocnym planem zabudowania, jeżeli taki istnieje.

(2) Działki powinny posiadać bezpośredni dostęp do ulicy, placu lub drogi.

(3) Boczne granice działek do głębokości co najmniej 12 metrów od linii zabudowania powinny być prostopadłe do tej linii, względnie do istniejącej linii zabudowania ulicy, placu lub drogi, o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 56.

W wypadkach, gdy na terenach, podlegających parcelacji, konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo gdy zachodzi potrzeba zmiany przyległych do tych terenów lub przechodzących przez nie istniejących ulic, placów i dróg lub wreszcie, gdy parcelacja dotyczy terenu o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach przy portach morskich co najmniej 1/2 hektara, nie posiadającego prawomocnego szczegółowego planu zabudowania, powinny być sporządzone plany zabudowania odnośnych terenów w trybie, przewidzianym w art. 7—51.

Rozdział II.

Zatwierdzanie planów parcelacji.

Art. 57.

(1) Do zatwierdzania planów parcelacji są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w niewydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisyj uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;

c) na obszarach, nie wymienionych w pkt a) i b), wydziały powiatowe.

(2) Dla osiedli, znajdujących się w sferze interesów mieszkaniowych miast, określonej w przepisach szczególnych, plany parcelacji powinny być przed zatwierdzeniem przesłane do wypowiedzenia się zainteresowanemu zarządowi miejskiemu.

(3) Gdy dany teren znajduje się na obszarze, dla którego została powołana komisja, przewidziana w art. 23, plan parcelacji przed zatwierdzeniem powinien być przesłany do wypowiedzenia się przewodniczącemu komisji.

(4) Nieudzielenie odpowiedzi przez zarząd miejski lub przez przewodniczącego komisji w ciągu czterech tygodni będzie traktowane, jako wyrażenie przychylnej opinii.

Art. 58.

(1) W wypadkach, gdy zachodzi konieczność sporządzenia planu zabudowania terenu, którego dotyczy zgłoszony plan parcelacji (art. 56), właściwe władze są upoważnione do zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania.

(2) W razie zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji ma zastosowanie przepis art. 39 ust. końcowy.

Art. 59.

O zawieszeniu rozpatrzenia planu parcelacji powinny być zawiadomione osoby interesowane

Art. 60.

(1) Jeżeli zatwierdzenie albo uprawomocnienie się odnośnego planu zabudowania w myśl art. 33 nie nastąpi w okresie dwóch lat od dnia zgłoszenia planu parcelacji, projekt parcelacji powinien być rozpatrzony, a brak prawomocnego planu zabudowania nie może spowodować odmowy zatwierdzenia planu parcelacji

(2) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co najmniej 1/2 hektara, nie posiadający prawomocnego szczegółowego planu zabudowania termin, określony w ust. (1), będzie liczony od daty pokrycia przez właściciela gruntu kosztów sporządzenia planu zabudowania.

(3) W przypadkach wyjątkowych, usprawiedliwionych szczególnymi warunkami, gdy chodzi o sporządzenie planu zabudowania ogólnego, dwuletni termin zawieszenia rozpatrzenia planu parcelacji, określony w ust. (1), może być przedłużony o jeden rok — w Warszawie decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — decyzją wojewody, wydaną przy udziale wydziału wojewódzkiego z głosem stanowczym.

Art. 61.

Od orzeczeń, wydanych w myśl art. 57 i 58, osobom interesowanym przysługuje prawo odwołania do władz wyższych w terminie i trybie, przewidzianych w art. 394—398.

Art. 62.

Wszelkie zmiany zatwierdzonego planu parcelacji mogą być dokonywane tylko w trybie, przewidzianym w art. art. 52—61.

Art. 63.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości szczegółowych przepisów, dotyczących trybu postępowania w sprawach parcelacji terenów budowlanych.

Rozdział III.

Urządzanie ulic, dróg i innych obiektów, przeznaczonych do użytku publicznego, przy tworzeniu nowych osiedli lub nowych dzielnic.

Art. 64.

(1) W razie, gdy plan parcelacji obejmuje obszar o powierzchni co najmniej hektara, a w miastach, położonych przy portach morskich, co najmniej 1/2 hektara, władza, powołana do zatwierdzenia planu parcelacji (art. 57), może zobowiązać właściciela tego obszaru do urządzenia jego kosztem w sposób, przez nią określony, ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, przewidzianych w planie zabudowania na wspomnianym obszarze, i do dalszego utrzymywania tych urządzeń. Ogólna powierzchnia terenu, zajętego przez ulice i drogi, place, skwery i parki, do których urządzenia może być zobowiązany właściciel obszaru, podlegającego parcelacji, nie może przekraczać 25% łącz-

nej powierzchni wszystkich działek budowlanych, przewidzianych w planie parcelacji, gdy powierzchnia działek nie przekracza 15 hektarów, i — 35% łącznej powierzchni tychże działek, gdy ta ostatnia przekracza 15 hektarów.

(2) Przy określaniu sposobu urządzenia ulic bądź placów komunikacyjnych stosuje się przepisy, zawarte w art. 174 ust. (3), a jeżeli chodzi o przeznaczone do użytku publicznego place niekomunikacyjne, skwery i parki, koszty nakazanego ich urządzenia nie mogą przekraczać kosztów zniwelowania terenu i urządzenia trawników.

(3) W przypadkach parcelacji terenów, położonych na obszarach gmin wiejskich, władza przed nałożeniem na właściciela obowiązków, określonych w ust. (1), wysłucha opinii właściwej izby rolniczej co do słuszności i wysokości obciążenia obowiązkami, o których wyżej mowa.

(4) Przeniesienie na osoby trzecie prawa własności działek, utworzonych wskutek parcelacji, jest zabronione przed urządzeniem ulic i dróg, placów skwerów i parków, do których urządzenia właściciel został zobowiązany na podstawie ust. (1).

(5) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, władza zezwoli na przeniesienie na osoby trzecie prawa własności co najwyżej 50% ogólnej powierzchni działek, utworzonych przy parcelacji, przed urządzeniem ulic i dróg oraz innych urządzeń, jeżeli właściciel przedstawi odpowiednie zabezpieczenie wykonania wspomnianych urządzeń w terminie, przez władzę określonym.

Art. 65.

W razie, gdy na podstawie art. 64 został nałożony obowiązek urządzenia i utrzymywania ulic i dróg, oraz placów, skwerów i parków, przeznaczonych do użytku publicznego, wówczas jednocześnie z przeniesieniem prawa własności poszczególnych działek, utworzonych przy parcelacji, powinno być przeniesione na nabywców tych działek również prawo własności odpowiednich części wspomnianych urządzeń, przy czym w księdze hipotecznej powinny być uwidocznione zarówno przeniesienie na nabywców działek prawa własności odpowiednich części tych urządzeń, jak i obowiązek nabywców do dalszego ich utrzymywania.

Art. 66.

(1) Ulice i drogi, oraz place, skwery i parki, przeznaczone do użytku publicznego, urządzone przez właściciela na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, powinny być utrzymywane przezeń bądź przez właścicieli działek, utworzonych przy parcelacji, w stanie zdatnym do użytku.

(2) Za korzystanie z urządzeń, o których mowa w ust. (1), właściciel obszaru, objętego zatwierdzonym planem parcelacji, bądź właściciele działek, utworzonych przy parcelacji, nie mogą pobierać żadnych opłat.

(3) Gminie służy prawo umieszczania bez odszkodowania na urządzonych ulicach, oraz przeznaczonych do użytku publicznego placach, parkach i skwerach, bądź pod nimi lub nad nimi, wszelkiego rodzaju przewodów, szyn tramwajowych i innych urządzeń, przeznaczonych do użytku publicznego.

(4) W razie nienależytego utrzymywania urządzeń, wymienionych w ust. (1), w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach wojewoda, może upoważnić zarząd gminy do utrzymywania tych urządzeń na koszt osób, obowiązanych do ich utrzymywania.

Art. 67.

Ulice i drogi oraz place, skwery i parki, przeznaczone do użytku publicznego, urządzone na obszarze, objętym zatwierdzonym planem parcelacji, gmina na żądanie ich właściciela obowiązana jest przejąć do dalszego utrzymywania po zabudowaniu co najmniej jednej trzeciej działek. W tym przypadku wspomniane urządzenia powinny być przekazane gminie bezpłatnie na własność w stanie wolnym od ciężarów hipotecznych i długów; pisma, stwierdzające to przejście własności na gminę, są wolne od podatku od darowizn.

TYTUŁ III.

Scalenie działek budowlanych.

Rozdział I.

Istota scalenia.

Art. 68.

(1) W wypadkach, gdy w części osiedla, objętej prawomocnym planem zabudowania, znajdują się działki niezabudowane, które ze względu na ich rozmiary, kształt lub położenie nie mogą być zabudowane zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i planem zabudowania, działki te mogą ulec scaleniu w trybie, przewidzianym niżej w art. 69 do 143.

(2) W razie, gdy osiedle lub jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, brak planu zabudowania nie może być przeszkodą do dokonania scalenia.

(3) Działki, na których znajdują się budynki, tudzież działki niezabudowane, lecz do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i placu zabudowania zdatne, mogą w całości lub w części ulec scaleniu, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych do nich działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) i o ile korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania. Działki zdatne do zabudowania, zgodnego z przepisami i z planem zabudowania, mogą ulec scaleniu również w tych przypadkach, gdy wskutek ustalenia w prawomocnym planie zabudowania, działki te stały się niezdatnymi do ekonomicznego lub do celowego zabudowania.

Art. 69.

Działki niezabudowane, które zdatne są do zabudowania zgodnie z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania, lecz nie mogą być zabudowane w sposób ekonomiczny i celowy ze względu na ich

kształt, mogą poza wypadkami, przewidzianymi w ust. (3) art. 68, również ulec scaleniu, gdy chodzi tylko o zmianę kształtu działek bez zmiany ich obszaru i położenia względem ulic lub dróg.

Art. 70.

Nie podlegają scaleniu:

a) grunty, które w myśl planu zabudowania nie podlegają zabudowaniu, jako przeznaczone na ulice, place, parki, ogrody itp. z wyjątkiem przypadków, określonych w art. 73 ust. (3),

b) grunty, które w myśl planu zabudowania są przeznaczone pod budynki użyteczności publicznej,

c) grunty, zawierające bogactwa mineralne, jak źródła mineralne, pokłady minerałów itp.,

d) grunty, potrzebne dla działalności zakładów przemysłowych, górniczych lub komunikacyjnych,

e) grunty państwowe i przez Państwo użytkowane, z wyjątkiem przypadków, gdy na scalenie wyraziły zgodę władze, do których należy ogólny zarząd tych gruntów,

f) grunty, objęte nadaniami górniczymi, i pola naftowe, gdy rozpoczęto na nich roboty górnicze.

Art. 71.

Nie podlegają scaleniu wbrew woli właścicieli grunty użytkowane w specjalny sposób, jak grunty, na których znajdują się prowadzone zawodowo ogrody i sady, zbiorniki wody, służące do hodowli ryb itp., z wyjątkiem wypadków, gdy to jest konieczne dla dokonania scalenia przyległych działek, a korzyści ze scalenia przewyższają korzyści z dotychczasowego użytkowania.

Art. 72.

Grunty, objęte nadaniami górniczymi i pola naftowe, na których robót nie rozpoczęto, mogą być poddane scaleniu jedynie za zgodą właścicieli uprawnień górniczych.

Art. 73.

(1) Przyległe działki, które mają ulec scaleniu w myśl art. 68 lub 69, a znajdują się w obrębie ustalonego w planie zabudowania (art. 68 ust. (1), względnie istniejącego (art. 68 ust. (2)) jednego bloku budowlanego, stanowią obszar scalenia.

(2) Działki, znajdujące się w obrębie kilku przyległych bloków budowlanych, mogą być włączone do jednego obszaru scalenia w wypadkach, gdy za tym przemawiają specjalne warunki miejscowe, w szczególności, gdy działki jednego właściciela znajdują się w obrębie dwóch lub kilku bloków budowlanych.

(3) Grunty, przeznaczone w prawomocnym planie zabudowania na ulice, place, parki, ogrody itp. cele, bezpośrednio przylegające do działek, podlegających scaleniu, a nie będące własnością Państwa lub gminy, powinny być włączone na żądanie ich właścicieli do obszaru scalenia, gdy na obszarze scalenia znajduje się jedna albo kilka działek tegoż właściciela, podlegających scaleniu w myśl art. 68, z tym zastrzeżeniem, że do obszaru scalenia może być włączony co najwyżej taki obszar tych gruntów, którego powierzchnia łącznie z powierzchnią włączonej do obszaru scalenia działki albo działek budowlanych tegoż właściciela, nie przekracza 20% łącznej powierzchni wszystkich działek budowlanych, włączonych do obszaru scalenia. Przeznaczenie gruntów, włączonych do obszaru scalenia na podstawie niniejszego ustępu, nie może być zmienione.

Art. 74.

O ile dla dokonania racjonalnego scalenia działek budowlanych konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących, przeprowadzenie to i zmiana mogą być dokonane tylko po sporządzeniu i zatwierdzeniu, względnie uprawomocnieniu się planu zabudowania i na podstawie tego planu.

Art. 75.

Scelenie polega na połączeniu w jedną całość wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, i na takim nowym podziale tego obszaru, ażeby działki nowoutworzone nadawały się do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania, względnie do celowego i ekonomicznego zabudowania (art. 68 i 69).

Art. 76.

(1) Na obszarze scalenia utworzone zostają nowe działki w ten sposób, iż na miejsce każdej włączonej do tego obszaru działki wydzielona zostaje nowa działka, której wartość, w miarę możności powinna znajdować się w takim stosunku do wartości wszystkich nowoutworzonych działek, w jakim wartość włączonej działki znajdowała się do wartości wszystkich działek istniejących. W razie gdy do obszaru scalenia zostały włączone grunty, określone w art. 73 ust. (3), grunty te traktuje się jako część działki tegoż właściciela, włączonej do obszaru scalenia.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do działek, na których miejsce ze względu na ich mały obszar nie mogą być wydzielone działki zdatne do zabudowania, zgodnego z przepisami obowiązującymi i z planem zabudowania.

(3) Położenie każdej nowoutworzonej działki względem ulic lub dróg w miarę możności powinno odpowiadać położeniu tej działki, włączonej do obszaru scalenia, na której miejsce nowa działka została wydzielona.

(4) W przypadkach, gdy na podstawie art. 73 ust. (3) do obszaru scalenia zostały włączone grunty, przeprzeznaczone na ulice, place, parki, ogrody i tym podobne cele, prawo własności tych gruntów przechodzi na właścicieli nowoutworzonych działek, odpowiednio do powierzchni tych działek.

Art. 77.

W wypadkach, gdy do obszaru scalenia włączone zostały działki, na których znajdują się budynki albo urządzenia, wspomniane w ust. (3) art. 68 i w art. 71, a scalenie nie wymaga całkowitego zburzenia budynków lub zniesienia urządzeń, należy przydzielić

dotychczasowym właścicielom te nowoutworzone działki, na których pozostają stanowiące ich własność budynki albo urządzenia, bądź części ich zdatne do użytku.

Art. 78.

(1) W wypadkach, gdy na obszarze scalenia znajdują się dwie lub większa ilość działek, należących do jednego właściciela, i gdy na miejsce każdej lub jednej z nich ze względu na mały jej obszar nie może być wydzielona równowartościowa działka zdatna do zabudowania, wówczas na miejsce tych działek powinna być wydzielona jedna nowa działka, stanowiąca ich równoważnik.

(2) Na miejsce kilku działek drobnych, stanowiących własność kilku właścicieli, również powinna być wydzielona jedna zdatna do zabudowania działka, stanowiąca równoważnik tych działek, gdy na utworzenie wspólnej własności godzą się zarówno właściciele działek, jak i osoby, których prawa obciążają te działki.

(3) W braku zgody interesowanych na wydzielenie w miejsce kilku działek drobnych jednej zdatnej do zabudowania działki zastępczej, należy w miejsce każdej działki drobnej wydzielić działkę zastępczą, umieszczając nowe działki w sposób, umożliwiający ich zabudowanie po ustanowieniu odpowiednich służebności.

Art. 79.

Gdy w miejsce działki drobnej nie może być wydzielona działka zdatna do zabudowania, utworzona w myśl art. 78 część obszaru scalenia, stanowiąca równoważnik tej działki, powinna być użyta na powiększenie innej lub innych działek, właściciel zaś otrzymuje odszkodowanie pieniężne.

Art. 80.

(1) Gdy do obszaru scalenia włączone zostały rozmaicie obciążone działki jednego właściciela, wówczas w miejsce każdej z wyżej określonych działek jednego właściela rozmaicie obciążonych należy wydzielić jedną działkę równoważną.

(2) Wydzielenie zamiast kilku rozmaicie obciążonych działek jednego właściciela jednej działki zastępczej możliwe jest w wypadku, gdy co do porządku ciężarów nastąpi ugoda pomiędzy właścicielem a osobami, których prawa obciążają poszczególne działki.

Art. 81.

W wypadkach, gdy to jest konieczne dla przeprowadzenia scalenia (art. 78 ust. (3)), mogą być ustanowione odpowiednie służebności, jak wspólne użytkowanie podwórz, prawo widoku i światła itp.

Art. 82.

Boczne granice nowoutworzonych działek powinny być prostopadłe do linij regulacyjnych ulic i placów (art. 68 ust. (1)), względnie do istniejących linij ulic i placów (art. 68 ust. (1)), o ile warunki miejscowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 83.

(1) W wypadkach, gdy stosunek wartości działki nowoutworzonej do wartości wszystkich nawoutworzonych działek jest większy lub mniejszy, niż stosunek wartości działki, włączonej do obszaru scalenia, do wartości wszystkich działek włączonych do tego obszaru, — właściciel w pierwszym wypadku uiszcza, a w drugim otrzymuje stosowną dopłatę pieniężną.

(2) Przy ustaleniu dopłat powinny być wzięte pod uwagę poza wielkością i położeniem również inne okoliczności, wpływające na wartość działek.

Art. 84.

(1) O ile dla przeprowadzenia scalenia nieodzowną staje się konieczność zburzenia budynków lub zniesienia jakichkolwiek urządzeń, powinno być przyznane odszkodowanie za te budynki i urządzenia.

(2) Odszkodowanie to obciąża ogół właścicieli w stosunku do otrzymywanych przez nich przy scaleniu korzyści, przy uwzględnieniu długości frontu, powierzchni, kształtu i położenia nowowydzielonych działek.

Art. 85.

Przy obliczaniu dopłat i odszkodowań (art. 79, 83 i 84) nie może być brane pod uwagę ogólne powiększenie wartości gruntów na obszarze scalenia, które może nastąpić wskutek scalenia.

Art. 86.

Służebności, ustanowione w myśl art. 81, powinny być wzięte pod uwagę przy ustalaniu dopłat i odszkodowań (art. 83 i 84).

Art. 87.

Służebności, które wskutek scalenia stają się bezprzedmiotowymi, wygasają bez odszkodowania.

Art 88.

Za wkłady na roboty budowlane, urządzanie ogrodów, melioracje itp., dokonane po wszczęciu postępowania scaleniowego przez właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, odszkodowanie się nie należy.

Art 89.

Prawa do dopłat i odszkodowań, wynikające z mocy niniejszego rozporządzenia, mają pierwszeństwo hipoteczne przed wszelkimi obciążeniami odnośnych działek, którym z pomocy ustaw nie przysługuje uprzywilejowane pierwszeństwo.

Art 90.

Działki, utworzone wskutek scalenia, wolne są od podatków państwowych i samorządowych na przeciąg lat dwóch od daty zatwierdzenia projektu scalenia.

Rozdział II.

Prawa osób trzecich.

Art 91

Wszelkie prawa osób trzecich, którymi obciążone są działki, włączone do obszaru scalenia, jak służebności osobiste, prawa użytkowania, używania, zastawu, dzierżawy, najmu, wszelkie długi i zobowiązania hipoteczne itp., nie stanowiące przeszkody do przeprowadzenia scalenia, przechodzą na działki utworzone przy scaleniu, z wyjątkiem wypadku, przewidzianego w art. 79.

Art 92.

(1) Spory, toczące się w sądach o własność i posiadanie gruntów, podlegających scaleniu, nie ulegają wstrzymaniu z powodu wdrożenia postępowania scaleniowego.

(2) O stanie sporów, dotyczących gruntów scalanych, sądy zawiadamiają z urzędu organa, przeprowadzające scalenie. Organa te powinny dążyć do załatwienia wymienionych sporów w drodze dobrowolnej ugody stron i są uprawnione zwracać się do sądów o dalsze wyjaśnienia co do stanu sporów. O ile dobrowolna ugoda nie nastąpi, należy w planie scalenia tak rozmieścić grunty sporne, aby wynik sporu nie sprzeciwiał się celom scalenia.

Art 93.

(1) Postępowanie egzekucyjne, w razie przymusowej sprzedaży gruntów, należących do obszaru scalenia, nie ma wpływu na postępowanie scaleniowe, może być wdrożone podczas tego postępowania i nie przerywa swego biegu.

(2) Przedmiot postępowania egzekucyjnego (licytacyjnego) stanowią aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, grunty posiadane przed scaleniem.

(3) O ile sprzedaż przymusowa zostanie dokonana przed uprawomocnieniem się orzeczenia w przedmiocie scalenia, nowonabywca wstępuje we wszystkie prawa dotychczasowego właściciela gruntów, które obejmuje w tym stanie, w jakim je nabył na licytacji.

(4) W razie uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie scalenia przed dokonaniem sprzedaży przymusowej, przedmiotem sprzedaży będą działki, wydzielone przy scaleniu, a ustanowione w tym orzeczeniu dopłaty i odszkodowania, przyznane właścicielowi działki, podlegającej przymusowej sprzedaży, mają być składane na rzecz masy egzekucyjnej do depozytu sądu. W razie niezłożenia tych dopłat i odszkodowań do depozytu sądu — sąd na żądanie osób uprawnionych ściąga je przymusowo na podstawie powyższego orzeczenia.

Art 94.

Postępowanie dobrowolnego przetargu (licytacji) gruntów, należących do obszaru scalenia, nie może być wdrożone podczas postępowania scaleniowego, a toczące się w chwili wdrożenia postępowania scaleniowego, może być przez sąd wstrzymane na żądanie któregokolwiek z uczestników postępowania licytacyjnego na czas, aż do uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

Art 95.

(1) Postępowanie sądowe o zniesieniu współwłasności przez podział w naturze oraz o wyznaczenie drogi koniecznej (o przyznanie prawa przechodu), o ile tyczy się gruntów, będących przedmiotem scalenia, nie może być wszczęte aż do chwili uprawomocnienia się orzeczenia w przedmiocie scalenia.

(2) W razie, jeżeli takie postępowanie wszczęto przed wdrożeniem postępowania scalenia gruntów, właściwy sąd wstrzymuje je i zawiadamia o tym organa przeprowadzające scalenie, które powinny załatwić sprawę, będącą przedmiotem postępowania sądowego.

(3) Wyjątek stanowi przymusowe ustanowienie służebności przeprowadzenia przewodów dla ropy, gazu, wody, kanalizacji, albo elektrycznych. Ustanowienie tych służebności następuje niezależnie od postępowania scaleniowego i musi być uwzględnione przy scaleniu, a ustalone za te służebności odszkodowania powinny być przyznane osobom, których grunty według orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, będą obciążone tymi służebnościami.

Art 96.

Dopłaty pieniężne, uiszczane właścicielom w razie zmniejszenia się wartości ich działek przy nowym podziale, oraz odszkodowania, uiszczane tymże właścicielom w razie zniesienia ich działek tudzież w razie zburzenia lub zniesienia budynków albo urządzeń, znajdujących się na nich, — mają być obrócone w pierwszym rzędzie na zaspokojenie praw, obciążających te działki.

Art 97.

Wierzytelności z tytułu odszkodowań (art. 79) stanowią przedmiot zabezpieczenia dla należytości, ciężarów i praw, obciążających działkę zniesioną.

Rozdział III.

Postępowanie.

Art 98.

Do wszczęcia postępowania scaleniowego i do przeprowadzenia scalenia działek budowlanych są powołane:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzenia planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na mocy ustaw szczególnych;

c) w osiedlach nie wymienionych w pkt a) i b), — wydziały powiatowe.

Art 99.

(1) Wszczęcie postępowania scaleniowego nastąpić może:

a) na złożony organom, wymienionym w art. 98, wniosek większości zainteresowanych właścicieli, do których należy więcej niż połowa powierzchni gruntów, mających ulec scaleniu, względnie po uzyskaniu przez te organa zgody większości właścicieli określonej wyżej,

b) z urzędu,

gdy w obrębie bloku budowlanego, już istniejącego, lub który ma być utworzony na podstawie prawomocnego planu zabudowania, znajduje się jedna albo kilka działek, nie mających dostępu do żadnej z ulic, otaczających blok,

lub, gdy powierzchnia działek, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym, znajdujących się w obrębie bloku budowlanego, wynosi co najmniej jedną piątą powierzchni całego bloku,

lub gdy zgłoszono prośbę o pozwolenie na budowę na jednej z dwóch lub kilku przyległych do siebie działek budowlanych, określonych w art. 68 ust. (1) bądź ust. (3) zdaniu końcowym,

lub wreszcie, gdy osiedle bądź jego część zostały zniszczone wskutek klęski żywiołowej, a odbudowa na dawnych działkach nie mogłaby być dokonana ze względu na małe rozmiary, wadliwy kształt lub nieodpowiednie położenie poszczególnych działek.

(2) W wypadku, przewidzianym w pkt. b), wszczęcie postępowania scaleniowego może również nastąpić: w Warszawie wskutek zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — wojewody.

Art. 100.

W wypadkach, gdy zaszły określone w art. 99 warunki wszczęcia postępowania scaleniowego, organa, wymienione w art. 98, sporządzają plan obszaru scalenia, uwidoczniający wielkość i położenie działek, oraz wykaz, wyszczególniający urządzenia, istniejące na działkach, sposób użytkowania działek, hipoteczne i katastralne ich określenie, gdy działki stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, i nazwiska właścicieli.

Art. 101.

(1) Na podstawie sporządzonych planu i wykazu o potrzebie i obszarze scalenia orzekają w Warszawie — Minister Spraw Wewnęrtznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

(2) O ile grunty, włączone do obszaru scalenia, stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, w orzeczeniu powinno być wyszczególnione ich oznaczenie hipoteczne.

Art. 102.

(1) O treści orzeczenia, które zostało wydane na podstawie art. 101, powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru scalenia i

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących scalenia.

(3) Osoby interesowane powinny być o powyższym osobno powiadomione.

Art. 103.

(1) Za interesowanych w scaleniu będą uważani wszyscy właściciele działek, włączonych do obszaru scalenia, tudzież wierzyciele hipoteczni i właściciele innych praw, hipotecznie zabezpieczonych, i w ogóle osoby, których prawa obciążają działki, włączone do obszaru scalenia.

(2) W wypadku toczących się sporów sądowych w przedmiocie praw do działki, za interesowanych uważa się obydwie strony.

Art. 104.

Właściciele działki lub działek, stanowiących wspólną własność, reprezentuje jeden z ich grona, wskazany przez pozostałych, a jeżeli zgoda w tej mierze nie nastąpi, jeden z współwłaścicieli, wyznaczony w tym celu przez organa, powołane do przeprowadzenia scalenia. Ma to zastosowanie przy wszystkich czynnościach, objętych postępowaniem scaleniowym.

Art. 105.

Dla właścicieli działek, których miejsce pobytu organom przeprowadzającym scalenie nie jest znane, — tudzież dla właścicieli niewłasnowolnych lub zaginionych, nie posiadających prawnych zastępców, sąd na wniosek tych organów wyznaczy kuratora.

Art. 106.

Z dniem ogłoszenia w myśl art. 102 postępowanie scaleniowe będzie uważane za wszczęte.

Art. 107.

Dla uzyskania funduszów, koniecznych na pokrycie kosztów postępowania, wszczętego na podstawie pkt a) art. 99, organa przeprowadzające scalenie z chwilą wydania orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) mogą nakładać na właścicieli działek, włączonych do tego obszaru, opłaty w stosunku do powierzchni włączonych działek.

Art. 108.

Na podstawie orzeczenia o potrzebie i obszarze scalenia (art. 101) sąd (wydział hipoteczny) na wniosek organów przeprowadzających scalenie, wpisuje do księgi wieczystej ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego, które ma ten skutek, iż wszelkie późniejsze zmiany stanu hipotecznego tak co do własności jak i obciążeń pozostają bez wpływu na przebieg postępowania scaleniowego i zachowują moc o tyle, o ile nie sprzeciwiają się postanowieniom niniejszego rozporządzenia.

Art. 109.

Osobom interesowanym przysługuje prawo zgłaszania organom przeprowadzającym scalenie wniosków co do sposobu scalenia w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia, względnie ogłoszenia o wszczęciu postępowania scaleniowego (art. 102)).

Art. 110.

Dla oszacowania wartości zarówno działek, włączonych do obszaru scalenia, jak i nowoutworzonych działek i służebności tudzież dla ustalenia wysokości dopłat i odszkodowań, przyznanych przy scaleniu, organa, wymienione w art. 101, powołują komisję szacunkową spośród osób niezainteresowanych bezpośrednio ani pośrednio w sprawie danego scalenia.

Art. 111.

(1) W skład komisji szacunkowej, powołanej w myśl art. 110, wchodzą:

a) przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej jako przewodniczący,

b) przedstawiciel gminy, w której obrębie znajduje się obszar scalenia, jako zastępca przewodniczącego,

c) rzeczoznawca budowlany,

d) mierniczy przysięgły,

e) dwaj rzeczoznawcy spośród niezainteresowanych mieszkańców gminy.

(2) W wypadkach, gdy gmina jest właścicielką działki lub działek, włączonych do obszaru scalenia, zamiast przedstawiciela gminy w skład komisji wchodzi drugi przedstawiciel rządowej władzy administracyjnej, w charakterze zastępcy przewodniczącego.

(3) Oprócz członków mają być powołani zastępcy członków, wymienionych wyżej w pkt c), d), e) o odpowiednich kwalifikacjach.

(4) W razie potrzeby komisji przysługuje prawo powoływania biegłych o specjalnych kwalifikacjach z głosem doradczym.

Art. 112.

(1) Dla ważności uchwał komisji szacunkowej konieczna jest obecność przewodniczącego lub jego zastępcy oraz członków, wymienionych w pkt c), d) i e) art. 111, lub ich zastępców.

(2) Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego.

Art. 113.

Członkowie komisji i zaproszeni biegli otrzymują wynagrodzenie w wysokości, wyznaczonej przez wojewodę, względnie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 114.

(1) Organa, przeprowadzające scalenie (art. 98), sporządzają wstępny projekt scalenia na podstawie zgłoszonych wniosków interesowanych (art. 109) i oszacowania, przyjętego przez komisję szacunkową (art. 110), i wyznaczają termin rozprawy.

(2) Gdy scalenie jest potrzebne dla odbudowania zniszczonego wskutek klęski żywiołowej osiedla albo jego części (art. 99 pkt b)), rozprawa powinna odbyć się najdalej w cztery tygodnie po wszczęciu postępowania (art. 106).

Art. 115.

(1) Organa wymienione w art. 98 przeprowadzają rozprawę przez swego delegata, względnie delegatów.

(2) Interesowani powinni być wezwani do stawienia się na termin rozprawy, z podaniem w wezwaniu skutków niestawiennictwa.

Art. 116.

Od dnia wezwania do dnia rozprawy przysługuje interesowanym prawo przeglądania wstępnego projektu scalenia.

Art. 117.

(1) Niestawiennictwo osób interesowanych mimo doręczenia im wezwania nie powoduje odroczenia rozprawy.

(2) Właściciele działek nieobecni, mimo otrzymanego wezwania, uważani będą za zgadzających się na przyjęcie przeznaczonych dla nich działek.

Art. 118.

Przy rozprawie organa przeprowadzające scalenie powinny wysłuchać życzeń interesowanych i dążyć do polubownego załatwienia zachodzących sprzeczności.

Art. 119.

Wszelkie wnioski i sprzeciwy, jako też wyniki ugód pomiędzy poszczególnymi interesowanymi, nie sprzeciwiające się celom scalenia, mają być wniesione do protokółu.

Art. 120.

Ugody, spisane przed organami przeprowadzającymi scalenie, mają moc prawną ugód, zawartych wobec sądów.

Art. 121.

Przed zamknięciem rozprawy podaje się do wiadomości interesowanych, kiedy i gdzie mogą oni zaznajomić się z mającym być sporządzonym projektem scalenia.

Art. 122.

Na podstawie wyników rozprawy tudzież uchwały komisji szacunkowej (art. 110) — organa przeprowadzające scalenie sporządzają projekt scalenia.

Art. 123.

Projekt scalenia powinien zawierać:

1) plan obszaru scalenia, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie działek, włączonych do obszaru scalenia, b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, c) nazwiska właścicieli działek, d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach, e) obciążenia, służebności, ciężary publiczne i w ogóle wszystkie stosunki ,które mogą mieć znaczenie dla nowego podziału obszaru scalenia;

2) plan podziału obszaru scalenia, uwidoczniający zaprojektowany układ stosunków, wspomnianych wyżej w punkcie 1);

3) wykaz wartości wszystkich działek, włączonych do obszaru scalenia, oraz wartości znajdujących się na działkach budynków i urządzeń;

4) wykaz wartości wszystkich działek, nowoutworzonych oraz wartości, mających na nich pozostać

względnie podlegających zburzeniu lub usunięciu, budynków i urządzeń lub ich części;

5) wykaz dopłat i odszkodowań, które mają być uiszczone przez poszczególnych właścicieli osobom, którym te dopłaty i odszkodowania mają być przyznane;

6) wykaz kosztów postępowania i ich rozkład na właścicieli poszczególnych działek.

Art. 124.

1) Osoby interesowane mogą przeglądać projekt scalenia w okresie czterech tygodni od daty, podanej na rozprawie.

2) W razie, gdy scalenie dotyczy części osiedla, zniszczonej wskutek klęski żywiołowej, okres przeglądania projektu scalenia wynosi 7 dni.

Art. 125.

W terminach, podanych w art. 124, interesowani mogą zgłaszać sprzeciwy przeciw projektowi scalenia na ręce organów, przeprowadzających scalenie.

Art. 126.

Do rozpatrzenia sprzeciwów, zgłoszonych przeciw projektowi scalenia, i do zatwierdzenia jego projektu są powołani: w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewoda.

Art. 127.

W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba dokonania istotnych zmian projektu, wymienione w art. 126 władze przed powzięciem decyzji powinny zarządzić przesłuchanie interesowanych, których te zmiany mogą dotyczyć.

Art. 128.

O zatwierdzeniu projektu scalenia interesowani powinni być zawiadomieni.

Art. 129.

Zaniechanie wdrożonego postępowania scaleniowego może nastąpić w drodze orzeczenia: w Warszawie — Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych miejscowościach — wojewody:

a) na wniosek co najmniej dwóch trzecich właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia.

b) z urzędu, gdyby po sporządzeniu wstępnego projektu scalenia i po rozprawie okazało się, że przeprowadzenie scalenia ze względu na wysokość koniecznych dopłat i odszkodowań byłoby dla interesowanych zbyt uciążliwym.

Art. 130.

Zgłoszenie wniosku o zaniechanie postępowania (art. 129 pkt a)) powinno nastąpić przed zatwierdzeniem projektu scalenia.

Art. 131.

W wypadkach, gdy dla dokonania scalenia konieczne jest przeprowadzenie nowych ulic lub dróg albo zmiana linij ulic lub dróg istniejących (art. 74), postępowanie scaleniowe do czasu uprawomocnienia się planu zabudowania powinno być zawieszone: w Warszawie — orzeczeniem Ministra Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — orzeczeniem wojewody.

Art. 132.

(1) Koszty postępowania ponoszą:

a) ogół właścicieli działek, włączonych do obszaru scalenia, gdy postępowanie zostało wszczęte na podstawie pkt a) art. 99.

b) gmina, gdy postępowanie wszczęte zostało na podstawie pkt b) art. 99.

(2) W wypadku, przewidzianym wyżej w pkt a), koszty postępowania podlegają podziałowi według zasad art. 84.

(3) Koszty postępowania, wszczętego na podstawie art. 99 pkt b), poniesione przez gminę, mogą być przełożone decyzją władzy, powołanej do zatwierdzenia projektu scalenia (art. 126), na właścicieli działek, utworzonych przy scaleniu, stosownie do otrzymanych przez nich wskutek scalenia korzyści, jednak w wysokości nie przekraczających tych korzyści. Na żądanie interesowanych ściągnięcie przełożonych na podstawie ustępu niniejszego kosztów powinno być odroczone do czasu sprzedaży odnośnych działek lub ukończenia na nich budowy. Przepisy ustępu niniejszego nie dotyczą przypadków, gdy scalenie obejmuje osiedle, lub jego część, zniszczone wskutek klęski żywiołowej.

Art. 133.

Do kosztów postępowania scaleniowego zalicza się:

a) wynagrodzenie członków komisji szacunkowej i powołanych przez komisję biegłych (art. 113),

b) koszty technicznego sporządzenia wstępnego projektu i projektu scalenia (art. art. 114 i 123),

c) należytości pisarzy hipotecznych (art. art. 108 i 137).

Art. 134.

W razie zaniechania postępowania scaleniowego (art. 129), wszczętego na podstawie pkt a) art. 99, koszty postępowania ponoszą:

a) osoby, które spowodowały zaniechanie postępowania, w razie gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt a) art. 129,

b) wszyscy właściciele działek, gdy postępowanie zostało zaniechane na podstawie pkt b) art. 129.

Art. 135.

Zarówno opłaty na pokrycie kosztów wszczętego postępowania (art. 107), jak i koszty zaniechanego (art. 134) lub dokonanego scalenia (art. 132) mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej przez organa gminy.

Art. 136.

O ile interesowani nie zadowolą się wysokością dopłat i odszkodowań, przyznanych przez władze, wymienione w art. 126, mogą w ciągu trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o zatwierdzeniu projektu scalenia udać się do właściwego sądu o ustalenie tego wymiaru w drodze postępowania sądowego.

Art. 137.

(1) Niezwłocznie po uprawomocnieniu się projektu scalenia organa przeprowadzające scalenie powinny zgłosić do sądu (wydziału hipotecznego) z załączeniem jednego egzemplarza projektu wniosek o wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek, które były przedmiotem tych ksiąg.

(2) Sąd wskutek wymienionego w ust. (1) wniosku skreśli ostrzeżenie (adnotację) o wdrożeniu postępowania scaleniowego (art. 108) i zarządzi wpisanie do ksiąg wieczystych nowego stanu własności działek.

Art. 138.

Uzgodnienie dokumentów katastralnych z wynikiem scalenia należy do władz katastralnych.

Art. 139.

(1) O dokonanym sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych sądy zawiadamiają właścicieli działek oraz osoby trzecie, na rzecz których są zahipotekowane prawa i wierzytelności.

(2) Wierzyciele hipoteczni mogą żądać natychmiastowego zaspokojenia swych roszczeń z sum, przyznanych właścicielom z tytułu ustalonej projektem scalenia dopłaty do przydzielonej działki (art. 83) albo z tytułu odszkodowania za zburzone budynki lub zniesione urządzenia, bądź za działkę zniesioną (art. art. 84 i 79).

(3) Żądanie to zgłosić należy w ciągu dni czternastu od dnia doręczenia zawiadomienia o sprostowaniu wpisu do tego sądu, który jest właściwy do przeprowadzenia przymusowej sprzedaży danego gruntu. O przyznaniu wierzycielom wymienionych wyżej sum orzekają sądy przy odpowiednim zastosowaniu przepisów, dotyczących podziału licytacyjnej ceny kupna.

Art. 140.

(1) Na podstawie prawomocnego projektu scalenia organa, przeprowadzające scalenie, przekażą właścicielom wydzielone działki na gruncie.

(2) Zwrócenie się osób interesowanych do sądu w myśl art. 136 lub 139 nie wstrzymuje przekazania działek.

Art. 141.

(1) Osoby, które w myśl zatwierdzonego projektu scalenia zobowiązane zostały do uiszczenia dopłat i odszkodowań, powinny uiścić te dopłaty i odszkodowania w terminie trzech miesięcy od dnia zawiadomienia o sprostowaniu wpisów w księgach wieczystych, gdy działki stanowią przedmiot tych ksiąg, od dnia zaś przekazania im nowoutworzonych działek, gdy działki urządzonej hipoteki nie posiadają, — o ile między interesowanymi nie nastąpiła dobrowolna ugoda co do terminu uiszczenia dopłat i odszkodowań.

(2) Uiszczenie dopłat i odszkodowań polega na:

a) wniesieniu odnośnych kwot do depozytu sądowego, gdy działki, których właścicielom zostały przyznane dopłaty i odszkodowania, są obciążone na rzecz osób trzecich,

b) wypłaceniu odnośnych kwot osobom, którym zostały przyznane, gdy nie zachodzą warunki, podane w pkt a).

Art. 142.

Odpisy orzeczenia, zatwierdzającego projekt scalenia, tudzież odpisy projektu scalenia oraz odrysy planu podziału obszaru scalenia, tak w całości jako też w częściowych wyciągach, powinny być wydawane osobom interesowanym na ich żądanie za zwrotem kosztów sporządzenia tych odpisów i odrysów.

Art. 143.

Pisma, stwierdzające tytuł przejścia własności nieruchomości, przewidziany w art. 76, 78, 79, 83, 120 i 126, są wolne od opłaty stemplowej. Wpis nowego stanu własności działek w księdze hipotecznej (art. 137) wolny jest od opłat hipotecznych.

TYTUŁ IV.

Przekształcenie działek zabudowanych wadliwie.

Rozdział I.

Istota przekształcenia.

Art. 144.

(1) W wypadkach, gdy na dwóch lub kilku przyległych działkach znajdują się budynki, wzniesione w sposób wyraźnie sprzeczny z wymogami bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego i nie czyniące zadość wymogom niniejszego rozporządzenia, przepisów miejscowych lub zatwierdzonego planu zabudowania, a rozmiary albo kształt każdej z poszczególnych działek, czynią niemożliwym takie jej zabudowanie, które by czyniło zadość tym wymogom, działki powinny być przeszkatłcone w trybie, przewidzianym niżej w art. art. 145—170.

(2) Znajdujące się pomiędzy niezdatnymi w myśl ust. (1) do zabudowania działkami zabudowanymi lub przylegające do takich działek nie nadające się do zabudowania działki niezabudowane mogą ulec przekształceniu.

(3) Działki niezabudowane, a nadające się do zabudowania zgodnie z wymogami przepisów obowiązujących i zatwierdzonego planu zabudowania, mogą w całości lub w części ulec przekształceniu, o ile to jest konieczne dla dokonania przekształcenia przyległych działek, niezdatnych do zabudowania z powodów, podanych w ust. (1) lub (2).

Art. 145.

Działki, podlegające przekształceniu, powinny być nabyte przez gminę. Gminie przysługuje w takim razie prawo przymusowego opróżnienia lokali w budynkach znajdujących się na działkach, w drodze administracyjnej za pośrednictwem władz, powołanych do sprawowania nadzoru nad utrzymaniem budynków (art. 380), po dostarczeniu przez gminę osobom, zajmującym te lokale odpowiednich pomieszczeń zastępczych.

Art. 146.

(1) Przekształcenie polega na:

a) zburzeniu budynków i zniesieniu urządzeń, znajdujących się działkach i

b) na połączeniu działek w jedną całość i takim podziale utworzonego w ten sposób obszaru, ażeby nowoutworzone działki nadawały się do zgodnego z przepisami obowiązującymi i planem zabudowania oraz ekonomicznego i celowego zabudowania.

(2) Znajdujące się na działkach budynki i urządzenia w całości lub części mogą być pozostawione na nowoutworzonych działkach tylko o tyle, o ile mogą być wykorzystane przy ich zabudowaniu.

Art. 147.

(1) Nowoutworzone działki obowiązana jest gmina odsprzedać byłym właścicielom na ich żądanie.

(2) Pierwszeństwo do nabycia działek, na których w całości lub w części pozostają budynki lub urządzenia, zdatne do użytkowania przy zabudowaniu nowoutworzonych działek, przysługuje byłym właścicielom tych działek, na których znajdowały się wspomniane budynki albo urządzenia.

(3) W wypadku, gdy nie zachodzą warunki podane w ust. (2), a działka jednego właściciela, włączona do nowoutworzonej działki, stanowi więcej niż połowę tejże, pierwszeństwo do nabycia przysługuje byłemu właścicielowi tej działki.

(4) W przypadku, gdy nie zachodzą warunki, przytoczone w ust. (2) i (3) lub, gdy osoby, podane w cytowanych ustępach, z prawa pierwszeństwa nie korzystają, pierwszeństwo i prawo wyboru przy nabywaniu nowoutworzonych działek przysługuje byłym właścicielom w kolejności, która odpowiada wysokości otrzymanych przez nich za odnośne działki kwot.

5) O ile prawo do nabycia jednej działki w myśl zasad, podanych w ust. (2) lub (4), przysługuje kilku osobom, wówczas o pierwszeństwie w braku dobrowolnej ugody decyduje los.

Art. 148.

(1) Cena sprzedażna nowoutworzonych działek dla osób, wspomnianych w art. 147, powinna odpowiadać cenie obliczonej według norm oszacowania, zastosowanych przy nabyciu przez gminę gruntu i pozostałych zdatnych do użytkowania budynków lub ich części.

(2) O ile przekształcenie działek powoduje podniesienie się wartości gruntu, wówczas cena sprzedażna, podana w ust. (1), może być odpowiednio podniesiona, nadwyżka ta jednak dla wszystkich działek nie może przekraczać ceny nabycia budynków i urządzeń i kosztów robót około ich zburzenia, albo zniesienia.

(3) W cenie sprzedażnej w wypadkach przewidzianych w ust. (2), mogą być również uwzględnione koszty postępowania.

Art. 149.

O ile osoby, wspomniane w art. 147, z prawa pierwszeństwa do kupna nowoutworzonych działek nie skorzystają, gminie przysługuje prawo pozostawienia odnośnych działek w swojej własności lub odsprzedania ich osobom postronnym w drodze publicznego przetargu.

Rozdział II.

Postępowanie.

Art. 150.

Postępowanie o przekształceniu działek, zabudowanych wadliwie, wszczynają i projekt przekształcenia sporządzają

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — zarządy miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, bądź organa, którym wykonywanie powyższych czynności zostanie powierzone na podstawie ustaw szczegółowych;

c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt a) i b) — wydziały powiatowe.

Art. 151.

(1) O zamierzonym przekształceniu działek powinno nastąpić ogłoszenie w trybie, przewidzianym w art. 25.

(2) Ogłoszenie powinno zawierać:

a) podanie granic obszaru, podlegającego przekształceniu,

b) oznaczenie terminu i miejsca zgłaszania wniosków, dotyczących przekształcenia.

(3) Właściciele odnośnych działek tudzież osoby, których prawa obciążają te działki, powinni być o powyższym osobno powiadomieni, o ile miejsce ich pobytu znane jest organom, przeprowadzającym przekształcenie działek.

Art. 152.

W razie, gdy podlegają przekształceniu działki, stanowiące własność Skarbu Państwa, o wszczęściu postępowania powinny być powiadomione władze, w których zarządzie znajdują się te działki.

Art. 153.

Interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia powiadomienia, względnie od dnia podania do publicznej wiadomości o zamierzonym przekształceniu działek przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, wniosków o potrzebie, obszarze i sposobie przekształcenia. Zgłoszone wnioski powinny być rozpatrzone przez organa, powołane do sporządzenia projektu przekształcenia.

Art. 154.

Projekt przekształcenia powinien zawierać:

1) plan obszaru, na którym mają być przekształcone działki, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie działek, podlegających przekształceniu, b) oznaczenie hipoteczne i katastralne działek, o ile te stanowią przedmiot ksiąg wieczystych, c) nazwiska właścicieli działek, d) budynki i urządzenia, znajdujące się na działkach;

2) plan podziału obszaru, wymienionego w pkt 1), na działki zdatne do zabudowania, uwidoczniający: a) ilość, wielkość i położenie zaprojektowanych nowych działek, b) budynki i urządzenia, względnie ich części, mogące być wykorzystanymi przy zabudowaniu działek.

Art. 155.

W razie, gdy projekt dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, należy przesłać go władzom, w których zarządzie znajdują się te działki w celu wypowiedzenia się przed jego uchwaleniem w myśl art. 156

Art. 156.

Projekt przekształcenia działek uchwala:

a) w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, a nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, oraz w nie wydzielonych z tych związków miastach, których zarządy zostały upoważnione do sporządzania planów zabudowania na podstawie art. 21, — rady miejskie;

b) w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, — wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy, bądź organa, którym uchwalenie projektów przekształcenia działek zostanie powierzone na podstawie ustaw szczególnych;

c) w osiedlach, nie wymienionych w pkt a) i b), — wydziały powiatowe, po wypowiedzeniu się organu stanowiącego gminy.

Art. 157.

(1) Uchwalony projekt przekształcenia podaje się w odnośnej gminie do przeglądu interesowanych na przeciąg dwóch tygodni.

(2) O terminie podania projektu do przeglądu interesowani powinni być powiadomieni.

Art. 158.

W okresie, podanym w art. 157, interesowanym przysługuje prawo zgłaszania na ręce organów, wymienionych w art. 150, zarzutów co do potrzeby, granic i zaprojektowanego sposobu przekształcenia działek.

Art. 159.

(1) W razie, gdy projekt przekształcenia dotyczy działek, stanowiących własność Skarbu Państwa, odpis uchwalonego projektu powinien być przesłany władzom, w których zarządzie znajdują się te działki.

(2) Wspomnianym władzom przysługuje prawo zgłoszenia przeciw projektowi zarzutów w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania odpisu projektu.

Art. 160.

Rozpoznanie zarzutów, zgłoszonych przeciw uchwalonemu projektowi przekształcenia, oraz zatwierdzenie tego projektu należy:

a) w Warszawie — do Ministra Spraw Wewnętrznych,

b) w wypadkach, nie objętych pkt a) — do wojewody.

Art. 161

O zatwierdzeniu projektu przekształcenia działek interesowani powinni być powiadomieni.

Art. 162

Po uprawomocnieniu się orzeczenia, którym został zatwierdzony projekt przekształcenia działek, przysługuje gminie prawo nabycia działek objętych projektem w drodze wywłaszczenia.

Art. 163.

O dokonanym na gruncie przez gminę przekształceniu działek powinni być powiadomieni byli właściciele.

Art. 164.

Byli właściciele działek, którzy zechcą skorzystać z prawa przysługującego im w myśl art. 147, powinni w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 163 zgłosić na ręce organów, wymienionych w art. 150, żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 165.

O ile przez jednego lub kilku byłych właścicieli działek w terminie, przewidzianym w art. 164, zostało zgłoszone żądanie nabycia nowoutworzonych działek, organa, wymienione w art. 150, obowiązane są:

a) ustalić przydział działek tym byłym właścicielom, którzy zgłosili takie żądanie i

b) ustalić cenę sprzedażną nowoutworzonych działek w myśl zasad, podanych w art. 148.

Art. 166.

Postanowienia, powzięte w myśl art. 165, powinny być uchwalone w trybie, przewidzianym w art. 156.

Art. 167.

O treści uchwały w sprawie przydziału i cen sprzedażnych nowoutworzonych działek, powinny być powiadomione osoby, które w myśl art. 164 zgłosiły żądanie nabycia nowoutworzonych działek.

Art. 168.

Od uchwał o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek przysługuje interesowanym w terminie dwóch tygodni od dnia powiadomienia (art. 167) prawo odwołania do władz, wymienionych w art. 160.

Art. 169.

O ile w terminie trzech miesięcy od dnia powiadomienia o przekształceniu działek na gruncie byli właściciele nie zgłoszą żądania nabycia nowoutworzonych działek, lub o ile w terminie sześciu miesięcy od dnia powiadomienia w myśl art. 167 o przydziale i cenie sprzedażnej nowoutworzonych działek nie wniosą kwoty, odpowiadającej cenie odnośnych działek, do kasy gminnej, — gmina korzysta z praw, przysługujących jej w myśl art. 149.

Art. 170.

Pisma, stwierdzające nabycie przez gminę drogą umowy lub wywłaszczenia działek, podlegających przekształceniu (art. 145 i 162), lub nabycie od gminy przez byłych właścicieli działek nowoutworzonych (art. 147), są wolne od opłaty stemplowej. Wpis do księgi hipotecznej, dokonany na podstawie pisma, wymienionego w zdaniu poprzedzającym, wolny jest od opłaty hipotecznej.

TYTUŁ V.

Wywłaszczenie nieruchomości.

Art. 171.

Wywłaszczenie w wypadkach, przewidzianych w rozporządzeniu niniejszym, następuje w trybie określonym w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 września 1934 r., zawierającym prawo o postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. U. R. P. Nr 86, poz. 776).

CZĘŚĆ II.

Przepisy policyjno budowlane.

TYTUŁ I.

Przepisy dla gmin miejskich i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

Rozdział I.

Ulice.

Art. 172.

(1) Jezdnie ulic powinny posiadać trwałą nawierzchnię, pochyloną ku ściekom.

(2) Wszystkie ulice powinny posiadać ścieki do odprowadzania wody.

(3) Wzdłuż ulic powinny być urządzone chodniki, o ile plan zabudowania nie dopuszcza dla pewnych ulic wyjątków.

Art. 173.

Ulice jako też i place, przeznaczone do użytku publicznego, powinny być według możności zadrzewione.

Art. 174.

(1) Urządzanie i utrzymywanie ulic i placów należy do gminy, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w art. 64 i 66. Jeżeli w myśl przepisów o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, do budowy i utrzymania odcinków dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych w obrębie osiedla jest obowiązany Skarb Państwa albo wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy, koszty urządzenia i utrzymania tych odcinów obciążają Skarb Państwa, wojewódzki lub powiatowy związek samorządowy tylko w wysokości przeciętnych kosztów budowy lub utrzymania tych dróg poza granicami osiedli.

(2) Koszty pierwszego urządzenia ulic i placów komunikacyjnych do szerokości 20 metrów mogą być na podstawie uchwały organu stanowiącego gminy, zatwierdzonej przez rządową władzę nadzorczą, przekładane przez gminę w całości lub w części:

a) na właścicieli działek, przyległych do tych ulic lub placów, z uwzględnieniem osiąganych korzyści uwarunkowanych między innymi sposobem i gęstością zabudowania oraz charakterem ulicy lub placu;

b) na właścicieli działek, nie przylegających do urządzonych ulic lub placów, lub właścicieli przedsiębiorstw, albo urządzeń, znajdujących się na tych działkach, gdy wskutek urządzenia ulicy, lub ulic, placu albo placów osiągają szczególne korzyści.

(3) Oprócz zwrotu wartości gruntów, stanowiących własność gminy, lub przez nią nabytych, mogą być przekładane na podstawie ust. (2) na interesowanych właścicieli działek:

a) koszty budowy jezdni i chodników, urządzonych w sposób, stosowany w danej miejscowości, w wysokości jednak nie przekraczającej: w miastach powyżej 75.000 mieszkańców — kosztów wybudowania jezdni z bazaltowej drobnej kostki (półbruczku), z zalaniem spoin masą bitumiczną i kosztów ułożenia chodnika z płyt betonowych na piasku, z zalaniem spoin cementem, i z ułożeniem krawężnika betonowego, lecz bez kosztów urządzenia podłoża jezdni; w uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej i w miastach od 25.000 do 75.000 mieszkańców — dwóch trzecich, w innych osiedlach — połowy kosztów, obliczonych w sposób określony wyżej;

b) koszty ułożenia przewodu wodociągowego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu o średnicy 10 cm i przewodu kanalizacyjnego w wysokości, nie przekraczającej kosztów założenia przewodu kamionkowego o średnicy 30 cm, oraz koszty urządzenia oświetlenia ulicznego wzdłuż działki.

(4) Pierwszym urządzeniem w rozumieniu niniejszego artykułu jest zaopatrzenie ulicy lub placu w jezdnię i chodniki o trwałej lub utrwalonej nawierzchni, odpowiadającej wymaganiom art. 172, i w urządzenia wodociągowe i kanalizacyjne, oraz w urządzenia oświetleniowe, lub w niektóre z tych urządzeń, gdy ulica lub plac wszystkich wymienionych urządzeń jeszcze nieposiada.

(5) Przepisy miejscowe mogą dopuszczać przekładanie na interesowanych właścicieli działek kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulicy lub placu, jak: nawierzchnia szosowana z kamienia polnego itp., gdy ulica lub plac taką nawierzchnię już posiada, na nawierzchnię trwałą z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp. Koszty takiej zamiany mogą być przekładane tylko wtedy, gdy koszty już istniejącej nawierzchni nie były przekładane na właścicieli tych działek. Wysokość przekładanych kosztów nie może przekraczać norm, ustalonych w ust. (3) pkt a) i nie może być wyższa od różnicy pomiędzy kosztem urządzenia nowej nawierzchni, a kosztem urządzenia nawierzchni istniejącej.

(6) Koszty urządzenia ulicy lub placu mogą być przekładane jednorazowo po zaopatrzeniu ich we wszystkie urządzenia, wymienione w ust. (3), lub też stopniowo, w miarę zaopatrywania ulicy lub placu w poszczególne z tych urządzeń.

(7) Po zatwierdzeniu uchwały organu stanowiącego o przełożeniu kosztów zamierzonego urządzenia

ulicy lub placu, jeżeli urządzenie takie jest przewidziane w preliminarzu budżetowym, zarząd gminy przed przystąpieniem do urządzenia ulicy lub placu może żądać od właścicieli działek, na których koszty te mają być przełożone, wniesienia do kasy gminnej, odpowiednio do udziału tych właścicieli w pokryciu wspomnianych kosztów, zaliczki w wysokości, nie przekraczającej wartości gruntu potrzebnego dla urządzenia ulicy. Odstąpienie na rzecz gminy w stanie wolnym od obciążeń hipotecznych i długów, gruntu o obszarze, odpowiadającym udziałowi w pokryciu kosztów urządzenia ulicy lub placu, zwalnia właściciela działki do obowiązku wpłacenia zaliczki. W razie nie przystąpienia przez gminę do urządzenia ulicy lub placu w ciągu roku, albo nieukończenia urządzenia ich w ciągu trzech lat od pobrania zaliczki, interesowani mogą żądać zwrotu wpłaconej zaliczki.

(8) Zarówno koszty dokonanego urządzenia ulic lub placów, przełożone na właścicieli działek, jak i przypadające od nich zaliczki na zamierzone urządzenie mogą być ściągnięte w drodze administracyjnej.

(9) Koszty urządzenia ulic i placów, przekładane na właścicieli działek na podstawie niniejszego artykułu. nie mogą być nakładane na tych właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają całkowicie korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, dla tych właścicieli działek, których obowiązujące ograniczenia ustawowe pozbawiają częściowo lub czasowo korzyści, wypływających z urządzenia ulic i placów, koszty powyższe powinny być odpowiednio obniżone lub uiszczenie ich odroczone.

(10) Minister Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia określi, jakie ustawowe ograniczenia, oparte na niniejszym rozporządzeniu lub na innych przepisach prawnych, powodują zwolnienie od obowiązku ponoszenia powyższych kosztów bądź też powodują i w jakim stopniu zmniejszenie lub odroczenie uiszczenia odnośnych wpłat.

(11) Na zasadach niniejszego artykułu mogą być przełożone na właścicieli działek koszty nabycia po 1 sierpnia 1936 r. przez gminę gruntów pod ulicami i placami, chociażby te ulice i place zostały urządzone przez gminę przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Rozdział II.

Zabudowanie działek.

Art. 175.

(1) Zabrania się wznoszenia budynków:

a) na terenach usuwistych,

b) na terenach bagnistych przed ich osuszeniem,

c) na terenach zanieczyszczonych w sposób szkodliwy dla zdrowia, przed usunięciem tych zanieczyszczeń.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na zabudowanie wymienionych wyżej terenów przy zastosowanu odpowiednich środków zabezpieczających.

Art. 176.

Na każdej działce, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 177, powinna być pozostawiona niezabudowana przestrzeń, wynosząca co najmniej 25% powierzchni całej działki, zapewniająca dostęp powietrza i światła i czyniąca zadość wymogom bezpieczeństwa od ognia.

Art. 177.

Działki specjalne przy placach i ulicach usytuowane, szczególnie działki narożne, mogą być zabudowane całkowicie, o ile wznoszone budynki mają zapewniony dostateczny dostęp powietrza i światła i o ile względy bezpieczeństwa od ognia nie stoją na przeszkodzie.

Art. 178.

Budynki powinny być wznoszone bezpośrednio przy granicy działki, albo w odległości co najmniej trzech metrów od granicy.

Art. 179.

(1) Budynki, w których mają być urządzone lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a które posiadają jedynie dostęp z podwórza, powinny mieć zapewnione połączenie z ulicą:

a) za pomocą bram, o szerokości co najmniej 2,3 metra i wysokości 2,85 metra w świetle otworu, albo przejazdów, o szerokości 3 metrów, jeżeli znajdują się odległości powyżej 30 metrów od ulicy, lub

b) za pomocą sieni na wylot domu, o szerokości co najmniej 1,5 metra w świetle otworu, jeżeli znajdują się w odległości mniejszej od 30 metrów od ulicy

(2) Ściany i stropy bram i sieni, wymienionych w ust. (1) powinny być zbudowane ogniotrwale.

(3) Jeżeli na działce istnieje kilka podwórzy, podwórza te powinny być połączone pomiędzy sobą i z ulicą za pomocą bram, urządzonych zgodnie z wymogami ust. (1), lub przejazdów o szerokości co najmniej 3 metrów.

Art. 180.

W podwórzach powinny być urządzone ścieki do odprowadzania wody deszczowej.

Rozdział III.

Wysokość budynków.

Art. 181.

Wysokość budynków nie powinna być większa od 22 metrów.

Art. 182.

(1) Wysokość budynków nie powinna przekraczać od strony ulicy jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania, gdy te ostatnie ustalone zostały prawomocnym planem zabudowania

(2) Budynki, znajdujące się na rogu ulic różnej szerokości, mogą mieć wysokość, dozwoloną od strony ulicy szerszej, lecz w tej wysokości sięgać mogą w ulicę węższą, mierząc od rogu, na odległość, nie przekraczającą półtorakrotnej jej szerokości albo odległości pomiędzy liniami zabudowania tej ulicy.

(3) Wysokość budynków od strony ulicy mierzy się w połowie długości przedniej ściany frontowej od chodnika do górnej krawędzi gzymsu wieńczącego, albo do podłogi mansardu, w razie zaś, gdy budynek posiada attykę lub szczyt, do górnej krawędzi attyki albo do średniej wysokości szczytu.

Art. 183.

(1) Wysokość budynków od strony podwórza nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości od przeciwległej działki, wysokość zaś każdej z przeciwległych ścian w podwórzu nie powinna przekraczać półtorakrotnej odległości między nimi.

(2) Wysokość budynków mieszkalnych jednotraktowych (otrzymujących światło z jednej strony) w podwórzu nie powinna przekraczać odległości ich od granic, względnie odległości pomiędzy przeciwległymi ścianami.

(3) Wysokość budynków od strony podwórza mierzy się w połowie długości każdej ściany w myśl zasad ust. (3) art. 182.

(4) O ile działka ma prawnie zapewnione korzystanie ze światła na przyległej działce sąsiada, wysokość budynku oblicza się według odległości od przeciwległej ściany sąsiada.

Art. 184.

Nachylenie dachu przy całkowitym wyzyskaniu dozwolonej wysokości nie powinno przekraczać 60 stopni, suma zas występów mansardowych — połowy długości frontu budynku.

Art. 185.

Do czasu wydania przepisów miejscowych pozostają w mocy przepisy o wysokości budynków, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 186.

(1) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej, gdy wznoszony budynek może przyczynić się do upiększenia ulicy lub placu, władza II instancji może pozwolić na przekroczenie przepisanej wysokości.

(2) W wypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, szczególnie w dzielnicach zabudowanych, właściwe władze mogą zezwolić na zastosowanie do budynków mieszkalnych, wskazanych w ust. (2) art. 183, przepisu ust. (1) cytowanego artykułu.

Art. 187.

Zabrania się urządzania balkonów i wykuszów przy ulicach na wysokości mniejszej od 3 metrów nad poziomem chodnika.

Rozdział IV.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 188.

Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary z kamienia, betonu, cegły i tym podobnych materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

Art. 189.

(1) Wznoszenie budynków nieogniotrwałych jest wzbronione, o ile przepisy miejscowe nie postanowią o dopuszczalności wznoszenia w poszczególnych dzielnicach osiedli budynków o ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) lub budynków drewnianych.

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w tych osiedlach bądź w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, wznoszenie takich budynków było dozwolone.

Art. 190.

(1) Pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest wzbronione.

(2) Na okres lat 5 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie chodzi o miasta, wydzielone z powiatowych związków samorządowych, wojewoda na wniosek wydziału powiatowego, oparty na uchwale rady miejskiej bądź gminnej, może zwolnić od obowiązku pokrywania materiałem ogniotrwałym dachów budynków nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, pokrywanie materiałem nieogniotrwałym bylo dozwolone.

Art. 191.

Ograniczenia, ustanowione w art. 189 i 190, nie mają zastosowania do wolno stojących drobnych budynków, jak wychodki, altany, gołębniki itp., o ile przepisy miejscowe nie postanowią inaczej.

Art. 192.

(1) Na okres lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zezwala się na nieogniotrwałą naprawę dachów — nieogniotrwałych w tych dzielnicach osiedli, w których w myśl przepisów, obowiązujących w dniu wejścia w życie tego rozporządzenia, naprawa taka była dozwolona.

(2) Wojewoda, gdy chodzi o miasta wydzielone z powiatowych związków samorządowych, lub miasta, których zarządom miejskim na podstawie art. 386 zostało przekazane wydawanie pozwoleń na budowę, a wydział powiatowy — gdy chodzi o inne osiedla, na wniosek zarządu miejskiego lub gminnego, oparty na uchwale rady miejskiej lub gminnej, może zabronić nieogniotrwałej naprawy dachów nieogniotrwałych.

Art. 193.

Odległość budynków nieogniotrwałych, nie posiadających murów ogniotrwałych od strony granicy działki sąsiada lub od innego budynku na tej samej działce, powinna wynosić co najmniej: od granicy działki sąsiada — 4 metry od budynku — 8 metrów i od stodoły — 20 metrów.

Art. 194.

(1) Budynki nieogniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacyj (parter i jedno piętro), z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach nieogniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 195.

Przepisy art. 189, 190 i 194 nie dotyczą budynków tymczasowych, jak szopy dla widowisk, składy materiałów przy budowie itp. Przy wznoszeniu budynków tego rodzaju właściwe władze są upoważnione do określenia w każdym poszczególnym wypadku warunków, którym te budynki powinny czynić zadość.

Rozdział V.

Mury ogniochronne.

Art. 196.

Budynki ogniotrwałe, wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów, jako też budynki nieogniotrwałe, wznoszone w odległości mniejszej od 4 metrów od tej granicy, powinny być zaopatrzone od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni, grubości równającej się co najmniej długości jednej cegły, wykonany z cegły palonej lub innego materiału ogniotrwałego, wyprowadzony od fundamentów przez wszystkie kondygnacje, a wystający 30 centymetrów ponad dach.

Art. 197.

W razie, gdy zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, wówczas grubość muru powinna być taka, ażeby od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru pozostawał pełny mur grubości co najmniej połowy długości cegły, w wypadkach zaś wspólnej ściany — mur do jej środka również grubości co najmniej połowy długości cegły.

Art. 198.

Urządzenie w murze ogniochronnym otworów, zamurowanych szkłem drutowym, albo szklanymi cegłami, jest uzależnione od uznania właściwej władzy.

Art. 199.

(1) Budynki ogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w odstępach co najmniej 25-metrowych przy stropach nieogniotrwałych, w odstępach zaś 40-metrowych, przy stropach ogniotrwałych, — z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) W wypadkach, podanych w ust. (1), właściwa władza może pozwolić na urządzenie w murze ogniochronnym drzwi. Gdy drzwi te znajdują się na strychu, powinny być żelazne, lub drewniane, obite ze wszystkich stron blachą — i tak urządzone, aby się samoczynnie szczelnie zamykały.

Art. 200.

W budynkach, które ze względu na ich przeznaczenie, jak teatry, kinemetografy itp. nie mogą być poprzedzielane na całej wysokości murami ogniochronnymi w odstępach w myśl art. 199, mury ogniochronne powinny być urządzone przynajmniej w obrębie strychów.

Art. 201.

W razie, gdy budynek ma być wykonany wyłącznie z materiałów niezapalnych, a nie mają być w nim przechowywane materiały palne, wznoszenie wewnętrznych murów ogniochronnych nie jest wymagane.

Art. 202.

(1) Budynki nieogniotrwałe, dłuższe od 25 metrów, powinny być — z wyjątkiem wypadków przewidzianych w art. 325 — poprzedzielane w odstępach 25-metrowych murami ogniochronnymi, urządzonymi zgodnie z wymogami art. 196 i 197.

(2) Przepis ust. (1) nie ma zastosowania do budynków tymczasowych, wspomnianych w art. 195.

Art. 203.

Gdy w części budynku mieszkalnego znajdują się składy materiałów łatwopalnych, albo zakłady, używające większych palenisk, a mogące zagrażać wzniecieniem pożaru z powodu sposobu dokonywania w nich produkcji lub z powodu materiałów, używanych przy produkcji, — zakłady te i składy powinny być odgraniczone ogniotrwale od pozostałej części budynku.

Art. 204.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania przepisów ulgowych co do budowy murów ogniochronnych w domach szeregowych co najwyżej o dwóch kondygnacjach (jednopiętrowych z mieszkalnym poddaszem.

Rozdział VI.

Fundamenty i ściany.

Art. 205.

Wszystkie budynki ogniotrwałe tudzież przeznaczone na pobyt ludzi budynki nieogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach z muru, betonu lub innego trwałego materiału na stałym lub odpowiednio wzmocnionym gruncie.

Art. 206.

Ściany budynków powinny być w sposób skuteczny izolowane od wilgoci.

Art. 207.

Ściany budynków powinny czynić zadość wymogom statycznym. Grubość zewnętrznych ścian budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być dostosowana do warunków klimatycznych.

Rozdział VII.

Schody.

Art. 208.

W budynkach, w których ponad parterem znajdują się lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody wewnętrzne, bezpośrednio łączące wszystkie kodygnacje z ulicą lub podwórzem,

Art. 209.

Schody powinny mieć zapewnione na wszystkich kondygnacjach bezpośrednie oświetlenie światłem dziennym. Dopuszczalne jest oświetlenie schodów za pomocą górnego światła; w tym wypadku jednak:

a) wielkość otworu świetlnego powinna wynosić co najmniej trzy czwartych części rzutu klatki schodowej, oraz

b) przestrzeń pomiędzy biegami schodów, mierzona w rzucie poziomym, powinna wynosić na pierwsze 8 metrów wysokości co najmniej 2 metry kwadratowe, na każdy zaś dalszy metr wysokości przestrzeń ta powinna być powiększona o 0,25 metra kwadratowego.

Art. 210.

(1) Użytkowa szerokość schodów, prowadzących do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jeden metr.

(2) Wzniesienie stopni schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 50 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(4) Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry w świetle.

(5) W domach, przeznaczonych na mieszkania dla jednej rodziny, przepis ust. (1) nie ma zastosowania.

Art. 211.

Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Art. 212.

W budynkach o dwu lub więcej kondygnacjach co najmniej jedne schody powinny prowadzić bezpośrednio do strychu.

Art. 213

(1) W budynkach o trzech i więcej kondygnacjach (parter i dwa piętra) co najmniej jedne schody, bezpośrednio łączące wszystkie lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone ogniotrwale.

(2) Również ogniotrwale powinny być urządzone schody w budynkach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro), o ile odległość tych schodów od środka najdalszego przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów.

(3) W wypadkach, przewidzianych w ust. (2), ogniotrwale urządzone schody mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 214.

Schody ogniotrwałe, których urządzenie jest nakazane w wypadkach, przewidzianych w art. 213, powinny być zbudowane w sposób następujący:

a) konstrukcja schodów i spoczników powinna być wykonana z materiałów ogniotrwałych, żelazne zaś części konstrukcji powinny być należycie zabezpieczone od bezpośredniego działania ognia; stopnie schodów mogą być wyłożone drzewem, szczelnie przylegającym do podłoża z materiału ogniotrwałego;

b) schody powinny być otoczone ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły; urządzanie w tych ścianach otworów, prowadzących bezpośrednio na jakiekolwiek inne schody, jest zabronione;

c) schody powinny łączyć bezpośrednio wszystkie piętra; bezpośrednio połączenie schodów z piwnicami jest zabronione;

d) o ile schody nie prowadzą bezpośrednio na zewnątrz, dostęp do nich powinien być otoczony ścianami ogniotrwałymi grubości co najmniej jednej cegły;

e) zarówno nad schodami jak i nad dostępem do nich powinny być urządzone stropy ogniotrwałe;

f) schody nie powinny znajdować się dalej jak w odległości 25 metrów od środka najdalszego pomieszczenia (pokoju) przeznaczonego na pobyt ludzi.

Art. 215.

W wypadkach wznoszenia budynków większych, szczególnie przeznaczonych na mieszkania, właściwa władza może żądać urządzenia większej ilości schodów, niżby wynikało z postanowień art. 213 i art. 214 pkt f).

Art. 216.

Właściwa władza może zażądać urządzenia schodów ogniotrwałych w budynkach, nie objętych art. 213, a posiadających nad parterem lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, o ile bezpieczeństwo od ognia wymaga urządzenia takich schodów ze względu na sposób użytkowania pomieszczeń, znajdujących się w budynkach.

Rozdział VIII.

Świetliki.

Art. 217.

Pomieszczenia, nie przeznaczone na pobyt ludzi, jak spiżarki, przedpokoje, korytarze, schody, ustępy spłukiwane wodą i tym podobne mogą być oświetlane za pomocą świetlików.

Art. 218.

(1) Przekrój poziomy świetlika, o ile świetlik nie jest przeznaczony do oświetlenia schodów, powinien wynosić co najmniej 4 metry kwadratowe, a odległość przeciwległych ścian — co najmniej 2 metry.

(2) W wypadku wypuszczenia na świetlik okien schodów, przekrój poziomy świetlika powinien zawierać co najmniej tyle metrów kwadratowych, ile metrów bieżących wynosi wysokość murów, okalających świetlik, licząc tę wysokość od poziomu pierwszego stopnia schodów.

Art. 219.

Ściany świetlików powinny być wyprowadzone ponad pokrycie dachów i powinny być wykonane z materiałów ogniotrwałych.

Art. 220.

Świetliki mogą być pokrywane szklanym dachem. W tym wypadku powinno być zapewnione należyte ich przewietrzanie.

Art. 221.

Otwory do przepuszczania światła na poddasza powinny być zaopatrzone w szyby ze szkła drutowego, głęboko osadzone w ścianach świetlika.

Art. 222.

W dolnej kondygnacji świetlików powinien być urządzony dostęp do czyszczenia; dno świetlika powinno być zaopatrzone w urządzenie, odprowadzające opady atmosferyczne.

Rozdział IX.

Piece i kominy.

Art. 223.

Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

Art. 224.

(1) Większe piece i paleniska pod kotłami powinny być zakładane bezpośrednio na fundamentach lub na sklepieniach ogniotrwałych.

(2) Piece, wznoszone na pokładzie nie ogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek — takąż warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 225.

Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców, jako też pod piecami na nóżkach powinna być w skuteczny sposób zabezpieczona od ognia.

Art. 226.

(1) Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi sie w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające co najmniej 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

(2) Ognisk otwartych nie wolno urządzać w odległości mniejszej niż 60 cm od drewnianych konstrukcyjnych części budynku.

Art. 227.

Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych — od drewnianych części otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów, od niezabezpieczonych od ognia — 50 centymetrów,

b) przy piecach z kamienia, cegły, lub kafli od drewnianych części zabezpieczonych od ognia, — 15 centymetrów, od nie zabezpieczonych od ognia — 25 centymetrów.

Art. 228.

(1) Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

(2) Przy włączaniu kilku palenisk do jednego kanału dymowego połączenia nie powinny być urządzane w jednej wysokości.

(3) Do jednego kanału dymowego mogą być przyłączone co najwyżej trzy piece.

(4) Każde palenisko kuchenne powinno mieć osobny przewód kominowy.

(5) W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wlotów do kominów.

Art. 229.

(1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych konstrukcyjnych części budynków, o ile te części nie są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia, — o 50 centymetrów, w przeciwnym razie — o 25 centymetrów, w wypadkach zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycia niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe izolacja z cegły na glinie lub z innego odpowiedniego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki do czyszczenia.

Art. 230.

Kominy powinny być wznoszone na fundamentach albo na murowanych filarach, arkadach, sklepieniach lub żelaznych podporach i budowane z cegły palonej.

Art. 231.

Kominy powinny być tak urządzane, aby należyte oczyszczenie we wszystkich ich częściach było zapewnione.

Art. 232.

Wszystkie kanały dymowe powinny sięgać poniżej połączenia najniżej położonego paleniska i być zaopatrzone na dole w miejscu łatwo dostępnym w żelazne drzwiczki.

Art. 233.

Grubość ścian kominów powinna wynosić: w kominach zwykłych — co najmniej pół cegły, w kominach zaś większych palenisk — jedną cegłę. Również w wypadkach, gdy przewody kominowe są urządzone w zewnętrznych ścianach budynku, w ścianach, otaczających schody, albo w ścianach pomieszczeń, w których znajdują się łatwopalne materiały, — grubość zewnętrznych ścian tych przewodów powinna wynosić co najmniej 1 cegłę.

Art. 234.

Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13×13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 235.

(1) Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo. Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na większe odchylenie kanału dymowego od pionu.

(3) W miejscach zmiany nachylenia należy urządzić otwory do czyszczenia.

Art. 236.

Kominy wewnątrz, a na strychach również i zewnątrz powinny być wyprawione.

Art. 237.

Wszelkie konstrukcyjne części budynku z drzewa lub innych materiałów nieogniotrwałych powinny być oddalone od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych co najmniej o 25 centymetrów, a od otworów do oczyszczenia — o 50 centymetrów.

Art. 238.

(1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnią dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu — co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem nieogniotrwałym komin powinien być wyprowadzony do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 239.

Na dachach stromych, jeżeli czyszczenie komina ma być dokonywane z dachu, powinny być urządzone ławy kominiarskie.

Art. 240.

W wypadkach urządzania większych pieców i kominów, jako też w wypadkach urządzania palenisk w lokalach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi warunki, którym te piece, kominy i paleniska powinny czynić zadość.

Rozdział X.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 241.

(1) Lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, a w szczególności: pomieszczenia (pokoje) mieszkalne, kuchnie, pokoje dla służby, pracownie, kantyny robotnicze, biura, lokale handlowe, lokale dla zebrań itp., powinny być w skuteczny sposób zabezpieczone od wilgoci i ujemnych wpływów atmosferycznych i posiadać należyte urządzenia do ogrzewania i wentylacji.

(2) Lokale te powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość okien, wychodzących bezpośrednio na wolną przestrzeń a zapewniających wystarczający dopływ światła i należyte przewietrzanie odnośnych pomieszczeń.

(3) Łączna powierzchnia okien w pomieszczeniach, przeznaczonych na popyt ludzi, powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 242.

Wysokość pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325, powinna wynosić w świetle co najmniej:

a) w domach parterowych i jednopiętrowych — 2,50 metra,

b) w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach — 2,75 metra,

c) na poddaszach 2,30 metra.

Art. 243.

(1) Podłoga w pomieszczeniach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 40 centymetrów ponad najwyższy poziom wody zaskórnej.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zezwolić na urządzenie podłogi na wysokości od 25 centymetrów ponad najwyższym znanym poziomem wody zaskórnej, przy zastosowaniu środków, zapewniających odnośnym pomieszczeniom odpowiednie warunki zdrowotne.

Art. 244.

(1) O ile pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi mają być urządzone nad lokalami fabrycznymi i składami, w których mają być wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne, — wówczas lokale, znajdujące się pod pomieszczeniami, przeznaczonymi na pobyt ludzi, powinny posiadać niepalne stropy.

(2) Gdy pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, mają być urządzone nad stajniami albo lokalami, w których mają być wyrabiane albo przechowywane materiały, wydzielające szkodliwe wyziewy, wówczas stropy tych lokali powinny być zbudowane w sposób zabezpieczający skutecznie wspomniane pomieszczenia od wyziewów.

Art. 245.

(1) Urządzenia lokali, przeznaczonych na pobyt ludzi, w suterenach jest dozwolone tylko o tyle, o ile to jest przewidziane w przepisach miejscowych.

(2) Mieszkania w suterenach mogą być urządzane tylko w wypadkach, gdy przepisy miejscowe na to zezwolą, ze względu na wyjątkowe warunki miejscowe.

(3) Podłoga w suterenach, przeznaczona na popyt ludzi, przy zachowaniu warunków, wymienionych w art. 243, powinna znajdować się nie niżej 1,5 metra od poziomu chodnika, okna zaś — wystawać co najmniej 3/4 metra ponad ten poziom.

Rozdział XI.

Studnie.

Art. 246.

Osiedla, nie posiadające wodociągów gminnych, powinny być zaopatrzone w dostateczną ilość studzien.

Art. 247.

(1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, zaś od obór, stajen,

chlewów itp. oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 248.

(1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczyć wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej, albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości, do głębokości półtora metra pod powierzchnią ziemi, przy wyższym zaś stanie powierzchni wody, do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziomem otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art 249.

Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 centymetrów do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek, zapewniający odpływ od studni.

Art. 250.

(1) Studnie, zaopatrzone w pompę, powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział XII

Ustępy.

Art. 251.

(1) W dzielnicach skanalizowanych dla każdego mieszkania powinien być urządzony wewnątrz budynku łatwo dostępny ustęp o wymiarach co najmniej 0.85×1.15 m.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególnie, gdy chodzi o mieszkania jedno i dwuizbowe, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnego ustępu dla dwóch lub większej ilości mieszkańców z ewentualnym zastrzeżeniem warunków, jakim taki ustęp powinien odpowiadać.

Art. 252.

(1) W dzielnicach nieskanalizowanych na każdej działce powinny być urządzone osobne ustępy dla każdego mieszkania.

(2) W przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może pozwolić na urządzenie wspólnych ustępów dla kilku mieszkań.

Art. 253.

(1) Każdy ustęp powinien być dostatecznie oświetlony za pomocą okna w ścianie zewnętrznej i zaopatrzony w odpowiednie urządzenie wentylacyjne, wyprowadzone ponad dach.

(2) Powyższy przepis o oświetleniu ustępów za pomocą okien nie ma zastosowania do ustępów, spłukiwanych wodą.

Art. 254.

Przy wznoszeniu budynków, w których mają być urządzone pomieszczenia, przeznaczone na pobyt większej ilości ludzi, jak teatry, sale koncertowe, sale dla zebrań itp., właściwa władza w każdym poszczególnym wypadku określi potrzebną ilość i sposób urządzenia ustępów.

Art. 255.

Urządzane w dzielnicach nieskanalizowanych doły ustępowe powinny posiadać ściany i dno nieprzepuszczalne i być należycie odwietrzane.

Art. 256.

(1) Doły ustępowe powinny być urządzone oddzielnie i izolowane od ścian budynku. Odległość dołu ustępowego od studni powinna wynosić co najmniej 10 metrów, a od granic sąsiada — co najmniej 2 m.

(2) Dopuszcza się urządzanie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Doły ustępowe powinny być szczelnie zakryte z pozostawieniem odpowiedniego otworu do czyszczenia zaopatrzonego w podwójne szczelne zamknięcie.

Art. 257.

Zabrania się urządzania na prywatnych posiadłościach dołów ustępowych przy ulicy lub placu publicznym.

Rozdział XIII.

Obory, stajnie i chlewy.

Art. 258.

Obory, stajnie i chlewy powinny być dostatecznie oświetlone i posiadać nieprzepuszczalną podłogę.

Art. 259.

(1) Dla odprowadzania gnojówek (cieczy) do urządzeń oczyszczających, kompostarni, studzienek gnojówkowych lub dołów kloacznych powinny być urządzone kryte ścieki, o ile gnojówka nie może być usuwana za pomocą odpowiednich urządzeń kanalizacyjnych, zabezpieczających sieć kanalizacyjną miejską od zanieczyszczenia.

(2) Ścieki powinny być urządzone w ten sposób, by nie zanieczyszczały gruntu i nie zawilgocały murów.

Art. 260.

(1) Zbiorniki do składania obornika należy urządzać w ten sposób, ażeby teren i powietrze były zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Gdy zbiorniki te są zagłębione w ziemi, powinny być nakryte i czynić zadość wymogom art. 255 i 256.

Art. 261.

Przy budowie większych obór, stajen i chlewów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym budynki te powinny czynić zadość.

Rozdział XIV.

Zewnętrzny wygląd budynków.

Art. 262.

(1) Lica budynków powinny być tak wykonane iżby nie powodowały zeszpecenia placu, ulicy albo podwórza.

(2) W podobny sposób powinny być wykonane również wszelkie powierzchnie murów, widoczne z wszelkich dróg komunikacji publicznej.

Art. 263.

(1) Budynki nie powinny być malowane w kolorach jaskrawych lub w ogóle rażących.

(2) Do malowania należy używać materiałów nieszkodliwych dla zdrowia.

TYTUŁ II.

Przepisy dla gmin wiejskich.

Rozdział I.

Budynki przy drogach publicznych.

Art. 264.

W osiedlach, posiadających prawomocne plany zabudowania albo linie regulacyjne, nowe budynki frontowe powinny być wznoszone w linii zabudowania.

Art. 265.

(1) W osiedlach, nie posiadających prawomocnych planów albo linii zabudowania (regulacyjnych), nowe budynki powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3,5 metra, ogrodzenia zaś co najmniej 75 centymetrów od dróg publicznych.

(2) Odległość ta powinna być obliczona:

a) od górnej zewnętrznej krawędzi rowu, ścieku lub wykopu, — gdy droga posiada rowy boczne lub płaskie ścieki, albo znajdujące się w wykopie;

b) od stopy nasypu drogowego, — gdy droga posiada nasyp bez rowów bocznych;

c) od linii odległej o 2 metry od brzegu drogi, gdy droga położona jest w poziomie gruntów przyległych.

(3) W dzielnicach istniejących o zwartym charakterze zabudowania właściwe władze mogą pozwolić wznoszenie budynków w odległości, mniejszej o 3,5 metra od drogi publicznej, o ile budynki te mają być stawiane w linii istniejących budynków.

Art. 266.

(1) Przestrzeń pomiędzy budynkami frontowymi a drogą nie może być użyta na podrzędne budynki gospodarskie, lecz powinna być zużytkowana na ogródki.

(2) Ogródki przed domami powinny być odpowiednio odgraniczone od ulicy.

(3) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwa władza może zwolnić od obowiązku urządzania ogródków.

Rozdział II.

Zabudowanie działek.

Art. 267.

Każda działka, na której mają być wzniesione budynki mieszkalne lub przeznaczone na pobyt ludzi, powinna posiadać dostęp od ulicy lub drogi.

Art. 268.

(1) Każda działka, na której mają być wzniesione, oprócz zabudowań frontowych, również budynki boczne lub tylne w odległości ponad 30 metrów od ulicy lub drogi, powinna posiadać dojazd do podwórza o szerokości co najmniej 3 metrów.

(2) Urządzenie dojazdu, wspomnianego w ust. (1) nie jest wymagane, jeżeli budynki tylne i boczne są łatwo dostępne w wypadku pożaru

Art. 269.

Pomiędzy budynkami, wznoszonymi na tej samej działce, powinno być pozostawione podwórze o powierzchni co najmniej 36 metrów kwadratowych i o szerokości co najmniej 6 metrów.

Rozdział III.

Budynki ogniotrwałe i nieogniotrwałe.

Art. 270.

(1) Za ogniotrwałe uważa się budynki, których ściany zewnętrzne, ściany nośne (kapitalne), filary nośne i pokrycie dachu są wykonane z materiałów niezapalnych, a mianowicie: ściany i filary — z kamienia, betonu, cegły, gliny itp. materiałów, a pokrycie dachu — z dachówki, blachy, papy, szkła, kamienia, łupku, cementu itp.

(2) Budynki o obustronnie otynkowanych ścianach z materiałów niezapalnych w szkielecie drewnianym (np. mur pruski) i o pokryciu ogniotrwałym uważa się za ogniotrwałe.

Art. 271.

Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu stanowiącego, może zabronić wznoszenia budynków nie ogniotrwałych na obszarze całego osiedla lub jego części.

Art. 272.

Zabrania się pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w gminach, w których było to zabronione, w myśl przepisów obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

Art. 273.

Wydział powiatowy na wniosek zarządu gminy, oparty na uchwale jej organu stanowiącego, może zabronić pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w osiedlach, w których w dniu wejścia w życie rozporządzenia niniejszego pokrywanie takie było dozwolone.

Art. 274.

W gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest lub będzie zabronione, wydział powiatowy może w wyjątkowych wypadkach na wniosek organu stanowiącego gminy pozwolić na pokrycie materiałem nieogniotrwałym parterowego budynku nieogniotrwałego.

Art. 275.

Pokrywanie i naprawa dachów budynków piętrowych materiałem nieogniotrwałym są zabronione.

Art. 276.

Zabroniona jest naprawa nieogniotrwałego pokrycia materiałem nieogniotrwałym:

a) budynków istniejących, a znajdujących się w gminach, w których pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym jest zabronione i

b) budynków, które nie czynią zadość przepisom o odległościach od granic sąsiadów i od innych budynków.

Rozdział IV.

Odległość budynków od granic i innych budynków.

Art. 277.

(1) Nowe budynki powinny być wznoszone z zachowaniem co najmniej niżej podanych odległości od granic sąsiadów:

a) budynki nieogniotrwałe — 6 metrów,

b) budynki ogniotrwałe, posiadające od strony granicy otwory, prowadzące do pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — 4 metrów,

c) budynki ogniotrwałe, nie posiadające od strony granicy otworów, wspomnianych w pkt b), — 3 metrów.

(2) Przepisy ust. (1) nie będą stosowane w wypadkach, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległej działki do odległości, wymaganych dla poszczególnych rodzajów budynków w myśl art. 279 i 280.

(3) Przy zakładaniu nowych osiedli odległość wszelkich nieogniotrwale krytych budynków od granic sąsiadów tudzież od środka przyległej drogi powinna wynosić co najmniej 15 metrów.

(4) Przepis ustępu poprzedniego nie ma zastosowania w wypadkach, gdy w związku z przebudową ustroju rolnego właściwe władze orzekną o konieczności zastosowania ze względu na warunki miejscowe, zasługujące na uwzględnienie, — mniejszej odległości, niż wskazana w powołanym ustępie i określą tę odległość.

Art. 278.

W wypadkach, gdy szczupłe rozmiary poszczególnych działek stoją na przeszkodzie zachowaniu odległości, wymienionych w art. 277, budynki mogą być wznoszone bezpośrednio przy granicy sąsiadów pod następującymi warunkami:

a) o ile budynki są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, mogą być zbudowane jako bliźniacze i mają być uważane za jedną całość;

b) o ile budynki nie są wznoszone jednocześnie przez właścicieli przyległych działek, budynek wznoszony przy granicy, powinien posiadać pokrycie ogniotrwałe i powinien być zaopatrzony od strony granicy w mur ogniochronny bez otworów i próżni o grubości, równej co najmniej długości jednej cegły, wyprowadzony 30 centymetrów ponad dach, przy czym, o ile zachodzi potrzeba wpuszczenia do muru ogniochronnego drewnianych konstrukcyjnych części, ma pozostawać od drzewa do zewnętrznej powierzchni muru co najmniej pół długości cegły pełnego muru.

Art. 279.

Odległość zwykłych budynków nieogniotrwałych od wszelkich innych budynków na tej samej działce powinna wynosić co najmniej 12 metrów, odległość zaś budynków otwartych, nie posiadających ścian a przeznaczonych do przechowywania siana, słomy i tym podobnych materiałów łatwopalnych — co najmniej 30 metrów od wszelkich innych budynków zarówno na tej samej działce, jak i na działkach sąsiadów.

Art. 280.

Budynki ogniotrwałe powinny być wznoszone w odległości co najmniej 3 metrów od innych budynków ogniotrwałych, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 278.

Art. 281.

(1) Budynki nieogniotrwałe, w których mają być urządzane kuźnie, suszarnie na owoce, len, konopie jako też nie czyniące zadość wymogom art. 302 wędzarnie i w ogóle budynki nieogniotrwałe o większych paleniskach, powinny być wznoszone w odległości co najmniej 30 metrów zarówno od granicy sąsiadów, jak i od wszelkich innych budynków.

(2) Budynki, wspomniane w ust. (1), mogą być wznoszone w odległości mniejszej niż 30 metrów od granicy w razie, gdy jest prawnie zapewnione niezabudowanie przyległego do granicy terenu do odległości 30 metrów od projektowanego budynku.

Art. 282.

(1) Cegielnie i piece do wypalania wapna powinny być urządzane jedynie poza obrębem zabudowanego obszaru osiedla, w odległości co najmniej 60 metrów od budynków mieszkalnych i od granic sąsiadów.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, szczególniej w miejscowościach, posiadających większą ilość zakładów przemysłowych, właściwa władza może — ewentualnie z zastrzeżeniem pewnych warunków — zezwolić na złagodzenie wymogów, zawartych w ust. (1), gdy względy bezpieczeństwa publicznego nie stoją temu na przeszkodzie.

Rozdział V.

Fundamenty.

Art. 283.

(1) Wszystkie budynki ogniotrwałe powinny być stawiane na fundamentach.

(2) Fundamenty powinny być pokryte tekturą smołowcową lub innym materiałem izolacyjnym na wysokości 20 centymetrów poniżej podłogi.

Rozdział VI.

Schody.

Art. 284.

(1) W budynkach, posiadających nad parterem pomieszczenia (pokoje), przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody.

(2) W domach o dwóch kondygnacjach (parter i jedno piętro) powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214, o ile odległość tych schodów od środka najdalszego, przeznaczonego na pobyt ludzi pomieszczenia (pokoju), znajdującego się powyżej parteru, przekracza 20 metrów. Schody ogniotrwałe mogą być zastąpione przez dwoje schodów nieogniotrwałych.

Art. 285.

(1) Użytkowa szerokość biegów schodów powinna wynosić co najmniej 80 centymetrów.

(2) Wzniesienie schodów nie powinno przekraczać 19 centymetrów, a szerokość podnóżka powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

(3) Szerokość stopni klinowych, mierzona w odległości 40 centymetrów od ich zewnętrznej krawędzi, powinna wynosić co najmniej 25 centymetrów.

Art. 286.

Wysokość sufitów nad schodami i spocznikami powinna wynosić co najmniej 2 metry.

Art. 287.

Urządzanie ognisk i otworów kominowych pod schodami jest zabronione.

Rozdział VII.

Piece i kominy.

Art. 288.

(1) Piece powinny być budowane z materiałów niezapalnych.

(2) Piece, wznoszone na pokładzie nieogniotrwałym, powinny być izolowane od niego warstwą ogniotrwałą grubości co najmniej 15 centymetrów, a piece żelazne bez nóżek — takąż warstwą grubości co najmniej 30 centymetrów.

Art. 289.

(1) Nieogniotrwała podłoga przed ogniskami pieców powinna być pokryta blachą o wymiarach co najmniej 40 × 50 centymetrów.

(2) Również za pomocą blachy lub w inny skuteczny sposób powinna być zabezpieczona od ognia nieogniotrwała podłoga pod piecami żelaznymi na nóżkach, do odległości co najmniej 40 centymetrów od nóżek pieca.

Art. 290.

Nad ogniskami otwartymi, znajdującymi się w lokalach, nie posiadających stropów ogniotrwałych, powinny być urządzone kominki lub ogniotrwałe kapy, wystające o 30 centymetrów poza krawędzie ogniska.

Art. 291.

Zabrania się urządzania pieców żelaznych i otwartych polenisk w znajdujących się w obrębie osiedli pomieszczeniach, w których są wyrabiane lub przechowywane materiały łatwopalne.

Art. 292.

Najmniejsza odległość pieców od drewnianych konstrukcyjnych części budynków powinna wynosić:

a) przy piecach żelaznych od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — 25 centymetrów, w przeciwnym razie — 50 centymetrów;

b) przy piecach z kamienia, cegły lub kafli od wymienionych w pkt a) otynkowanych lub w inny sposób zabezpieczonych od ognia drewnianych części budynków — 15 centymetrów, od nietynkowanych zaś 25 centymetrów.

Art. 293

W miejscowościach, gdzie do opału jest używany węgiel, zabrania się urządzania przy piecach przyrządów do zatykania wylotów do kominów

Art. 294.

W budynkach, posiadających paleniska, muszą być zbudowane kominy. Kominy powinny być stawiane na fundamentach i budowane z cegły palonej.

Art. 295.

Połączenia palenisk z kanałami dymowymi powinny być szczelnie wykonane z materiałów niezapalnych.

Art. 296.

(1) Żelazne rury, przeznaczone do połączenia palenisk z kanałami dymowymi, powinny być oddalone od drewnianych ścian, sufitów i innych drewnianych części budynku, o ile te ściany, sufity i części są otynkowane lub w inny sposób zabezpieczone od ognia — o 25 centymetrów, w wypadku zaś, gdy rury są zaopatrzone w pokrycie niezapalne — o 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(2) Również przy przepuszczaniu rur przez ściany nieogniotrwałe izolacja z cegły na glinie lub z innego ogniotrwałego materiału powinna wynosić co najmniej 13 centymetrów (szerokość jednej cegły).

(3) Rury w miejscach załamania powinny być zaopatrzone w szczelnie zasuwane drzwiczki dla oczyszczania.

Art. 297

Grubość ścian kominów powinna wynosić co najmniej pół cegły. Przekrój poprzeczny kanału dymowego powinien być jednakowy na całej wysokości i wynosić co najmniej 13 × 13 centymetrów w kominach kwadratowych i 15 centymetrów średnicy w kominach okrągłych.

Art. 298.

Kanały dymowe powinny być prowadzone w miarę możności pionowo; Dopuszczalne odchylenie kanałów dymowych od pionu nie powinno przekraczać 30 stopni.

Art. 299.

Kominy wewnątrz, a na strychu i zewnątrz, powinny być wyprawione.

Art. 300.

Wszelkie konstrukcyjne części budynków z drzewa, słomy i tym podobnych materiałów nieogniotrwałych powinny być oddalone: od wewnętrznej powierzchni ścian kominowych — co najmniej o 25 centymetrów, od otworów do czyszczenia — o 50 centymetrów.

Art. 301.

(1) Kominy powinny być wyprowadzone ponad powierzchnię dachu.

(2) Przy pokryciu dachu materiałem ogniotrwałym wysokość komina ponad powierzchnią dachu powinna wynosić co najmniej 30 centymetrów, a odległość górnej krawędzi komina w kierunku poziomym od powierzchni dachu co najmniej 1 metr.

(3) Przy pokryciu dachu materiałem nieogniotrwałym, komin powinien być wyprowadzony do wysokości 60 centymetrów ponad kalenicę.

Art. 302.

(1) Ściany, podłogi i sufity w wędzarniach, urządzonych w budynkach, znajdujących się w odległości mniejszej niż 30 metrów od innych budynków i od granic sąsiadów, powinny być zbudowane z materiału ogniotrwałego, drzwi zaś powinny być żelazne lub drewniane, obite blachą.

(2) Zabrania się urządzania wędzarni w poddaszach i w budynkach o pokryciu dachu nieogniotrwałym.

Art. 303.

Przy urządzaniu większych palenisk i kominów mają zastosowanie prócz art. 288 — 302 także przepisy ust. (1) art. 224 i art. 230, 233, 239 i 240.

Rozdział VIII.

Lokale przeznaczone na pobyt ludzi.

Art. 304.

Wysokość pomieszczeń mieszkalnych w budynkach parterowych powinna wynosić co najmniej 2,2 m, wysokość zaś pomieszczeń mieszkalnych w domach o dwóch i więcej kondygnacjach oraz wysokość wszelkich innych pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, — co najmniej 2,5 m, a na poddaszach 2,2 m.

Art. 305.

(1) Okna pomieszczeń, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinny być zaopatrzone w odpowiednie urządzenia do otwierania.

(2) W każdym takim pomieszczeniu (pokoju) co najmniej jedno okno powinno posiadać lufcik.

(3) Powierzchnia okien powinna wynosić co najmniej jedną dziesiątą część powierzchni podłogi lokalu.

(4) Przepisy artykułu niniejszego nie mają zastosowania w wypadkach, przewidzianych w art. 325.

Art. 306.

Podłoga we wszystkich budynkach, przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być wzniesiona co najmniej 30 centymetrów nad powierzchnią otaczającego terenu.

Art. 307.

W razie, gdy pomieszczenie dla żywego inwentarza ma być urządzone pod jednym dachem z domem mieszkalnym, pomieszczenie to powinno być oddzielone od pomieszczeń mieszkalnych wyprawianą wapnem albo gliną szczelną ścianą i powinno posiadać podłogę z materiału nieprzepuszczalnego, z odpowiednio urządzonymi ściekami do odprowadzania nieczystości, szczelny strop, uniemożliwiający przenikanie wyziewów na poddasze, tudzież należytą wentylację.

Rozdział IX.

Studnie.

Art. 308.

Każde osiedle powinno posiadać dostateczną ilość studzien, o ile w inny sposób nie jest zaopatrzone w wystarczającą ilość wody, zdatnej do picia.

Art. 309.

(1) Odległość studzien od granic sąsiadów powinna wynosić co najmniej 5 metrów, a od obór, stajen, chlewów itp., oraz od gnojowników i dołów ustępowych — co najmniej 10 metrów.

(2) Studnie wspólne mogą być urządzane na granicy działki.

Art. 310.

(1) Studnie i zbiorniki wody, przeznaczonej do picia, powinny być zabezpieczone od zanieczyszczenia.

(2) Przy budowie i przebudowie studzien, mających dostarczać wody do picia, ściany studni, o ile nie są wykonane z muru na zaprawie cementowej albo z kręgów betonowych, powinny być obłożone warstwą gliny co najmniej 15 centymetrów grubości do głębokości 30 centymetrów poniżej zwierciadła wody.

(3) Ocembrowanie studni otwartej powinno się wznosić nad poziom otaczającego terenu co najmniej o 1 metr.

Art. 311.

Grunt naokoło studni powinien być wybrukowany lub pokryty ubitą gliną grubości 20 cm do odległości 1 metra od ocembrowania studni i posiadać spadek zapewniający odpływ od studni.

Art. 312.

(1) Studnie zaopatrzone w pompę powinny być nakryte.

(2) Ocembrowanie tych studzien powinno być wzniesione co najmniej o 10 centymetrów ponad poziom otaczającego terenu.

Rozdział X.

Ustępy, gnojowniki i odprowadzanie nieczystości.

Art. 313.

Na każdej działcę, na której znajdują się budynki, przeznaczone na pobyt ludzi, powinien być urządzony ustęp.

Art. 314.

Doły ustępowe powinny być urządzone na zewnątrz budynków, przeznaczonych na pobyt ludzi, i stale nakryte.

Art. 315.

(1). Doły ustępowe i gnojowniki powinny być urządzone co najmniej w odległości:

a) od studzien — 10 metrów,

b) od granic sąsiadów — 2 metrów,

c) od dróg publicznych — 5 metrów, licząc odległość od drogi w myśl zasad, podanych w art. 265.

(2) Dopuszcza się urządzenie na sąsiednich działkach bezpośrednio przy wspólnej granicy tych działek dołów ustępowych, położonych obok siebie.

(3) Spód i ściany tych dołów i gnojowników powinny być wykonane nieprzepuszczalnie dla cieczy i izolowane od ścian budynków, przeznaczonych na pobyt dla ludzi.

Art. 316.

Zabrania się urządzania odpływów lub ścieków płynów cuchnących bądź szkodliwych tudzież wszelkich nieczystości na ulice i drogi albo do rowów ulicznych lub drogowych.

Rozdział XI.

Większe budynki.

Art. 317.

Wznoszone w obrębie osiedli budynki dłuższe od 25 metrów, w których mają być urządzone pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być poprzedzielane murami ogniochronnymi w myśl art. 199 — 202, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

Art. 318.

(1) Budynki nieogniotrwałe nie mogą posiadać więcej od dwóch kondygnacyj (parter i jedno piętro), z wyjątkiem wypadków, przewidzianych w art. 325.

(2) Urządzanie w budynkach nieogniotrwałych nad piętrem poddaszy mieszkalnych jest zabronione.

Art. 319.

W budynkach o więcej niż dwóch kondygnacjach mieszczących lokale, przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być urządzone schody ogniotrwałe, czyniące zadość wymogom art. 214.

TYTUŁ III.

Budynki przeznaczone na szczególne cele.

Rozdział I.

Budynki przeznaczone do użytku publicznego.

Art. 320.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami szczegółowych przepisów o budowie: świątyń, teatrów, kinematografów, strzelnic, cyrków, szkół, hoteli, hal targowych, szpitali, budynków, przeznaczonych na zebrania publiczne i w ogóle budynków przeznaczonych do użytku publicznego.

(2) Do czasu wydania w myśl ust. (1) odnośnych przepisów właściwe władze w każdym poszczególnym wypadku określą warunki, którym powinny zadość uczynić wspomniane wyżej budynki.

Rozdział II.

Budynki przemysłowe.

Art. 321.

Zakłady, podlegające przepisom prawnym o prawie przemysłowym (zakłady przemysłowe), które z powodu wykonywanego w nich przemysłu mogą zagrażać bezpieczeństwu publicznemu, a przede wszystkim życiu i zdrowiu sąsiadów, lub też mogą ich narazić na szkody i specjalne uciążliwości z powodu hałasu, wyziewów itp., powinny być wznoszone w przeznaczonych na ten cel dzielnicach lub poza obrębem osiedli.

Art. 322.

W miastach, nie posiadających prawomocnych planów zabudowania, wznoszenie zakładów, wymienionych w art. 321, jest dopuszczalne w dzielnicach, przeznaczonych na ten cel w drodze uchwały rady miejskiej, zatwierdzonej przez władzę, powołaną do zatwierdzania planu zabudowania. W braku takiej uchwały o dopuszczalności wzniesienia wymienionych zakładów w dzielnicach miejskich orzekają władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Art. 323

Przebudowa i rozszerzanie zakładów, określonych w art. 321, istniejących w mieszkalnych dzielnicach, są zabronione, o ile mogłyby pogorszyć dotychczasowy stan rzeczy pod względem bezpieczeństwa i zdrowia publicznego lub uciążliwości dla sąsiadów.

Art. 324.

(1) Wykaz rodzajów zakładów przemysłowych, które należy uważać za szkodliwe w myśl artykułu 321, zostanie ustalony w drodze rozporządzenia przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Przemysłu i Handlu i Opieki Społecznej.

(2) Do czasu wydania i wejścia w życie rozporządzenia, wspomnianego w ust. (1), do orzekania o szkodliwości zakładów przemysłowych w myśl art. 321 są upoważnione władze, właściwe do wydawania odnośnych pozwoleń.

Art. 325

(1) Przepisy, zawarte w art. 194 ust. (1). 199, 202, 241 ust. (3), 242, 245, 279, 317 i 318 ust. (1), nie mają zastosowania do budynków przemysłowych, o ile zachowanie przytoczonych przepisów jest niemożliwe lub zbyt uciążliwe ze względu na przeznaczenie odnośnych budynków.

(2) Wypadki, w których stosowanie przepisów, zawartych w artykułach, wyszczególnionych w ust. (1), będzie uważane za niemożliwe albo zbyt uciążliwe, określi rozporządzenie, wydane na podstawie art. 327.

Art. 326.

(1) W ogniotrwałych budynkach przemysłowych, w których nie są wyrabiane albo przechowywane materiały łatwopalne, ogniotrwałe schody, wymagane w myśl art. 213, 214, 284 i 319, mogą być zastąpione przez zbudowanie z materiałów niezapalnych schody otwarte.

(2) W wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku urządzenia w budynku przemysłowym o więcej niż dwóch kondygnacjach schodów ogniotrwałych, wymaganych w myśl ar.t 213, 214, 284, i 319, o ile w budynku ma być zatrudniona niewielka ilość ludzi, — pod warunkiem jednak urządzenia, niezależnie od schodów nieogniotrwałych, również otwartych schodów zewnętrznych, zbudowanych z materiałów niezapalnych, a znajdujących się co najwyżej w odległości 20 metrów od najdalszego punktu każdego piętra.

Art. 327.

Ministrowie Spraw Wewnętrznych, Przemysłu i Handlu oraz Opieki Społecznej są łącznie upoważnieni do wydawania w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o sposobie budowy i przebudowy budynków przemysłowych.

CZĘŚĆ III.

Budynki państwowe i kolejowe.

Art. 328.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów o budowie budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, pocztowo-telegraficznych i górniczych.

Art. 329.

(1) Szczegółowe przepisy o budowie budynków kolejowych państwowych i budynków kolei prywatnych użyteczności publicznej zostaną wydane w drodze rozporządzenie przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(2) Za budynki kolejowe w myśl niniejszego rozporządzenia uważa się:

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego,

b) kolejowe budynki administracyjne tudzież budynki, w których znajdują się kolejowe zakłady pomocnicze, jak warsztaty, parowozownie, elektrownie itp., niezależnie od okoliczności, czy budynki te znajdują się na terenie, przeznaczonym do utrzymania ruchu kolejowego.

(3) Szczegółowe przepisy o budowie państwowych budynków pocztowo-telegraficznych wydane zostaną w drodze rozporządzenia przez Ministra Poczt i Telegrafów w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

(4) Za budynki pocztowo-telegraficzne w myśl niniejszego rozporządzenia, uważa się wszelkie budynki, przeznaczone do utrzymania i obsługi ruchu pocztowego, telegraficznego, telefonicznego i radiowego.

(5) Szczegółowe przepisy o budowie budynków i urządzeń lotniczych zostaną wydane przez Ministra Komunikacji w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Spraw Wojskowych.

(6) Za budynki i urządzenia lotnicze w rozumieniu rozporządzenia niniejszego uważa się:

a) wszelkie budynki, znajdujące się lub wznoszone na terenie lotnisk,

b) urządzenia, potrzebne dla utrzymania ruchu lotniczego, niezależnie od tego, czy znajdują się one na terenie lotnisk, czy poza tym terenem.

TYTUŁ IV.

Przepisy sanitarne.

Art. 330.

Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami przysługuje prawo wydawania w drodze rozporządzeń szczegółowych przepisów, określających wymogi sanitarne, które powinny być przestrzegane przy wykonywaniu postanowień niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ V.

Budynki podlegające odrębnym przepisom.

Art. 331.

(1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków w granicach obszarów warownych i w rejonach umocnionych, tudzież w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa oraz w pobliżu lotnisk, powinny być zachowane specjalne obowiązujące na wspomnianych obszarach przepisy.

(2) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach urządzeń i budynków, potrzebnych dla ruchu zakładów, podlegających władzom górniczym, obowiązują postanowienia ustaw górniczych, naftowych i o władzach górniczych oraz wydanych na podstawie tych ustaw rozporządzeń władz górniczych.

(3) Przepisy o wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków i urządzeń w pobliżu lotnisk wydają w drodze rozporządzenia Ministrowie: Spraw Wewnętrznych, Komunikacji i Spraw Wojskowych.

(4) Przepisy rozporządzenia niniejszego tudzież przepisy miejscowe nie mają zastosowania do urządzeń i budynków, podpadających pod postanowienia ustępów poprzedzających, o ile są sprzeczne ze specjalnymi przepisami, o których mowa w tych ustępach.

Art. 331-a.

(1) Wznoszenie, przebudowa i zmiana wszelkich budynków w pobliżu wytwórni, zakładów oraz składów amunicji i materiałów wybuchowych są dopuszczalne po uprzednim uzyskaniu pozwolenia właściwej władzy, wydanego na podstawie wiążącej opinii władzy wojskowej.

(2) Właściciele nieruchomości lub prawa z nieruchomością stale związanego, którzy z powodu odmowy pozwolenia na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku ponoszą rzeczywistą szkodę, mają prawo do odszkodowania ze Skarbu Państwa. Roszczenie o odszkodowanie należy zgłosić w terminie 1 roku od dnia doręczenia decyzji o odmowie pozwolenia do władzy, która wydała decyzję. W sprawie rozpoznania roszczenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 49 i 50.

(3) Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę lub zmianę budynku jest warunkowe; w szczególności może być ono uzależnione od zrzeszenia się przez interesowanego prawa do odszkodowania z tytułu szkód i strat, powstałych skutkiem wybuchu amunicji lub materiałów wybuchowych.

(4) Prawo do odszkodowania nie służy w przypadkach, gdy szkody i straty wywołane wybuchem dotyczą budynku, położonego w promieniu 100 metrów od ogrodzenia wytwórni, zakładu i składu amunicji lub materiałów wybuchowych.

TYTUŁ VI.

Przystąpienie do budowy i oddanie budynków do użytku.

Rozdział I.

Pozwolenie na budowę.

Art. 332.

Na wykonanie robót, wyszczególnionych niżej w art. 333 i 334, o ile roboty te nie dotyczą budynków państwowych, wymagane jest uzyskanie pozwolenia właściwej władzy.

Art. 333.

Dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót konieczne jest przedstawienie przez budującego właściwej władzy projektu (planu) do zatwierdzenia:

a) na wzniesienie nowych budynków stałych i tymczasowych, tudzież na nadbudowę ich i powiększenie, z wyjątkiem budynków, podanych niżej w pkt a) i d) art. 334 i w pkt a i c) art. 335.

b) na przebudowę, przeróbki i w ogóle takie zmiany wspomnianych w pkt a) istniejących budynków, przy których zostają zmieniane, dodawane lub usuwane części nośne lub konstrukcyjne tych budynków bądź części, wpływające na bezpieczeństwo budynków od ognia lub stan zdrowotny, wreszcie, gdy ulega zmianie wygląd zewnętrzny budynków, ich części lub szczegółów architektonicznych,

c) na zmianę przeznaczenia wspomnianych w pkt a) budynków lub ich części, a w szczególności na przeróbkę na pomieszczenia dla pobytu ludzi takich lokali, które uprzednio miały inne przeznaczenie lub były budowane dla innego celu.

d) na ustawienie silników mechanicznych o sile powyżej 2 koni mechanicznych, tudzież na wykonanie i gruntowne zmiany urządzeń pomocniczych, związanych z budynkami, a mianowicie: dźwigów wszelkiego rodzaju, ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, dołów kloacznych itp., z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt c) art. 334 i w pkt d) art. 335.

e) na wykonanie stałych ogrodzeń murowanych i w ogóle z trwałego materiału, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, wszelkich innych stałych ogrodzeń o wysokości przekraczającej 3 metry, robót ziemnych o stałym technicznym przeznaczeniu, tudzież murów oporowych o wysokości powyżej 80 centymetrów z wyjątkiem urządzeń wspomnianych w pkt d) art. 335.

Art. 334.

Przedstawienie projektu (planu) nie jest wymagane dla uzyskania pozwolenia na wykonanie niżej wymienionych robót:

a) na wzniesienie nowych parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich, na ich powiększenie oraz na przeróbkę parterowych budynków gospodarskich na mieszkalne w miejscowościach wiejskich poza obszarem województw: poznańskiego i pomorskiego,

b) na rozebranie budynków albo ich części, nie wpływających na moc, trwałość, zdrowotność, bezpieczeństwo od ognia lub wygląd pozostałych części budynków, z wyjątkiem rozebrania w miejscowościach wiejskich parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich.

c) na ustawienie silników mechanicznych o sile do 2 koni mechanicznych, przewodów gazowych i stałych przewodów elektrycznych dla prądów o wysokim napięciu, piorunochronów, studzien, ustępów i gnojowników, z wyjątkiem urządzeń, wspomnianych w pkt d) art. 355.

d) na urządzenie ogrodzeń, wznoszonych od strony ulic i placów publicznych, a nie podpadających pod postanowienia pkt e) art. 333 i rusztowań od strony ulic i placów publicznych tudzież na wzniesienie wykraczających poza linię regulacyjną tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, z wyjątkiem ogrodzeń w miejscowościach wiejskich.

Art. 335.

(1) Przed przystąpieniem do wykonania niżej wymienionych robót, wymagane jest uprzednio zgłoszenie ich do właściwej władzy:

a) wzniesienia i powiększenia parterowych, nie położonych od strony ulicy altan, szop, składzików i tym podobnych budynków bez palenisk o powierzchni, nie przekraczającej 12 metrów kwadratowych i nie wyższych od 3 metrów, — z wyjątkiem podrzędnych budynków gospodarskich, wznoszonych w miejscowościach wiejskich, jak kurniki, budki i tym podobne,

b) wykonywanie robót, wyszczególnionych w art. 333 pkt b) i c), a dotyczących parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich w miejscowościach wiejskich, poza obszarem województw poznańskiego i pomorskiego, z wyjątkiem przeróbek budynków gospodarskich na mieszkalne.

c) urządzenie ogrodzeń i rusztowań, tudzież tymczasowych budynków, niezbędnych przy budowie, o ile urządzenie tych ogrodzeń, rusztowań lub bu-

dynków nie wymaga uzyskania pozwolenia w myśl pkt e) art. 333 lub pkt d) art. 334 — z wyjątkiem ogrodzeń, wznoszonych w miejscowościach wiejskich,

d) wykonanie robót, wyszczególnionych w pkt d) i e) art. 333 i w pkt c) art. 334, a dotyczących zwykłych gospodarskich urządzeń wiejskich.

(2) Wykonanie wyżej wyszczególnionych robót jest dozwolone, o ile w terminie dni siedmiu od dnia zgłoszenia właściwa władza nie zakaże ich wykonania.

(3) W miejscowościach wiejskich przebudowa budynków wymienionych w ust. (1) pkt a), nie połączona z ich powiększeniem, wznoszenie, powiększenie i zmiany podrzędnych budynków gospodarskich, jak kurniki, budki itp. o rozmiarach nie przekraczających norm, podanych w ust. (1) pkt a); wznoszenie i zmiana ogrodzeń, nie podpadających pod przepisy art. 333 pkt e) oraz rozebranie parterowych budynków mieszkalnych i gospodarskich nie wymagają ani pozwolenia ani zgłoszenia.

Art. 336.

Udzielenie pozwolenia na budowę nie może być uzależnione od uprzedniego uiszczenia gminie przez właściciela działki należności tytułem zwrotu kosztów urządzenia ulicy.

Art. 337.

(1) W miejscowościach, w których krajobraz zasługuje na ochronę, właściwa władza może odmówić pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynków, o ile by te roboty spowodowały zeszpecenie krajobrazu, a dałoby się tego uniknąć przez wybór innego miejsca lub też przez inne ukształtowanie budynku albo jego części.

(2) Określenie miejscowości, w których ma być stosowany przepis tego artykułu, przysługuje właściwemu wojewodzie.

Art. 338.

(1) Właściwa władza może zakazać dokonywania wszelkich zmian w zewnętrznym wyglądzie budynków i ich części lub otoczenia, szczególnie przez umieszczenie szyldów reklamowych, jako też napisów, plakatów, obrazów, malowideł, szafek wystawowych itp., o ile te zmiany mogą spowodować zniekształcenie lub zeszpecenie ulicy, placu, wyglądu miejscowości albo krajobrazu.

(2) Z tych samych względów władza może nakazać usunięcie urządzeń, wymienionych w ust. (1)

Art. 339.

Pozwolenie na roboty, dotyczące budynków, a wymagające uzyskania pozwolenia także w myśl ustawy wodnej z dnia 19 września 1922 r. (Dz. U. R. P z 1928 r. Nr 62, poz. 574), nie może być udzielone przed uzyskaniem przez osoby interesowane pozwolenia w myśl wymienionej ustawy.

Art. 340.

Pozwolenie na wzniesienie w miejscu publicznym pomnika lub figury albo na wmurowanie lub zawieszenie tablicy pamiątkowej, jako też na roboty, związane ze wzniesieniem, zawieszeniem lub zmianą tego rodzaju pomników, figur lub tablic — o ile roboty te wymagają pozwolenia w myśl rozporządzenia niniejszego, — może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osobę interesowaną pozwolenia w myśl obowiązujących przepisów o zatwierdzaniu projektów pomników ze stanowiska artystycznego.

Art. 341.

(1) Pozwolenie na roboty, polegające na burzeniu, przerabianiu, odnawianiu, rekonstruowaniu, zdobieniu lub uzupełnianiu budynków zabytkowych, jako też na roboty, powodujące zmiany w najbliższym otoczeniu tych budynków, może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia, wymaganego w myśl obowiązujących przepisów o opiece nad zabytkami sztuki i kultury.

(2) Odnosi się to także do nowych budynków, wznoszonych przy ulicach i placach, uznanych za zabytkowe.

Art. 342.

Pozwolenie na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku w granicach obszarów warownych, bądź w rejonie umocnionym (art. 331) może być udzielone tylko po uprzednim uzyskaniu przez osoby interesowane pozwolenia władzy wojskowej.

Art. 343.

Po rozpatrzeniu zgłoszonej prośby o pozwolenie na budowę (art. 333, 334) właściwa władza:

(1) a) udziela pozwolenia, ewentualnie po zatwierdzeniu złożonego projektu (art. 333), uzależniając w razie potrzeby wykonanie robót budowlanych od zachowania pewnych warunków, wynikających z postanowień niniejszego rozporządzenia, przepisów, wydanych na jego podstawie, oraz ze względów bezpieczeństwa lub zdrowia publicznego, — albo

b) odmawia pozwolenia, podając powody takiej odmowy.

(2) Przy budowie budynków, pomieszczeń i urządzeń, przeznaczonych na specjalne cele, związane z obronnością Państwa, władza może zezwolić na niestosowanie niektórych przepisów rozporządzenia niniejszego, także przepisów wydanych na jego podstawie, jeżeli tego wymaga przeznaczenie wspomnianych budynków, pomieszczeń lub urządzeń. Odstępstwa od przepisów dotyczących wykonania robót budowlanych są niedopuszczalne.

Art. 344.

(1) Prośba o udzielenie pozwolenia na budowę, przebudowę lub zmianę budynku powinna być rozpatrzona przez właściwą władzę w terminie:

a) trzech tygodni, gdy chodzi o parterowe budynki mieszkalne i gospodarskie w miejscowościach wiejskich,

b) sześciu tygodni, gdy chodzi o budynki, nie wymienione w pkt a), na których budowę, przebudowę i zmianę udzielają pozwoleń starostowie, zarządy miejskie, wydziały powiatowe i wydziały powiatowe i wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych,

c) dziesięć tygodni, gdy chodzi o budynki, na których budowę i zmianę udzielają pozwoleń wojewodowie.

(2) Przepis ustępu pierwszego nie ma zastosowania:

a) w wypadkach, gdy dla udzielenia pozwolenia wymagane jest zasięgnięcie opinii innych władz (art. 345, 346, 347 i 349);

b) w wypadkach, przewidzianych w art. 337 i 338;

c) w wypadkach, gdy zostało zarządzone sporządzenie planu zabudowania danej miejscowości.

Art. 345.

(1) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku lub urządzenia w pobliżu istniejącej lub będącej w budowie kolei żelaznej na obszarze, ustanowionym w specjalnych w tej mierze przepisach, władza powinna zasięgnąć opinii właściwej dyrekcji kolei państwowej lub zarządu kolei prywatnej.

(2) Jeżeli kolej jest dopiero w budowie, należy zasięgnąć opinii zarządu kolei państwowej względnie kolei prywatnej.

Art. 346.

Przed wydaniem pozwolenia na budowę lub przebudowę w miejscowości wiejskiej, nie posiadającej prawomocnego planu zabudowania, budynku w odległości mniejszej od $3^1/_2$ metrów od drogi publicznej, władza powinna zasięgnąć opinii właściwego zarządu drogowego.

Art. 347.

Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, przeznaczonego na pomieszczenie szkoły powszechnej, powinna właściwa władza zasięgnąć opinii władzy szkolnej.

Art. 348.

(1) Przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków o specjalnym charakterze technicznym i urządzeń technicznych w zakładach, podlegających władzom górniczym, jako też przy wznoszeniu, przebudowie i zmianach budynków pomocniczych, potrzebnych dla ruchu tych zakładów, uzyskanie przewidzianego w rozporządzeniu niniejszym pozwolenia nie jest wymagane.

(2) Władzą, powołaną do udzielania pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków i urządzeń, wskazanych w ust. (1), jest właściwa władza górnicza, stosownie do przepisów ustaw górniczych, naftowych i ustaw o władzach górniczych oraz wydanych na ich podstawie rozporządzeń.

Art. 349.

Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie, przebudowę albo zmianę budynku, nie podpadającego pod postanowienie art. 348, a znajdującego się albo wznoszonego na terenie zakładów, wymienionych w tym artykule, lub na terenie objętym polami górniczymi, polami naftowymi lub kopalniami, prowadzonymi na podstawie regalu górniczego, właściwa władza powinna uprzednio zasięgnąć opinii władzy górniczej.

Art. 350.

Udzielenie pozwolenia na budowę nie narusza praw osób trzecich, które im służą w zakresie prawa prywatnego i dochodzenia ich praw na drodze sądowej.

Art. 351.

Udzielone pozwolenie traci swoją ważność, jeżeli w ciągu dwóch lat od udzielenia pozwolenia, roboty nie zostały rozpoczęte lub po rozpoczęciu przez dwa lata były zawieszone.

Rozdział II.

Zmiana warunków pozwolenia.

Art. 352

Od postanowień i warunków udzielonego pozwolenia, jako też zatwierdzonego projektu, odstępować niewolno.

Art. 353

W wypadkach, gdy zachodzi potrzeba wykonania robót, nie przewidzianych w udzielonym pozwoleniu, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333. lub uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 — roboty te mogą być wykonane tylko po uzyskaniu pozwolenia odnośnej władzy.

Art. 354.

O ile chodzi o roboty, wymagające zgłoszenia, roboty te powinny być zgłoszone do właściwej władzy.

Rozdział III.

Zatwierdzanie projektów budynków państwowych.

Art. 355.

Roboty, wymienione w art. 333, a dotyczące budynków państwowych, mogą być wykonywane tylko po sporządzeniu, względnie zatwierdzeniu odnośnych projektów przez właściwe władze.

Art. 356.

(1) Przy wznoszeniu nowych tudzież powiększaniu istniejących budynków państwowych w miastach, z wyjątkiem budynków strategicznych, właściwe władze przed zatwierdzeniem projektu, powinny zasięgnąć opinii odnośnych zarządów miejskich.

(2) w razie nieuwzględnienia takiej opinii gminie przysługuje prawo odwołania do władzy wyższej.

Rozdział IV.

Pozwolenie na użytkowanie budynków.

Art. 357.

Bez uprzedniego uzyskania pozwolenia właściwej władzy zabronione jest użytkowanie budynków i urządzeń, wymagających uzyskania pozwolenia w myśl art. 333 niniejszego rozporządzenia.

TYTUŁ VII.

Wykonywanie robót budowlanych i utrzymywanie istniejących budynków.

Rozdział I.

Plany budynków i kierowanie robotami budowlanymi

Art. 358.

(1) Roboty, wymienione w art. 333, powinny być wykonywane pod nadzorem technicznego kierownika.

(2) Roboty, dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazobetonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, powinny być wykonywane pod nadzorem kierownika architektonicznego, posiadającego uprawnienie, przewidziane w art. 361, i kierownika robót konstrukcyjnych, posiadającego uprawnienie, przewidziane w art. 362, albo uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi, uzyskane na podstawie art. 361 ust. (2). Ogólne kierownictwo sprawuje wówczas kierownik architektoniczny. Osoby, posiadające uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi z mocy art. 369 lub 370, mogą być kierownikami architektonicznymi lub kierownikami robót konstrukcyjnych, gdy wykażą się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, odpowiadających uczelniom, określonym odpowiednio w art. 361 lub w art. 362.

Art. 359.

(1) Właściwe władze mogą żądać ustanowienia technicznego kierownika robót budowlanych również w wypadkach, gdy te roboty wymagają uzyskania pozwolenia w myśl art. 334 niniejszego rozporządzenia, — o ile jest to konieczne ze względu na bezpieczeństwo publiczne.

(2) W wypadkach, gdy roboty budowlane wymagające pozwolenia w myśl art. 333, dotyczą budynków parterowych, mieszkalnych i gospodarskich, przeznaczonych na własny użytek właścicieli, — właściwe władze mogą zwolnić budującego od obowiązku ustanowienia technicznego kierownika, o ile w danej miejscowości daje się odczuwać brak osób, uprawnionych do kierowania robotami.

(3) W czasie wojny w razie braku osób uprawnionych do technicznego kierowania robotami budowlanymi, władze mogą zezwolić na kierowanie poszczególnymi robotami osobom, nie posiadającym uprawnień do takiego kierowania lecz mogącym wykazać się wykształceniem technicznym, określonym w art. 361 ust. (1) pkt a), 362 ust. (1) pkt a), 363 i 364 ust. (1) pkt 1.

Art. 360.

(1) Projekty (plany), wymagane dla uzyskania pozwolenia na budowę w myśl art. 333, z wyjątkiem projektów budynków, wspomnianych w ust. (2) art. 359 ,wznoszonych poza obrębem granic administracyjnych miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, mogą sporządzać tylko osoby do tego uprawnione.

(2) W czasie wojny projekty (plany) robót budowlanych określonych w ust. (1) mogą sporządzać osoby, którym właściwe władze zezwolą na kierowanie robotami budowlanymi na podstawie art. 359 ust. (3).

Art. 361.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi, z wyjątkiem kierowania robotami konstrukcyjnymi, dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, ukończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale architektonicznym albo na odpowiadającym mu wydziale uczelni zagranicznych,

b) wykażą się dostateczną, co najmniej trzyletnią praktyką, przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub osoby uprawnione do kierowania robotami, i

c) złożą egzamin z ustawodawstwa budowlanego i z tych przepisów ustawodawstwa administracyjnego, których znajomość przy wykonywaniu zawodu jest potrzebna.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje prawo do sporządzania projektów robót, do kierowania którymi są upoważnione.

(3) Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do kierowania robotami konstrukcyjnymi dotyczącymi budynków, określonych w art. 358 ust. (2) po wykazaniu się praktyczną umiejętnością kierowania takimi robotami.

Art. 362.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi z wyjątkiem architektonicznego kierowania robotami, dotyczącymi budynków zabytkowych, pomników, budynków monumentalnych i budynków, określonych w art. 358 ust. (2), są uprawnione osoby, które:

a) posiadają wyższe wykształcenie techniczne, ukończone przepisanymi egzaminami, nabyte w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziałach inżynierii lądowej lub wodnej, z wyjątkiem oddziałów mierniczego (geodezyjnego) i melioracyjnego, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych,

b) wykażą się dostateczną praktyką, określoną w pkt b) artykułu 361 i

c) złożą egzamin, określony w pkt c) art. 361.

(2) Wspomnianym osobom przysługuje uprawnienie do sporządzania projektów (planów) robót konstrukcyjnych i instalacyjnych. Osoby te mogą uzyskać uprawnienie do sporządzania projektów architektonicznych dla robót, do kierowania którymi są uprawnione, po wykazaniu się praktyczną umiejętnością sporządzania takich projektów.

Art. 363.

(1) Osoby, posiadające wyższe wykształcenie techniczne, zakończone przepisanymi egzaminami, a uzyskane w jednej z państwowych politechnik w kraju na wydziale mechanicznym tudzież w akademii górniczej, albo na odpowiadających im wydziałach uczelni zagranicznych, uprawnione są do kierowania robotami budowlanymi w takim zakresie, w jakim roboty te wchodzą, jako czynności pomocnicze, w zakres głównego ich zawodu, o ile nie chodzi o roboty, dotyczące budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Osoby te poza tym powinny posiadać dostateczną, co najmniej trzyletnią, praktykę budowlaną przy budowie fabryk i zakładów przemysłowych,

związaną z wykonaniem głównego zawodu, w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez odnośny urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami, tudzież powinny złożyć egzamin, określony w pkt c) art. 361.

(3) Osoby, określone w ust. (1), są również uprawnione do kierowania robotami budowlanymi przy budowie ogólnych domowych urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, ogólnych urządzeń centralnego ogrzewania, wreszcie ogólnej domowej instalacji gazowej, o ile wykażą się odpowiednią, co najmniej trzyletnią praktyką budowlaną przy tych robotach w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd lub przez osoby, uprawnione do kierowania robotami budowlanymi, i złożą egzamin określony w art. 361 pkt c).

(4) Wymienionym osobom przysługuje również uprawnienie do sporządzania projektów (planów) według zasad i na warunkach określonych w ust. (2) art. 362.

Art. 364.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi — z wyjątkiem robót, dotyczących budynków zabytkowych, pomników i budynków monumentalnych, jak również budynków większych o skomplikowanych konstrukcjach żelaznych, żelazo-betonowych i innych, które w razie potrzeby określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych — są uprawnione osoby, które:

(1) ukończyły w kraju państwową lub prywatną, uznaną przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego za równorzędną: a) średnią szkołę budowlaną, albo b) wydział budowlany innej średniej szkoły zawodowej, lub c) szkołę budownictwa naziemnego stopnia licealnego ,zorganizowaną na podstawie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389),

(2) mają dostateczną, co najmniej pięcioletnią, praktykę przy robotach budowlanych w służbie państwowej, samorządowej lub prywatnej, zaświadczoną przez właściwy urząd lub przez osoby, upoważnione do kierowania robotami, i

3) złożą egzamin, określony w art. 361 pkt. c).

(2) Osoby, wymienione w tym artykule, otrzymują razem z odnośnymi uprawnieniami tytuł budowniczego.

(3) Osoby te uprawnione są do sporządzania projektów (planów) robót budowlanych, do kierowania którymi są one uprawnione, z wyjątkiem planów robót budowlanych w miastach: Warszawie, Bydgoszczy, Częstochowie, Grudziądzu, Karkowie, Lublinie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu, Toruniu i Wilnie.

(4) Wykaz miast, w których nie mogą sporządzać projektów (planów) osoby, uzyskujące uprawnienia na podstawie artykułu niniejszego, może być uzupełniony w drodze rozporządzenia, przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(5) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w drodze rozporządzenia może uznać iż ukończenie określonej średniej szkoły budowlanej lub szkoły stopnia licealnego, upoważnia do uzyskania na podstawie niniejszego artykułu prawa sporządzania projektów bez ograniczeń, o których mowa wyżej w ust. (3) i (4).

Art. 365.

(1) Do kierowania robotami budowlanymi przy budowie, przebudowie i zmianach budynków, określonych w art. 348, i do sporządzania projektów tych robót są uprawnione osoby, które:

a) uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów tych robót na podstawie art. 361, 362, 363 lub 364, w zakresie, przewidzianym w tych artykułach, lub

b) ukończyły akademicką szkołę górniczą i posiadają kwalifikację na kierownika ruchu zakładu górniczego.

(2) Minister Przemysłu i Handlu może wyjątkowo udzielić uprawnień do kierowania robotami, o których mowa w ust. (1), i do sporządzania projektów tych robót, w zakresie przezeń dozwolonym, osobom, które ukończyły z ostatecznym świadectwem średnią szkołę górniczą stopnia gimnazjalnego.

Art. 366.

(1) Uprawnień do kierowania robotami budowlanymi, przewidzianych w art. 361—365, nie mogą otrzymać osoby, które:

a) nie władają językiem polskim w słowie i piśmie,

b) były sądownie karane za czyny, wynikające z chęci zysku, lub

c) utraciły prawo kierowania robotami budowlanymi na mocy obowiązujących ustaw.

(2) Cudzoziemcom uprawnienia przewidziane w art. 361 — 365, mogą być udzielone tylko w wypadkach, gdy w państwie, którego są obywatelami, obywatele polscy — w zakresie tych uprawnień — traktowani są na równi z obywatelami tego państwa.

(3) Dyplomy uczelni zagranicznych, o których mowa w art. 361, 362 i 363, powinny być nostryfikowane w Państwie Polskim.

(4) Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może uznać świadectwa szkół zagranicznych za równorzędne ze świadectwami szkół wymienionych w art. 364.

Art. 367.

Uprawnień, wymienionych w art. 361, 362, 363 i 364, udziela Minister Spraw Wewnętrznych.

Art. 368.

(1) Egzamin, przewidziany w art. 361, 362, 363 i 364, odbywa się w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może upoważnić wojewodę do przeprowadzenia egzaminu, wymienionego w ustępie pierwszym.

(3) Egzamin powyższy można składać tylko po ukończeniu studiów i po upływie przepisanej praktyki przy robotach budowlanych.

(4) Szczegółowe postanowienia co do sposobu przeprowadzenia i terminów egzaminu, wysokości taksy egzaminacyjnej, składu komisji egzaminacyjnej, okresów, po upływie których można ponawiać egzamin, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w drodze rozporządzenia.

(5) Stwierdzenie praktycznej umiejętności w projektowaniu i wykonywaniu robót konstrukcyjnych, przewidzianych w art. 361 ust. (3) i praktycznej umiejętności sporządzania projektów (planów) architektonicznych, przewidzianej w art. 362 ust. (2) będzie uskuteczniane przez komisję kwalifikacyjną, powołaną przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

(6) Szczegółowe przepisy co do sposobu stwierdzania praktycznej umiejętności, o której mowa w ustępie poprzedzającym, składu komisji i wysokości opłat na rzecz komisji, zostaną wydane przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 369.

(1) Osoby, które uzyskały prawo kierowania robotami budowlanymi przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, zachowują nadal w dotychczasowych granicach zarówno to prawo, jak i prawo sporządzania projektów (planów) robót budowlanych.

(2) W razie, gdy osoby o których mowa w ust. (1), razem z prawem kierowania robotami budowlanymi otrzymały właściwe tytuły, wówczas zachowują również prawo do używania tych tytułów z tym zastrzeżeniem, że osoby, które na podstawie przepisów b państwa rosyjskiego nabyły tytuł „architekta", „architekta-artysty" lub „architekta-akademika", korzystają z tytułu „architekta", a osoby, które nabyły tytuł „technika budowlanego ministerstwa spraw wewnętrznych" korzystają z tytułu „budowniczego".

Art. 370.

Osobom, które w okresie co najmniej 3 lat przed dniem 5 marca 1928 r. wykonywały zawód kierowników robót budowlanych na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego, a które mogą wykazać się zakończonym wykształceniem, uzyskanym na uczelniach, odpowiadających uczelniom wyszczególnionym w art. 361 ust. (1) pkt a), art. 362 ust. (1) pkt a), art. 363 ust. (1) i art. 364 ust. (1) pkt 1), służą uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi i sporządzania projektów (planów) tych robót, określone w jednym z wymienionych artykułów, odpowiednio do otrzymanego wykształcenia.

Art. 371.

(1) W wypadkach wyjątkowych w okresie lat 10 od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, Minister Spraw Wewnętrznych może wydawać uprawnienia, określone art. 361, 362, 363, i 364 osobom, które nie posiadają kwalifikacyj wymaganych w myśl przytoczonych artykułów, a które wykażą się praktyką i umiejętnością oraz złożą egzamin, przepisany w pkt c) atr. 361.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych w okresie do dnia 5 marca 1940 r. może ponadto wydawać uprawnia, określone w ust. (1) na zasadach w tym ustępie wyłuszczonych, osobom, nie czyniącym zadość art. 370, które w okresie co najmniej 6 lat wykonywały zawód kierowników robót na obszarze województw poznańskiego lub pomorskiego.

Rozdział II.

Wykonywanie budowy i zachowanie warunków bezpieczeństwa.

Art. 372.

Rusztowania, potrzebne dla wykonywania budowy, powinny być tak urządzone, iżby nie narażały na niebezpieczeństwo życia i zdrowia osób, pracujących przy budowie lub mających dostęp do niej, bądź osób, które mogą znajdować się w pobliżu budowy, oraz nie tamowały ruchu na przyległej ulicy lub drodze.

Art. 373.

Wykopy, doły i wszelkie urządzenia przy budowie, które ze względu na ich charakter albo na rodzaj wykonywanych robót mogą narazić na niebezpieczeństwo życie lub zdrowie ludzkie, powinny być w sposób należyty zabezpieczone lub zaopatrzone w zrozumiałe dla wszystkich znaki ostrzegawcze.

Art. 374.

Zabrania się wykonywania robót murarskich i betoniarskich w czasie mrozów poniżej 5 stopni C, o ile przy wspomnianych robotach nie są zastosowane środki, przy których użyciu zaprawa murarska i beton nie tracą wskutek mrozu własności spajania.

Art. 375.

Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania w drodze rozporządzeń:

a) przepisów o materiałach zastępczych, używanych przy budowie,

b) przepisów o granicach wytrzymałości materiałów i konstrukcyj budowlanych,

c) przepisów o budowie i utrzymywaniu osobowych i ciężarowych dźwigów, ogrzewania centralnego, piorunochronów itp. urządzeń, o ile do wydawania przepisów o tych lub innych urządzeniach nie są upoważnione w myśl obowiązujących ustaw inne władze.

Art. 376.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów, zapewniających bezpieczeństwo osobom, mającym dostęp do budowy bądź znajdującym się w jej pobliżu.

(2) Ministrowie: Spraw Wewnętrznych oraz Opieki Społecznej wydadzą łącznie w drodze rozporządzeń przepisy, zapewniające bezpieczeństwo i higieniczne warunki pracy osobom, zatrudnionym przy budowie, oraz przepisy o używanych przy budowie dźwigach i maszynach.

(3) Sprawę uprawnień do samoistnego wykonywania rzemiosła, wchodzącego w zakres robót, podpadających pod postanowienie niniejszego rozporządzenia, regulują przepisy prawa przemysłowego.

Rozdział. III.

Utrzymanie budynków.

Art. 377.

Właściciele budynków lub osoby, w ich imieniu działające, obowiązani są utrzymywać budynki w sta-

nie dobrym, czysto i porządnie i nie powinni dopuszczać, aby budynki wskutek zaniedbania zagrażały bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, oddziaływały szkodliwie na zdrowie mieszkańców lub szpeciły ulice i place publiczne.

TYTUŁ VIII.

Nadzór nad wykonywaniem robót i utrzymaniem budynków.

Art. 378.

Władze, powołane do wykonywania nadzoru policyjno-budowlanego, powinny czuwać nad tym, aby roboty budowlane były wykonywane zgodnie z obowiązującymi przepisami tudzież z ogólnie uznanymi zasadami sztuki budowlanej i by przy wykonywaniu tych robót nie było narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie.

Art. 379.

(1) Właściwe władze, niezależnie od prawa pociągnięcia winnych do odpowiedzialności, mają prawo wstrzymać roboty budowlane, o ile te roboty:

a) są prowadzone bez uzyskania przepisanego pozwolenia.

b) są prowadzone ze zmianami, nie przewidzianymi w udzielonym pozwoleniu, a polegającymi na wykonaniu robot, wymagających uzyskania pozwolenia w drodze zatwierdzenia projektu w myśl art. 333, lub

c) są prowadzone w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego.

(2) O ile roboty zostały wstrzymane w myśl pkt a) lub b) ust. (1), dalsze ich wykonywanie uzależnione jest od uzyskania pozwolenia właściwej władzy. W wypadku wstrzymania robót w myśl pkt c) tegoż ustępu władza określa warunki, od których dalsze wykonywanie robót jest uzależnione.

Art. 380.

(1) Jeżeli wzniesiono nowe budynki lub urządzenia, związane z budynkami albo dokonano nadbudowy, powiększenia lub przebudowy budynków i urządzeń istniejących — bez wymaganego pozwolenia, względnie niezgodnie z udzielonym pozwoleniem i jeżeli ponadto budynki te:

a) zostały wzniesione niezgodnie z istniejącymi przepisami lub planem zabudowania osiedla, albo

b) zagrażają bezpieczeństwu osobistemu lub publicznemu, albo

c) oddziaływują szkodliwie na zdrowie mieszkańców, bądź wreszcie

d) zniekształcają lub szpecą ulice, place, wygląd miejscowości lub krajobrazu — właściwe władze, niezależnie od wstrzymania robót budowlanych w myśl art. 379 i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karnej, są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania zmian lub przeróbek w celu doprowadzenia budynków do stanu, zgodnego z planem zabudowania i przepisami obowiązującymi, względnie w celu usunięcia niebezpieczeństwa albo zniekształcenia lub zeszpecenia, o których wyżej mowa o ile zaś bezpieczeństwo nie może być zapewnione, albo zniekształcenie lub zeszpecenie nie może być usunięte w drodze dokonania zmian lub przeróbek, lub wreszcie, gdy nowowzniesiony budynek lub urządzenie wykracza poza linię regulacyjną, ustaloną w prawomocnym planie zabudowania, — do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub w części.

(2) W wypadkach uchybień w utrzymywaniu budynków i urządzeń związanych z budynkami, zarówno istniejących, jak i nowowznoszonych, właściwe władze są upoważnione zawezwać właściciela do dokonania robót, mających na celu doprowadzenie budynku do stanu należytego, o ile zaś bezpieczeństwo osobiste lub publiczne nie może być zapewnione w drodze przeróbek lub użycia środków zapobiegawczych,— do rozebrania budynku albo urządzenia w całości lub części.

(3) Gdy zachodzi potrzeba niezwłocznego zastosowania środków, mających na celu usunięcie niebezpieczeństwa, zagrażającego życiu lub zdrowiu ludzkiemu, właściwe władze upoważnione są przedsięwziąć na koszt właściciela potrzebne środki, jak opróżnienie, ogrodzenie lub uniedostępnienie budynku, albo urządzenia, w całości lub części, itp.

(4) W wypadkach nie cierpiących zwłoki do przedsięwzięcia kosztem właściciela środków, przewidzianych w ustępie poprzednim niniejszego artykułu, upoważnione są również organa wykonawcze, powołane do utrzymania publicznego bezpieczeństwa, spokoju i porządku. Organa te działają na zasadach postępowania przymusowego w administracji i o czynnościach swych powiadomią natychmiast właściwe władze budowlane, celem ewentualnego wydania dalszych zarządzeń.

(5) W wypadkach niezastosowania się właściciela od zarządzenia władzy, wydanego w myśl ust. (1) albo (2) niniejszego artykułu, w terminie przez nią wyznaczonym, władza jest upoważniona do wykonania potrzebnych napraw, albo rozbiórki budynku lub urządzenia, w całości lub części, kosztem właściciela.

(6) Koszty robót, wykonywanych i środków stosowanych w myśl niniejszego artykułu przez władze podlegają egzekucji w trybie postępowania przymusowego w administracji.

(7) Przepisy ust. (2) — (6) stosuje się również w przypadku uszkodzenia budynku lub urządzeń związanych z budynkiem wskutek działań wojennych. Od obowiązku naprawy właściciel będzie zwolniony w razie udowodnienia braku środków materialnych.

Art. 381.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do wydawania szczegółowych przepisów o sporządzaniu i zatwierdzaniu projektów (planów), o trybie postępowania przy wydawaniu pozwoleń na budowę i na użytkowanie budynków, tudzież o nadzorze policyjno-budowlanym zarówno nad wykonywanymi robotami budowlanymi, jak i nad istniejącymi budynkami.

(2) W stosunku do budynków i urządzeń wymienionych w art. 348, uprawnienia z art. 378—381 przysługują Ministrowi Przemysłu i Handlu i właściwym władzom górniczym.

TYTUŁ IX.

Władze.

Rozdział I.

Właściwość władz.

Art. 382.

(1) Do Ministra Spraw Wewnętrznych należy sporządzanie, względnie zatwierdzanie projektów budynków państwowych:

a) wznoszonych według projektów, sporządzonych przez władze centralne,

b) wznoszonych na obszarze miasta Warszawy.

(2) Przepisu powyższego nie stosuje się do budynków strategicznych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenach handlowych portów morskich, i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp.

Art. 383.

(1) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do zarządzenia, aby projekty większych budynków, zarówno państwowych, jak i niepaństwowych, nie zastrzeżonych do zatwierdzenia Ministrowi Spraw Wewnętrznych, były przez odnośne władze przesyłane temu Ministrowi do zatwierdzenia.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych jest upoważniony do przekazywania Komisarzowi Rządu na m. st. Warszawę zatwierdzania projektów budynków, podpadających pod postanowieniia pkt b) art. 382.

Art. 384.

(1) Do wojewody należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszenia w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publicznego, jak teatry, kinematografy, cyrki, szkoły, hotele, hale targowe, szpitale, strzelnice itp., z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w art. 386,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a),

c) zatwierdzanie projektów budynków państwowych, z wyjątkiem budynków strategicznych, górniczych, kolejowych, lotniczych, portowych, wznoszonych na terenie handlowych portów morskich i budynków, związanych z żeglugą morską, jak latarnie morskie itp. tudzież wypadków, gdy projekt budynku został sporządzony przez władzę naczelną.

(2) Wojewoda jest upoważniony do przekazania staroście wydawania pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie budynków, wspomnianych w pkt a).

Art. 385.

Do zarządów miast, nie będących uzdrowiskami, uznanymi za posiadające charakter użyteczności publicznej, należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych i samorządowych w miastach , z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wymienione w pkt a) art. 384 i w art. 390 i 392;

b) udzielanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a),

c) wykonywanie w miastach nadzoru nad wszelkimi budynkami zarówno nowowznoszonymi, jak i istniejącymi z wyjątkiem budynków państwowych,

d) wykonywanie w miastach czynności, poprzedzających udzielenie pozwoleń przez wojewodę w myśl art. 384 i 392.

Art. 386.

(1) Do zarządów miejskich miast: Warszawy, Bydgoszczy, Częstochowy, Grudziądza, Krakowa, Lublina, Lwowa, Łodzi, Poznania, Torunia i Wilna poza czynnościami, wyszczególnionymi w art. 385, należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszenia w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków przeznaczonych do użytku publicznego (art. 384 pkt a)).

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może przekazac załatwianie czynności, przewidzianych w ust. (1), zarządom nie wymienionych w tym ustępie miast, posiadającym należycie zorganizowaną służbę techniczną.

Art. 387.

(1) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie art. 385 i 386, powinny być oparte na opinii rzeczoznawców budowlanych, posiadających uprawnienia do kierowania robotami budowlanymi.

(2) Rzeczoznawcami budowlanymi w miastach, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, mogą być tylko osoby, które uzyskały uprawnienia na podstawie art. 361 lub 362, bądź też posiadają uprawnienia z mocy art. 369, a mogą wykazać się wyższym wykształceniem technicznym, zakończonym przepisanymi egzaminami, nabytym w uczelniach, określonych w art. 361 i 362.

(3) Rzeczoznawców budowlanych zatwierdza na wniosek odnośnych zarządów miejskich, po stwierdzeniu należytych kwalifikacji zawodowych, w Warszawie — Minister Spraw Wewnętrznych, w innych zaś miejscowościach — właściwa rządowa władza nadzorcza.

(4) W czasie wojny w razie braku osób uprawnionych do technicznego kierowania robotami budowlanymi, rzeczoznawcami budowlanymi mogą być osoby nie posiadające wspomnianych uprawnień, lecz mogące wykazać się wykształceniem technicznym, określonym w art. 361, 362 lub 364. Do tych osób warunek zatwierdzenia przez władze wymienione w ust. (3) nie odnosi się, władze te jednak mogą nie dopuścić wymienionych osób do pełnienia obowiązków rzeczoznawców.

Art. 388.

(1) W uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej, załatwianie czynności, wymienionych wyżej w art. 385, należy do wydziałów wykonawczych komisji uzdrowiskowych.

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opinii rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i zatwierdzonych przez wojewodę.

(3) Art. 387 ust. (4) stosuje się odpowiednio.

Art. 389.

(1) Do wydziałów powiatowych należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków prywatnych i samorządowych w miejscowościach wiejskich, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w pkt a) art. 384, w pkt. a) art. 391 i w art. 390 i 392,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a),

c) wykonywanie w miejscowościach wiejskich nadzoru nad budową i utrzymaniem budynków szkół powszechnych,

d) wydawanie w miejscowościach wiejskich zarządzeń na podstawie art. 337, 338 i 380 oraz zarządzeń, dotyczących wstrzymywania robót, prowadzonych w sposób, mogący spowodować niebezpieczeństwo dla życia albo zdrowia ludzkiego (art. 379 ust. (1) pkt c)),

e) wykonywanie czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl art. 384 i 392, a dotyczących budynków, znajdujących się lub wznoszonych poza obrębem miast i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

(2) Zarządzenia i orzeczenia, wydawane na podstawie ust. (1), powinny być oparte na opiniach rzeczoznawców, czyniących zadość wymaganiom, określonym w art. 387 ust. (2), i zatwierdzonych w sposób, przewidziany w tymże art. 387. W przypadkach, usprawiedliwionych warunkami miejscowymi, rzeczoznawcami budowlanymi mogą być za zgodą Ministra Spraw Wewnętrznych osoby posiadające uprawnienia, przewidziane w art. 364.

(3) Art. 387 ust. (4) stosuje się odpowiednio.

Art. 390.

Do starosty należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych, znajdujących się w trefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, tudzież na użytkowanie tych budynków.

Art. 391.

Do zarządów gmin wiejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany parterowych budynków mieszkalnych i budynków gospodarskich z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w art. 390.

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia pkt a), o ile takie pozwolenia wymagane są w myśl przepisów obowiązujących,

c) wykonywanie nadzoru, o ile nie chodzi o zarządzenia wymienione w pkt. d) art. 389, nad wszelkimi budynkami zarówno istniejącymi, jak i nowowznoszonymi z wyjątkiem budynków państwowych, tudzież szkół powszechnych.

Art. 392.

(1) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady przemysłowe, których urządzenie wymaga zatwierdzenia w myśl przepisów o prawie przemysłowym, należy od władz, powołanych w charakterze władz przemysłowych, do zatwierdzania projektów urządzenia tych zakładów przemysłowych.

(2) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków portowych, bezpośrednio związanych z eksploatacją portów i położonych na terenach handlowych portów morskich, należy do urzędu morskiego.

(3) Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, zmianę i użytkowanie budynków, przeznaczonych na zakłady elektryczne, należy do wojewody, a w m. st. Warszawie — do Komisarza Rządu.

(4) Przed wydaniem pozwolenia na wzniesienie w mieście nowego budynku lub powiększenie bądź zmianę zewnętrznego wyglądu istniejącego budynku, gdy udzielenie takiego pozwolenia nie należy do zarządu miejskiego, władze, określone w ust. (1) i (3) powinny zasięgnąć opinii właściwego zarządu miejskiego.

Art. 393.

Wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany budynków kolejowych (art. 329) kolei prywatnych użyteczności publicznej tudzież na użytkowanie tych budynków należy do Ministra Komunikacji i do organów przezeń upoważnionych.

Art. 393-a.

(1) Przewidziane przez niniejsze rozporządzenie uprawnienia władz i organów samorządu terytorialnego oraz wydziałów wykonawczych komisji uzdrowiskowych służą im odwołalnie.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia w całości lub w części wszystkim lub niektórym władzom i organom samorządu terytorialnego, jak również wydziałom wykonawczym komisyj uzdrowiskowych odjąć funkcje, powierzone im mocą postanowień niniejszego rozporządzenia.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych może przy tym bądź to zastrzec funkcje powyższe wyłącznej kompetencji władz administracji ogólnej, albo przekazać je władzom i organom samorządowym wyższego rzędu, bądź to funkcje te odpowiednio podzielić pomiędzy rządowe władze administracji ogólnej a organa samorządowe, względnie wydziały wykonawcze komisji uzdrowiskowych.

Rozdział II

Odwołania.

Art. 394.

Od orzeczeń, wydanych przez zarządy gmin wiejskich w myśl art. 391, jako też od orzeczeń zarządów miejskich, wydanych w myśl art. 385, o ile nie chodzi o miasta wydzielone z powiatowych związków samorządowych, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wydziału powiatowego.

Art. 395.

Od orzeczeń:

a) starosty, wydanych w myśl art. 390;

b) wydziału powiatowego, wydanych w myśl art. 389 w pierwszej instancji, lub w myśl art. 394 w instancji drugiej,

c) zarządów miast, wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, z wyjątkiem miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 i 386, wreszcie

d) wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych, wydanych w myśl art. 388, —

przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do wojewody.

Art. 396.

(1) Od orzeczeń zarządu miejskiego miasta Warszawy, wydanych w myśl art. 385 pkt a) i art. 386, oraz od orzeczeń wojewody, wydanych w myśl art 384, przysługuje osobom interesowanym prawo odwołania do Ministra Spraw Wewnętrznych.

(2) Od orzeczeń zarządu miejskiego m. st. Warszawy wydanych w myśl art. 385 pkt b) i c) służy osobom interesowanym prawo odwołania do Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Art. 397.

Od orzeczeń, wydanych w myśl art 392 przez wojewodę, komisarza rządu lub przez urząd morski, osobom interesowanym służy prawo odwołania do Ministra Przemysłu i Handlu, który rozstrzyga je w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 398.

Nieaktualny.

Art. 398-a.

Minister Spraw Wewnętrznych przy wykonaniu art. 393-a może w granicach jego postanowień odpowiednio zmienić właściwość władz, powołanych do rozstrzygania odwołań.

TYTUŁ X.

Postanowienia karne.

Art. 399.

(1) Kto:

1) wznosi, przebudowuje, użytkuje lub znosi budynek albo inne urządzenie bez pozwolenia, wymaganego przez przepisy rozporządzenia niniejszego lub przepisy, wydane na jego podstawie;

2) nie stosuje się przy prowadzeniu robót budowlanych do przepisów rozporządzenia niniejszego lub przepisów, wydanych na jego podstawie:

3) nie stosuje się do zarządzeń władzy, wydanych na podstawie art. 338, 379 i 380, —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 złotych.

(2) Jeżeli sprawca jest kierownikiem robót lub przedsiębiorcą, prowadzącym roboty budowlane, można w razie powtórnego skazania na karę pozbawienia wolności orzec nadto utratę prawa do wykonywania robót budowlanych lub kierowania nimi na czas, nie przekraczający lat pięciu.

Art. 400.

Kto wykracza przeciw przepisowi art. 377 podlega jeżeli nie ma zastosowania art. 36 prawa o wykroczeniach, karze aresztu do 2 tygodni lub grzywny do 500 złotych.

Art. 401.

Sprawy o przestępstwa, określone w rozporządzeniu niniejszym, należą do właściwości powiatowej władzy administracji ogólnej, a co do budynków i urządzeń, przewidzianych w art. 348, — do właściwości odpowiednich władz górniczych.

Art. 402.

(1) Niezależnie od ewentualnego pociągnięcia do odpowiedzialności karnej, na podstawie art. 399—401, Minister Spraw Wewnętrznych może udzielać upomnień osobom, uprawnionym do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, gdy osoby te przy kierowaniu robotami budowlanymi lub przy sporządzaniu projektów:

a) nie stosują się do przepisów obowiązujących, bądź

b) nie stosują się do ogólnie uznanych zasad sztuki budowlanej, albo do zasad wiedzy technicznej.

(2) W razie, gdy pomimo dwukrotnie udzielonych upomnień osoba, uprawniona do kierowania robotami budowlanymi i do sporządzania projektów tych robót, ponownie dopuściła się naruszenia określonego w ust. (1), albo gdy wskutek takiego naruszenia, popełnionego chociażby po raz pierwszy, zostało narażone na niebezpieczeństwo życie i zdrowie ludzkie, Minister Spraw Wewnętrznych może orzec odebranie na czas do lat trzech odnośnych uprawnień, przy czym może uzależnić ponowne udzielenie uprawnienia od złożenia egzaminu, przewidzianego w art. 361 ust. (1) pkt c), albo od stwierdzenia praktycznej umiejętności fachowej przez komisję kwalifikacyjną (art. 368 ust. (5) i (6)).

(3) Decyzje, określone w ustępach poprzedzających, będą wydawane po wysłuchaniu opinii uczelni, instytucji lub organizacji fachowych, które określi rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 403—407.

Uchylone

TYTUŁ XI.

Przepisy miejscowe.

Art. 408.

W ramach niniejszego rozporządzenia przepisy miejscowe mają uregulować:

1) szerokość i sposób urządzenia ulic, placów i dróg w osiedlach tudzież zasady przełożenia kosztów urządzania ulic na właścicieli działek;

2) najmniejsze dopuszczalne rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy na poszczególnych działkach budowlanych, sposób zabudowania działek, sposób urządzenia podwórzy;

4) sprawę dopuszczalności wznoszenia i naprawy budynków nieogniotrwałych w miastach tudzież warunki, którym takie budynki powinny czynić zadość;

5) sposób budowy fundamentów, ścian i innych części budynków;

6) sposób budowy wystających przed lico wszelkich części budynków, jak ganki, wykusze, balkony itp., sposób urządzenia otworów w ścianach zewnętrznych i sposób zawieszania i wystawiania szyldów, witryn, napisów reklamowych itp.;

7) szczegółowe warunki, którym powinny czynić zadość budynki, wznoszone przy ulicach, drogach i placach, tudzież sposób wykonywania części budynków, widocznych z ulic, dróg i placów;

8) sposób krycia dachów tudzież urządzanie okapów i rynien;

9) warunki, którym powinny czynić zadość pomieszczenia, przeznaczone na pobyt ludzi;

10) sprawę dopuszczalności budowy suteren, przeznaczonych na pobyt dla ludzi, granice dopuszczalności w drodze wyjątku urządzania mieszkań w suterenach i sposób budowy suteren i piwnic;

11) sposób urządzania obor, stajen, chlewów, składów na drzewo itp. budynków gospodarskich;

12) sposób urządzania łazienek, ustępów, dołow ustępowych, gnojowników itp. urządzeń;

13) sposób odgradzania posiadłości i działek od strony ulic i placów tudzież przyległych posiadłości i działek;

14) sposób budowy studzien tudzież urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych na poszczególnych działkach;

15) warunki należytego utrzymania budynków ze względu na bezpieczeństwo od ognia oraz warunki czyszczenia kominów;

16) warunki zajęcia w czasie wykonywania robót budowlanych części ulic i dróg, przyległych do budowy.

Art. 409.

(1) W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione obostrzenia przepisów niniejszego rozporządzenia, które normują:

1) odległość budynków od ulic, tudzież dróg, od granic sąsiadów i od innych budynków (art. 178, 193, 265, 277, 279, 280, 281, 282);

2) połączenie podwórzy i budynków z ulicą lub drogą (art. 179, 268);

3) rozmiary niezabudowanej przestrzeni i podwórzy (art. 176, 269);

4) wysokość budynków (art. 181—184);

5) długość i wysokość budynków nieogniotrwałych tudzież inne warunki, którym budynki te powinny czynić zadość (art. 191, 194, 195, 318);

6) budowę schodów i świetlików (art. 208—213, 217—222, 284—286);

7) budowę fundamentów (art. 205, 283);

8) budowę pieców i kominów (art. 223—239, 288—302);

9) budowę pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi (art. 241—245, 304—307);

10) budowę studzien, ustępów, dołów ustępowych, gnojowników (art. 246—250, 251—256, 308—312, 313—315);

11) budowę obór, stajen i chlewów (art. 258—260).

(2) Przepisy miejscowe ze względu na specjalne warunki miejscowe mogą zezwolić na przekroczenie w pewnych dzielnicach miast ustanowionych w art. 181—183 wysokości budynków, o ile względy bezpieczeństwa od ognia i względy zdrowotne nie stoją temu na przeszkodzie.

Art. 410.

W drodze przepisów miejscowych mogą być ustanowione:

1) zakaz wznoszenia budynków mieszkalnych przy ulicach nieurządzonych;

2) zakaz wznoszenia przy pewnych ulicach i placach o historycznym lub artystycznym znaczeniu takich budynków, które mogłyby zmienić odrębny charakter miejscowości, ulicy lub placu;

3) najmniejsza dopuszczalna wysokość budynków w pewnych dzielnicach lub przy pewnych ulicach miast;

4) warunki, którym powinny odpowiadać budynki, cofnięte od zatwierdzonej linii zabudowania, tudzież budynki, przekraczające normalną wysokość;

5) obowiązek udziału właścicieli działek w pokryciu kosztów zamiany trwałej lub utrwalonej nawierzchni ulic i placów na nawierzchnię z ulepszonego materiału, jak: kostka, klinkier, beton, asfalt itp.;

6) obowiązek urządzania dźwigów w domach o większej ilości kondygnacyj i obowiązek urządzania w domach o więcej niż dwóch kondygnacjach na parterze skrzynek listowych dla doręczenia mieszkańcom korespondencji listowej;

7) zakaz pokrywania dachów materiałem nieogniotrwałym w miejscowościach wiejskich;

8) zakaz wznoszenia obór, stajen i chlewów w pewnych dzielnicach osiedli;

9) obowiązek przyłączenia poszczególnych działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej gminnej, uzdrowiskowej albo państwowej, sposób pokrycia kosztów takiego przyłączenia, zasady i warunki ogólne i techniczne takiego przyłączenia, opłaty za pobór wody z wodociągu i za korzystanie z kanalizacji względnie opłaty za prawo przyłączenia działek do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej i za prawo pobierania wody z wodociągu i korzystania z kanałów, a gdy nie ma wodociągu — obowiązek urządzenia studni;

10) obowiązek uzyskiwania pozwolenia w sposób, przewidziany w art. 333 lub w art. 334, na wykonanie robót, nie wymienionych odpowiednio w jednym z tych artykułów, obowiązek zgłaszania do właściwej władzy w sposób przewidziany w art. 335 robót, nie wymienionych w tym artykule, i obowiązek wykonywania pod nadzorem technicznego kierownika robót, nie wymienionych w art. 333;

11) obowiązek poddania budynków w czasie budowy sprawdzeniu w surowym stanie;

12) opłaty za czynności, wykonywane przez organa samorządowe przy wydawaniu pozwoleń na roboty budowlane i na użytkowanie budynków, oraz przy zatwierdzaniu planów parcelacji;

13) obowiązek urządzania i utrzymywania na działkach skarp i rowów, potrzebnych ze względu na spadzistość lub odwodnienie terenu, i sposób ich urządzania oraz obowiązek urządzania i utrzymywania ogródków przed domami;

14) obowiązek urządzenia w budynkach, na podwórzach oraz na innych miejscach niezabudowanej przestrzeni działki, schronów przeciwlotniczych, obowiązek udziału właścicieli działek w budowie i pokryciu kosztów budowy wspólnych schronów przeciwlotniczych dla sąsiednich posiadłości, warunki jakim schrony przeciwlotnicze powinny odpowiadać i w ogóle warunki jakim powinny odpowiadać budynki i urządzenia z nimi związane ze względu na obronność państwa, a w szczególności ze względów obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, wreszcie obowiązek i sposób maskowania budynków oraz urządzenia dzwonków i innych urządzeń alarmowych:

15) odmienne od określonych w art. 196 warunki, jakim powinny odpowiadać mury ogniochronne przy wznoszeniu przy granicy działek budynków szczytem do ulicy w dzielnicach istniejących, zabudowanych domami, położonymi w opisany sposób;

16) zmniejszenie do 21 cm przewidzianych w art. 237 i 300 odległości nieogniotrwałych konstrukcyjnych części od wewnętrznej powierzchni ścian kominów, z równoczesnym określeniem odpowiedniego sposobu oddzielenia tych konstrukcji od kominów;

17) sposób wykonywania robót budowlanych, mogących narazić sąsiadów na uciążliwości z powodu hałasu, przykrych wyziewów itp.

18) najmniejszą dopuszczalną odległość budynków od ulic i dróg.

Art. 411.

Przepisy miejscowe mogą uznać za ogniotrwałe: drzewo, słomę, trzcinę, szuwar i tym podobne materiały nieogniotrwałe, używane do krycia dachów, po stosownym uodpornieniu ich przeciw pożarowi.

Art. 412.

Przepisy miejscowe mogą przewidywać możność stosowania ulg od wymogów, ustanowionych w tychże przepisach.

Art. 413.

Przepisy miejscowe nie mogą być sprzeczne z przepisami wydanymi w drodze rozporządzeń na mocy niniejszego rozporządzenia.

Art. 414.

(1) Przepisy miejscowe, wydane dla odznaczających się odrębnym charakterem zabudowania osiedli, położonych w obrębie gmin wiejskich, jak osady fabryczne, osiedla robotnicze, uzdrowiska, nie uznane za posiadające charakter użyteczności publicznej, letniska, osady podmiejskie i tym podobne, mogą postanowić o rozciągnięciu na wspomniane osiedla w całości lub w części przepisów dla gmin miejskich (art. 172—263).

(2) Do czasu wydania przepisów miejscowych przepisy dla gmin miejskich mogą być rozciągnięte na osiedla, wspomniane w ustępie pierwszym, w drodze rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych.

Art. 415

(1) Przepisy miejscowe wydaje Minister Spraw Wewnętrznych, — w Warszawie na wniosek zarządu miejskiego, oparty na uchwale rady miejskiej, w innych zaś miejscowościach na wniosek wojewody, oparty:

a) na uchwale rady miejskiej, gdy chodzi o przepisy dla miast wydzielonych z powiatowych związków samorządowych;

b) na uchwale komisji uzdrowiskowej, gdy chodzi o przepisy dla uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej;

c) na uchwale organu stanowiącego powiatowego związku samorządowego, gdy chodzi o przepisy dla miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych i gmin wiejskich, nie będących uzdrowiskami, określonymi w pkt b).

(2) Przepisy miejscowe o szerokości i urządzaniu ulic, dróg i placów komunikacyjnych wydaje Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Komunikacji.

(3) Przepisy miejscowe dla miasta Warszawy będą ogłaszane w „Monitorze Polskim", zaś dla innych miejscowości — we właściwym „Dzienniku Wojewódzkim".

(4) Przed ogłoszeniem w sposób wyżej podany, przepisy miejscowe nie mają mocy obowiązującej.

Art. 416.

(1) W razie, gdy zachodzi potrzeba wydania przepisów miejscowych, a organa stanowiące, wymienione w art. 415, w terminie, wyznaczonym przez rządową władzę nadzorczą, uchwał w sprawie wspomnianych przepisów nie powezmą, przepisy miejscowe może wydać Minister Spraw Wewnętrznych, nie oczekując powzięcia takich uchwał.

(2) Minister Spraw Wewnętrznych może regulować w drodze rozporządzeń poszczególne zagadnienia spośród wymienionych w art. 408—411.

(3) Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrami Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Opieki Społecznej może wydawać w drodze rozporządzeń dla całego Państwa lub jego części ulgowe przepisy policyjno-budowlane dla wsi, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 264—316, oraz ulgowe przepisy dla obszarów rolnych, znajdujących się w granicach administracyjnych miast, nie wydzielonych z powiatowych związków samorządowych, dopuszczające odchylenia od wymagań, zawartych w art. 172—263.

Art. 417.

Minister Spraw Wewnętrznych może w drodze rozporządzenia przekazać wojewodom uprawnienia, przysługujące w myśl art. 415 i 416.

CZĘŚĆ III.

Przepisy końcowe.

Art. 418.

Rozporządzenie niniejsze obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej, z wyjątkiem województwa śląskiego, i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów, zawartych w art. 1 pkt 1), w art. 2 i w art. od 172 do 407 oraz art. 421, które wchodzą w życie:

a) przepisy, zawarte w art. 1 pkt 1), w art. 2 i art. od 172 do 357, od 372 do 407 oraz 421 — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

b) przepisy, zawarte w art. od 358 do 371 — z wyjątkiem przepisu o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawartego w ust. (3) art. 364, — na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach — w trzy miesiące od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia;

c) przepis o ograniczeniu prawa do sporządzania projektów (planów), zawarty w ust. (3) art. 364, na obszarach województw poznańskiego i pomorskiego — po upływie lat 10, na pozostałych zaś obszarach po upływie lat 5 od dnia ogłoszenia niniejszego rozporządzenia,

Art. 419.

Z dniem wejścia w życie przepisów niniejszego rozporządzenia tracą moc obowiązującą przepisy z nimi sprzeczne, wydane zarówno w drodze ustaw jak i rozporządzeń. W szczególności tracą moc następujące przepisy:

1) Ustawy budowlanej rosyjskiej (Zbiór praw ces. ros. tom XII część I według wydania 1900 r. i uzupełnień z 1906, 1908, 1909, 1910 i 1912 r.), z wyjątkiem artykułów 165, 170, 174, 176, 194 zdania pierwszego, 195, 196, 200 zdania pierwszego, 201 i 205;

2) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Lwowa z dnia 21 kwietnia 1885 roku, w brzmieniu ustawy z dnia 26 lipca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 31 z 1885 r. i Nr 111 z 1909 r.):

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 ustępy: 1, 3, 4; § 6; § 11 ustęp 4 od wyrazów „pozostawiając budującemu, by się przeciw podniesionym zarzutom...", ustęp 5; § 12 z wyjątkiem ustępu 1; §§ 13, 14, 15, 17; § 18 ustęp 1, zdanie 1, ustępy 4, 5; § 20 ustęp 5 zdanie 2; § 21 punkt d) liczba 4, punkt e) liczba 2 wyrazy „pod warunkami zawartymi w ustępie d) 4", tudzież ustęp końcowy; § 27 ustępy 3, 4; §§ 30, 33, 34, 38, 39; § 41 punkty c), d), e) i f); § 42; § 44 ustępy 2, 3, 4, ustęp 8 w odniesieniu do ognisk i otworów kominowych; § 46 punkt c) ustęp 7 wyrazy: „lub cztery dymy", ustęp 9, punkt e) ustępy 1 i 2; § 47 ustęp 1; § 50 ustępy 1, 2, 3; § 51 punkt a) ustęp końcowy; § 54 ustępy 2 i 3; § 55; § 59 punkt m) zdanie 2 i 3; § 63; § 67 ustęp 2; § 68 ustęp 1; § 70 ustępy 3 i 4; §§ 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

3) Ustawy budowniczej dla królewskiego stołecznego miasta Krakowa z dnia 18 lipca 1883 roku w brzmieniu ustaw z dnia 28 marca 1905 r. i z dnia 28 marca 1910 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 63 z 1883 r., Nr 57 z 1905 r. i Nr 89 z 1910 r.):

§§ 1, 2, 3; § 7 ustęp 1 wyrazy „a najdalej w dniach 30", ustęp 5; § 8 ustęp 1, ustęp 2 zdanie 2 i ustępy 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12; §§ 9, 10, 12; § 13 z wyjątkiem zdania ostatniego; § 16; § 16 — a), ustępy 1, 2, 4, 7; § 16 — b) ustępy 2, 5, ustęp 7, w odniesieniu do zmian chodników istniejących, ustęp 8 w części, dotyczącej powołania się na ustęp przedostatni paragrafu 16—a); § 16 — d) z wyjątkiem ustępu 1, zdania trzeciego; § 16 — e) wyrazy „o zezwolenie na otwarcie ulic względnie", „regulacji ulicy i", „ulic i", punkty c) i d) i zdanie końcowe; § 16 — f) wyrazy „otwarcie ulicy względnie" tudzież punkt b); § 16—g); § 16—h) ustęp 1 wyrazy „otwarcie ulicy względnie" i zdanie drugie, ustęp 4 wyrazy „i 16 — g)"; § 16 — i); § 18 ustęp 6; §§ 30, 31; § 33 z wyjątkiem ustępów 1 i 2; § 34; § 36 ustęp 3; § 37 ustęp 3; § 38 ustęp 5 i w ustępie 9 wyrazy „lub blachą obite"; § 42; § 47 ustęp 1 zdanie drugie i ustęp 9; § 48 ustęp 3; § 50 punkt i) zdanie pierwsze; § 52 ustęp 3; §§ 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67;

Ustawy z dnia 28 kwietnia 1882 r., zawierającej przepisy budowlane dla gmin miejskich w brzmieniu ustawy z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 77 z 1882 r. i Nr 55 z 1907 r.);

§§ 1, 2, 3, 4; § 5 z wyjątkiem ustępu 7; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie pierwsze; § 9 ustęp 3, ustęp 4 zdanie końcowe; § 10 ustępy 2 i 3; §§ 11, 12, 13; §§ 14, 15, 16, 17; § 18 z wyjątkiem ustępu 2 zdania 1 i 2; § 21 z wyjątkiem ustępu 1; § 23; § 24 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 27; § 28 ustęp 2; §§ 30, 34, 39; § 40 ustęp 1, 2, ustęp 4 zdanie 1; §§ 55, 57; § 61 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół", ustępy 2, 3, 4, 5; §§ 62, 63; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83;

Ustawy budowniczej dla znaczniejszych miejscowości w Królestwie Galicji i Lodomerii wraz z Wielkim Księstwem Krakowskim z dnia 4 kwietnia 1889 r. w brzmieniu ustaw z dnia 14 lipca 1898 r. i z dnia 15 maja 1907 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 31 z 1889 r., Nr 70 z 1898 r. i Nr 56 z 1907 r.);

§§ 1, 2, 3, 4, 5, 6; § 7 ustęp końcowy; § 8 ustęp 1 wyrazy „w przeciągu ośmiu dni", ustęp 2 zdanie 1; § 9 ustęp 5 i końcowy; § 10 ustęp 1 zdanie końcowe, ustęp 2; §§ 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17; § 18 ustęp 1 od wyrazów „a spisany protokół...", ustępy 2, 3, 4; §§ 19, 20, § 21 ustępy 1, 2, 4, 5; § 24; § 25 ustępy 3, 4, 5, 6; § 26; § 27 w części, dotyczącej wysokości pokoi; § 30; § 31 ustęp 4; § 33; § 37 zdanie końcowe; §§ 57, 59; § 63 w odniesieniu do wysokości ocembrowania studzien; § 66 ustęp 1; §§ 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85; § 86 punkty a), d), e), f), g);

6) Ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 18999 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.):

§§ 1, 2; § 3 trzy ustępy końcowe w odniesieniu do gmin miejskich; § 4 ustęp 1 od wyrazów „w przeciągu szesciu..." do wyrazów „prośby (§ 3)" włącznie, ustępy 4 i 7, ustęp 8 od wyrazów „w wypadkach zaś..."; § 5 ustępy 1 i 2; § 6 ustępy 2 i 3; §§ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18; § 19 z wyjątkiem ustępu 4; § 20 z wyjątkiem punktów 10 i 11; § 21 ustępy 4, 5, 6 i końcowy; §§ 22, 23; § 24 ustępy 6, 7; § 25 ustępy 1 i 2 w części, dotyczącej wysokości izb mieszkalnych; § 28 ustępy 2 i 4; § 32 ustępy 2, 3 i 7; § 35 z wyjątkiem ustępu 5; § 36 ustęp 1 wyrazy „cegielnie i piece do wypalania wapna"; §§ 37, 39 w części, dotyczącej wysokości ocembrowania studzien; § 41 ustęp 1, ustęp 3 od wyrazów: „w przeciągu trzech dni"; ustępy 5, 6, 7; §§ 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57;

7) Dekretu z dnia 7 lutego 1919 r. w przedmiocie tymczasowych przepisów budowlanych na obszarach byłego zaboru rosyjskiego (Dz. P. P. P. Nr 14, poz. 176):

art. 1 ust. (1) odnośnie do: a) rozporządzenia z dnia 29 listopada 1916 r. dotyczącego sporządzania planów zabudowy (Dz. Rozp. Gen. Gub. Warsz. Nr 58), b) rozporządzenia budowlano-policyjnego dla wsi z dnia 20 listopada 1917 r. (Dz. Rozp. dla Gen. Gub. Warsz. Nr 99), z wyjątkiem §§ 6, 7, 8, 9, 10 tego rozporządzenia; artykuł 2;

8) Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 kwietnia 1924 r. w sprawie przekazania zarządom gmin miejskich i wiejskich zatwierdzania projektów budowli i wydawania pozwoleń na budowę na obszarze województw: warszawskiego, łódzkiego, lubelskiego, kieleckiego, białostockiego, nowogródzkiego, poleskiego, wołyńskiego, wileńskiego okręgu administracyjnego i miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 383), z wyjątkiem § 5;

9) Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w sprawie zmiany niektórych przepisów budowlanych na obszarze b. zaboru rosyjskiego (Dz. U. R. P. Nr 73, poz. 715);

10) Ustawy, dotyczącej zakładania i zmiany ulic i placów w miastach i miejscowościach wiejskich z dnia 2 lipca 1875 r. (Zbiór Ust. Kr. Prus. str. 561) w brzmieniu artykułu 1) ustawy mieszkaniowej z dnia 28 marca 1918 r. (Zbiór Ustaw Prus. str. 23),

11) Ustawy z dnia 7 października 1921 r. o przepisach porządkowych na drogach publicznych (Dz. U. R. P. Nr 89, poz. 656):

art. 15 ust. 2 w odniesieniu do gmin miejskich i uzdrowisk użyteczności publicznej;

12) Ustawy z dnia 30 maja 1897 r. o obowiązku właścicieli domów w mieście Białej wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i prawach gminy miasta Białej pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 33):

§ 3 ustęp 2 i § 13;

13) Ustawy z dnia 11 sierpnia 1906 r. o obowiązku właścicieli domów w król. mieście Tarnopolu wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi publicznymi i o prawach gminy król. miasta Tarnopola pobierania taksy za połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 126):

§ 3 ustęp 2, § 13;

14) Ustawy z dnia 19 lipca 1908 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Bochni wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 81):

§ 3 ustęp 2;

15) Ustawy z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza wybudowania kanałów domowych, połączenia tych kanałów z kanałami miejskimi i zezwalająca tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 119):

§ 3 ustęp 2;

16) Ustawy z dnia 11 lipca 1914 r. o obowiązku właścicieli domów w stoł. król. m. Krakowie wybudowania kanałów domowych, połączenia tychże z miejskimi kanałami ulicznymi, oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 2 z 1915 r.) w brzmieniu ustawy z dnia 26 października 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr 103, poz. 683):

§ 10;

17) Ustawy z dnia 26 grudnia 1893 r., tyczącej się uregulowania koncesjonowanego przemysłu budowlanego (Dz. Ust. P. austr. Nr 193);

18) Kodeksu karnego z 1903 r.:

art. 37, o ile dotyczy tego, co zbudowano i przebudowano, art. 230 p. 5, o ile dotyczy budowy lub studni; art. art. 378, 379 i 381;

art. 382, o ile dotyczy robót budowlanych i budownictwa; art. 561;

19) Ustawy karnej o zbrodniach, występkach i przekroczeniach z dnia 27 maja 1852 r.:

§§ 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 435, 436, 437, 438, 439, 440 i 441;

20) Kodeksu karnego z 1871 r.:

§ 367 p. 13, p. 14, o ile dotyczy budynków oraz p. 15; § 330;

21 Ustawy z dnia 1 sierpnia 1895 r., zaprowadzającej ustawę o postępowaniu sądowym w cywilnych sprawach spornych (Dz. U. P. austr. Nr 112):

art. XXXVII;

22) Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 kwietnia 1927 r. o rozbudowie miast (Dz. U. R. P. Nr 42, poz. 372):

art. 30 ust. (2).

Art. 420.

(1) Do czasu wydania w myśl art. 408—417 przepisów miejscowych zachowują moc obowiązującą w charakterze takich przepisów przepisy, obowiązujące w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, a regulujące kwestie, wyszczególnione w tych artykułach w sposób w nich podany.

(2) Również zachowują moc obowiązującą w charakterze rozporządzeń, do czasu wydania w myśl niniejszego rozporządzenia powszechnie obowiązujących rozporządzeń, przepisy, regulujące kwestie, których uregulowanie w myśl tego rozporządzenia powinno nastąpić w drodze rozporządzeń władz administracyjnych.

(3) W szczególności zachowują moc obowiązującą na zasadach podanych w ust. (1) i (2)

1) nieuchylone przepisy ustaw i rozporządzeń, wymienionych wyżej w art. 419 pkt 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 12), 13), 14), 15) i 16);

2) Ustawa z dnia 8 grudnia 1903 r. o obowiązku właścicieli domów w król. stoł. m. Lwowie połączenia domowych zbiorników kloacznych z kanałami miejskimi publicznymi oraz o opłatach gminnych za to połączenie (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 139);

3) Ustawa z dnia 6 listopada 1900 r., obowiązująca w gminie miasta Białej o obowiązku właścicieli połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwolenie gminie na pobór podatku gminnego od czynszu najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 7 z 1901 r.);

4) Ustawa z dnia 25 listopada 1900 r. o obowiązku właścicieli domów w królewskim stołecznym mieście Lwowie połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem, tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gmin-

nych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 16 z 1901 r.);

5) Ustawa z dnia 19 lipca 1908 r. obowiązująca właścicieli domów w gminie miasta Bochni połączenia swoich domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 80);

6) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Nowego Sącza połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i odnowienie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 120);

7) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w gminie miasta Tarnowa połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór gminnego podatku od czynszów najmu oraz opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 121);

8) Ustawa z dnia 20 lipca 1909 r. o obowiązku właścicieli domów w król.-woln. mieście Rzeszowie połączenia swych domów z miejskim wodociągiem tudzież o zezwoleniu tej gminie na pobór podatku gminnego od czynszów najmu i opłat gminnych na urządzenie, utrzymanie i rozszerzenie wodociągu miejskiego (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i L. z W. Ks. Kr. Nr 122).

Art. 421.

Na obszar Spisza i Orawy, należący do Rzeczypospolitej Polskiej, rozciąga się do czasu wydania przepisów miejscowych tudzież odnośnych rozporządzeń moc obowiązującą nieuchylonych przepisów ustawy budowniczej dla wsi i pomniejszych miast i miasteczek z dnia 13 października 1899 r. w brzmieniu ustaw z dnia 15 maja 1907 r. i z dnia 22 czerwca 1909 r. (Dz. Ust. i Rozp. Kr. dla Kr. G. i I. z W. Ks. Kr. Nr 133 z 1899 r., Nr 57 z 1907 r. i Nr 91 z 1909 r.).

Art. 422.

Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami tudzież innym ministrom stosownie do zakresu ich działania.

DEKRET

z dnia 2 kwietnia 1946 r.

o planowym zagospodarowaniu przestrzennym kraju.

(Dz. U. R. P. Nr 16 p. 109).

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z pomocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia a Prezydium Krajowej Rary Narodowej zatwierdza, co następuje:

Dział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Wszystkie poczynania publiczne i prywatne w zakresie użycia terenu i rozmieszczenia ludności powinny być dostosowane do postanowień planów zagospodarowania przestrzennego.

Art. 2. Planowe zagospodarowanie przestrzenne przeprowadza się na podstawie planów: krajowego, regionalnych oraz miejscowych, opracowywanych zgodnie z wytycznymi polityki gospodarczej Państwa.

Dział II.

O planach zagospodarowania przestrzennego.

Art. 3. 1. Plan krajowy ustala:

1) przeznaczenie terenów na potrzeby rolnictwa, leśnictwa, górnictwa, przemysłu, gospodarki wodnej, kultury, oświaty, zdrowia, wypoczynku i na rezerwaty przyrody;

2) rozmieszczenie ludności i sieć głównych ośrodków miejskich z określeniem podstaw ich rozwoju i funkcyj;

3) sieć obsługi w dziedzinie komunikacji, energetyki i telekomunikacji;

4) podział obszaru kraju na regiony jako podstawę jednolitego podziału administracyjnego Państwa.

2. Plan krajowy może być sporządzony także dla części obszaru Państwa.

Art. 4. 1. Plany regionalne sporządza się na podstawie planu krajowego.

2. Plany regionalne ustalają:

1) przeznaczenie terenów na:

a) osiedla z oznaczeniem podstaw ich rozwoju, funkcyj administracyjnych, gospodarczych, leczniczych, oświatowych, naukowych i innych oraz przybliżonej liczby mieszkańców tych osiedli,

b) rezerwaty przyrody lub kulturalno-zabytkowe, parki publiczne, ośrodki wypoczynkowe, turystyczne, wychowania fizycznego i sportowe;

c) gospodarkę rolną, leśną i hodowlaną z oznaczeniem podstawowych melioracyj;

d) cele górnicze i przemysłowe z oznaczeniem rodzajów górnictwa i przemysłu;

e) podstawowe urządzenia energetyczne;

f) urządzenia wodne;

g) szlaki komunikacji lądowej, wodnej i powietrznej o znaczeniu państwowym lub regionalnym wraz z urządzeniami pomocniczymi;

h) cele obrony Państwa;

2) podział obszaru regionu jako podstawę podziału administracyjnego na powiaty i gminy.

3. Plan regionalny może być sporządzony także dla części obszaru regionu.

Art. 5. 1. Plany miejscowe sporządza się na podstawie planów regionalnych. W braku prawomocnego planu regionalnego plan miejscowy będzie sporządzany na podstawie wytycznych regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego i obejmie również rozwią-

zanie zagadnień należących do planu regionalnego — w zakresie koniecznym do sporządzenia planu miejscowego.

2. Plany miejscowe ustalają:

1) projektowane granice osiedla lub osiedli;

2) przeznaczenie terenów na:

a) zespoły mieszkaniowe z podziałem na tereny mieszkaniowe z uwzględnieniem budownictwa społecznego, tereny przeznaczone pod budynki i urządzenia użyteczności publicznej, w szczególności na cele współżycia społecznego, kulturalno-oświatowe, kultu religijnego, wojskowe, tereny pod zakłady przemysłowe nieuciążliwe dla otoczenia i pod ośrodki biurowo-handlowe oraz inne;

b) place publiczne, parki, skwery, ogrody, place sportowe i inne podobne urządzenia;

c) gospodarkę rolną, leśną, hodowlaną;

d) cele górnicze i przemysłowe z oznaczeniem rodzaju górnictwa lub przemysłu oraz warunków technicznych, jakim istniejące i wznoszone na tych terenach zakłady powinny czynić zadość, aby zmniejszyć lub usunąć ich uciążliwość dla otoczenia;

e) drogi i inne linie komunikacyjne wraz z urządzeniami pomocniczymi;

3) linie rozgraniczające tereny zależnie od ich przeznaczenia;

4) sposób zabudowania terenów za pomocą oznaczenia:

a) linij zabudowania, jakich nie mogą przekroczyć wznoszone budynki bądź w jakich budynki należy wznosić;

b) ilości kondygnacji oraz dopuszczalnego odsetka zabudowanej powierzchni terenu lub dopuszczalnej intensywności zabudowania, wyrażonej stosunkiem sumy powierzchni wszystkich kondygnacyj budynków do całkowitej powierzchni działki;

c) zarysów pionowych budynków, ich części oraz ogrodzeń;

d) zasad architektonicznego ukształtowania budynków, ich części oraz ogrodzeń;

e) rodzaju zabudowy (zwartej, grupowej, szeregowej, blokowej wolnostojącej lub mieszanej, ogniotrwałej lub nieogniotrwałej);

f) charakteru zabudowy dla poszczególnych zespołów budynków;

5) minimalną powierzchnię działek budowlanych, ogrodniczych, rolnych i innych, tworzonych przy parcelacji lub scalaniu na cele budowlane;

6) podłużne i poprzeczne profile ulic oraz innych dróg lądowych;

7) sieć wodociągową i kanalizacyjną;

8) okresy i sposoby realizacji planu miejscowego.

3. Plany miejscowe sporządza się dla poszczególnych osiedli istniejących lub projektowanych bądź dla części osiedli, bądź dla kilku osiedli łącznie.

Art. 6. Plany zagospodarowania przestrzennego sporządza się w dostosowaniu do wieloletnich planów gospodarczych i inwestycyjnych, ustalanych w trybie przewidzianym przez obowiązujące przepisy prawa.

Art. 7. Minister Odbudowy w drodze rozporządzenia ustala warunki, którym powinny odpowiadać plany zagospodarowania przestrzennego, oraz wydaje przepisy o sposobie sporządzania planów.

Dział III.

Władze.

Art. 8. Do prac w zakresie planowego zagospodarowania przestrzennego kraju powołany jest Główny Urząd Planowania Przestrzennego oraz podległe mu regionalne dyrekcje planowania przestrzennego i miejscowe urzędy planowania przestrzennego.

Art. 9. Na czele Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego stoi prezes, mianowany przez Prezydenta Krajowej Rady Narodowej na wniosek Rady Ministrów.

Art. 10. Do zakresu działania Głównego Urzędu Planowania Przestrzennego należy:

1) sporządzanie planu krajowego na podstawie własnych prac oraz w wyniku koordynowania inicjatywy właściwych ministrów;

2) wyrażanie zgody na plany regionalne;

3) przeprowadzanie kontroli inwestycyj i budów co do ich zgodności z planem krajowym, zawieszanie robót prowadzonych niezgodnie z tym planem oraz orzekanie co do potrzeby przywrócenia stanu pierwotnego w przypadkach wykonania robót niezgodnie z planem krajowym bądź regionalnym lub miejscowym;

4) udzielanie opinij w zakresie planowania przestrzennego;

5) ustalanie terminów, w jakich należy sporządzić plany miejscowe.

Art. 11. 1. Regionalne dyrekcje planowania przestrzennego podlegają właściwym wojewodom i wchodzą w skład urzędów wojewódzkich na prawach wydziału.

2. Kierownikami regionalnych dyrekcyj planowania przestrzennego są dyrektorzy mianowani przez Ministra Odbudowy po zasięgnięciu opinii właściwych wojewodów.

Art. 12. Do zakresu działania regionalnych dyrekcji planowania przestrzennego należy:

1) sporządzanie planów regionalnych;

2) wyrażanie zgody na plany miejscowe (art. 28);

3) przeprowadzanie kontroli inwestycyj w przedmiocie ich zgodności z planem regionalnym i zawieszanie robót prowadzonych niezgodnie z tym planem bądź co do robót prowadzonych niezgodnie z planem przez organ państwowy — zawiadamianie o tym jego władzy przełożonej, która wyda zarządzenie o zawieszeniu robót;

4) udzielanie informacyj i opinij w zakresie planów regionalnych.

Art. 13. Miejscowymi urzędami planowania przestrzennego miast wydzielonych są zarządy miejskie, zaś pozostałych osiedli — właściwe wydziały powiatowe.

Art. 14. Do zakresu działania miejscowych urzędów planowania przestrzennego należy:

1) sporządzanie planów miejscowych;

3) przeprowadzanie kontroli inwestycyj w przedmiocie ich zgodności z planem miejscowym i zawieszanie robót prowadzonych niezgodnie z tym planem, bądź co do robót prowadzonych niezgodnie z planem przez organ państwowy — zawiadamianie o tym jego władzy przełożonej, która wyda zarządzenie o zawieszeniu robót.

Art. 15. 1. Minister Odbudowy może przekazać:

1) Głównemu Urzędowi Planowania Przestrzennego sporządzenie planu regionalnego lub miejscowego;

2) regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego sporządzenie planu miejscowego.

2. W przypadku objętym ust. 1 pkt 1) postępowanie toczy się według zasad przewidzianych dla planu krajowego.

3. W przypadku objętym ust. 1 pkt 2) postępowanie toczy się według zasad ustalonych dla planu miejscowego ze zmianami określonymi w art. 31.

Art. 16. 1. Jako organy opiniodawcze w sprawach z zakresu planowego zagospodarowania przestrzennego działają:

1) przy Głównym Urzędzie Planowania Przestrzennego — Główna Rada Planowania;

2) przy regionalnych dyrekcjach planowania przestrzennego — regionalnego rady planowania.

2. Rozporządzenie Ministra Odbudowy wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami określi skład, szczegółowy zakres działania, kadencję i sposób powoływania członków Głównej Rady Planowania oraz regionalnych rad planowania.

Dział IV.

Postępowanie przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

Rozdział I.

Zasady ogólne.

Art. 17 1. Główny Urząd Planowania Przestrzennego oraz regionalne dyrekcje i miejscowe urzędy planowania przestrzennego obowiązane są uzgadniać opracowywane plany i udzielane wytyczne z właściwymi władzami i organami publicznymi.

2. W opracowywaniu planu krajowego współdziała z Głównym Urzędem Planowania Przestrzennego Centralny Urząd Planowania.

3. Szczegółowe przepisy w zakresie objętym ust. 1 i 2 wyda Rada Ministrów.

Art. 18. Przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego powinny być rozpatrzone wnioski osób zainteresowanych.

Rozdział II.

Plan krajowy.

Art. 19. Tryb prac przy sporządzaniu planu krajowego określa regulamin, który wyda Minister Odbudowy w drodze rozporządzenia.

Art. 20. Projekt planu krajowego po zaopiniowaniu przez Główną Radę Planowania i przyjęciu przez Radę Ministrów przedkłada się do uchwalenia w trybie ustawodawczym.

Rozdział III.

Plany regionalne.

Art. 21. O przystąpieniu do sporządzenia planu regionalnego ogłasza się we właściwych dziennikach wojewódzkich.

Art. 22. 1. Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzania planu regionalnego zawiera określenie:

1) obszaru, dla którego plan ma być sporządzony;

2) zakresu prac planowania;

3) terminu i miejsca, w których zainteresowani będą mogli zaznajomić się z projektowanymi zasadami planu;

4) terminu, w którym zainteresowani będą mogli zgłaszać wnioski, dotyczące planu.

2. Terminy, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, nie mogą wynosić mniej niż dwa tygodnie.

Art. 23. Plan regionalny po zaopiniowaniu go przez regionalną radę planowania i po wyrażeniu nań zgody przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego, działający w porozumieniu z Centralnym Urzędem Planowania, przedkłada się właściwym wojewódzkim radom narodowym do uchwalenia.

Art. 24. 1. Wojewódzka rada narodowa bądź uchwali plan, bądź odmówi uchwalenia i zwróci go regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego z podaniem powodów.

2. Plan regionalny, uchwalony przez wojewódzką radę narodową, uzyskuje moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia go we właściwym dzienniku wojewódzkim.

Rozdział IV.

Plany miejscowe.

Art. 25. 1. O przystąpieniu do sporządzania planu miejscowego ogłasza się w sposób przyjęty w danej miejscowości, a ponadto przez wywieszenie obwieszczenia w zarządach właściwych gmin w miejscu widocznym na okres co najmniej jednego tygodnia.

2. Za dzień ogłoszenia uważa się ten dzień, w którym nastąpiło ogłoszenie w sposób przyjęty w danej miejscowości lub ostatni dzień wywieszenia obwieszczenia w zarządzie gminnym albo dzień wydania pisma, w którym po raz ostatni ogłoszono obwieszczenie, zależnie od tego, jaki z podanych sposobów ogłoszenia nastąpił najpóźniej.

3. Przepis art. 22 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 26. 1. Plany miejscowe po ich sporządzeniu będą wyłożone do publicznego przeglądu na okres jednego miesiąca, o czym należy ogłosić w sposób przewidziany w art. 25 ust. 1.

2. Jeżeli plan miejscowy obejmuje osiedle albo część osiedla, zniszczone wskutek klęski żywiołowej, okres wyłożenia planu do publicznego przeglądu wynosi co najmniej siedem dni.

Art. 27. 1. Osoby zainteresowane mają prawo zaznajamiać się z planami w terminach podanych w ogłoszeniach.

2. W ciągu następnych dwóch tygodni po upływie okresu wyłożenia można wnosić zarzuty przeciw planom do regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego przez miejscowy urząd planowania przestrzennego.

Art. 28. 1. Po upływie terminu do wnoszenia zarzutów miejscowy urząd planowania przestrzennego przesyła plan regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego wraz z wniesionymi zarzutami i swoimi wnioskami w przedmiocie tych zarzutów.

2. Regionalna dyrekcja planowania przestrzennego bądź wyrazi zgodę na plan, przy czym może wprowadzić do niego zmiany wynikające z treści zarzutów, bądź zwróci go ze swymi wskazówkami miejscowemu urzędowi planowania przestrzennego celem ponownego przepracowania.

Art. 29. 1. Plan miejscowy po wyrażeniu nań zgody przez regionalną dyrekcję planowania przestrzennego podlega uchwaleniu przez właściwą radę narodową.

2. Plany miejscowe uchwalają:

1) dla miast wydzielonych — miejskie rady narodowe,
2) dla miast wydzielonych — powiatowe rady narodowe, po wypowiedzeniu się miejskich rad narodowych;
3) dla innych osiedli — powiatowe rady narodowe po wypowiedzeniu się gminnych rad narodowych.

3. Brak wypowiedzenia się miejskiej rady narodowej (ust. 2 pkt 2) bądź gminnej rady narodowej (ust. 2 pkt 3) w ciągu miesiąca od dnia otrzymania planu uważa się za zgodę na ten plan.

4. W razie odmowy uchwalenia właściwa rada narodowa zwraca plan z podaniem powodów.

Art. 30. Plan miejscowy po uchwaleniu przez właściwą radę narodową uzyskuje moc obowiązującą z dniem ogłoszenia w trybie przewidzianym w art. 25.

Art. 31. W przypadku sporządzania planu miejscowego przez regionalną dyrekcję planowania przestrzennego przepisy rozdziału niniejszego stosuje się z następującymi zmianami:

1) zarzuty przeciwko planowi wnosi się bezpośrednio do regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego;
2) przewidziane w art. 28 i 29 ust. 1 funkcje miejscowego urzędu planowania przestrzennego spełnia regionalna dyrekcja planowania przestrzennego, zaś funkcje regionalnej dyrekcji planowania przestrzennego — Główny Urząd Planowania Przestrzennego;
3) plan miejscowy podlega uchwaleniu przez właściwą wojewódzką radę narodową po wypowiedzeniu się miejskiej lub powiatowej rady narodowej;
4) art. 29 ust. 2 nie stosuje się.

Rozdział V.

Koszty. Przechowywanie planów.

Art. 32. 1. Koszty sporządzania planów krajowego i regionalnych ponosi Państwo.

2. Koszty sporządzania planów miejscowych ponosi gmina.

Art. 33. Plany zagospodarowania przestrzennego przechowują właściwe urzędy planowania przestrzennego, a odbitki planów miejscowych — właściwe zarządy gmin i miejscowe urzędy budowlane. Odbitki należy udostępnić osobom zainteresowanym, jeżeli wyższe względy państwowe nie stoją temu na przeszkodzie.

Dział V.

Zawieszanie rozpatrywania wniosków w okresie sporządzania planów.

Art. 34. 1. Od dnia przystąpienia do sporządzania planu regionalnego albo planu miejscowego organ sporządzający plan może zawieszać rozpatrzenie wniosków bądź o pozwolenie na zmianę przeznaczenia terenu, bądź o pozwolenie na inwestycję, a w szczególności na budowę, odbudowę, przebudowę, powiększenie albo zmianę przeznaczenia budynku jeżeli zamierzenia te są sprzeczne z projektowanymi zasadami planu. Okres zawieszenia nie może trwać dłużej niż trzy lata, licząc od dnia zgłoszenia wniosku. Ustalenie okresu zawieszenia nastąpi w porozumieniu z władzą powołaną do wyrażenia zgody na plan.

2. Od decyzji wydanej na podstawie przepisu ust. 1 służy odwołanie.

Art. 35. Jeżeli w okresie oznaczonym na podstawie art. 34 ust. 1 plan miejscowy lub regionalny nie uzyska mocy obowiązującej, wówczas wniosek będzie rozpatrzony i sprzeczność zachodząca pomiędzy zamierzoną czynnością a projektowanymi zasadami planu nie będzie mogła stanowić podstawy do wydania decyzji odmownej.

Dział VI.

Skutki uzyskania mocy obowiązującej planów zagospodarowania przestrzennego.

Art. 36. Od dnia, w którym plan zagospodarowania przestrzennego uzyskał moc obowiązującą, stosuje się na obszarze nim objętym przepisy art. 37 do 40.

Art. 37. 1. Celem realizacji planu zagospodarowania przestrzennego służy Państwu i związkom samorządu terytorialnego prawo nabycia w drodze wywła-

szczenia terenów przeznaczonych, stosownie do tego planu, na cele użyteczności publicznej lub budownictwa społecznego.

2. Jeżeli po upływie roku od rozpoczęcia właściwego okresu realizacji planu zagospodarowania przestrzennego (art. 5 ust. 2 pkt 8) nie przystąpiono do użytkowania gruntu lub nie podjęto na nim inwestycyj na cele określone w rzeczonym planie, służy Państwu, związkom samorządu terytorialnego oraz jednostkom samorządu zawodowego i gospodarczego prawo nabycia tego gruntu na powyższe cele w drodze wywłaszczenia.

3. Przy korzystaniu z uprawnień przewidzianych w ust. 1 i 2 służy Państwu pierwszeństwo przed związkiem samorządu terytorialnego, a takiemu związkowi — przed jednostką samorządu zawodowego lub gospodarczego. W innych przypadkach o pierwszeństwie orzeka właściwa regionalna dyrekcja planowania przestrzennego.

Art. 38. Zabrania się zmiany przeznaczenia terenów, podejmowania inwestycyj, budowy, odbudowy, przebudowy, powiększania i zmiany przeznaczenia budynków lub innych urządzeń — niezgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego.

Art. 39. 1. Zmiany w planach zagospodarowania przestrzennego mogą być dokonywane jedynie w trybie przewidzianym w art. 17—31.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do planów zabudowania, które uprawomocniły się przed wejściem w życie niniejszego dekretu.

Art. 40. Jeżeli, stosownie do planu miejscowego, pomiędzy działkami należącymi do osób prywatnych a linią rozgraniczającą tereny publiczne od prywatnych (art. 5 ust. 2 pkt 3) znajdują się stanowiące własność publiczną skrawki gruntu, które nie nadają się pod budowę, wówczas właściciele działek przed przystąpieniem na nich nowej budowy lub do powiększenia budynku obowiązani są nabyć te skrawki.

Dział VII.

Przepisy karne.

Art. 41. Kto zmienia przeznaczenie terenów, podejmuje inwestycje lub buduje, odbudowuje, przebudowuje, powiększa lub zmienia przeznaczenie budynków lub innych urządzeń wbrew planowi zagospodarowania przestrzennego lub wbrew zarządzeniom wydanym na podstawie niniejszego dekretu, podlega karze aresztu do 1 roku i grzywny lub jednej z tych kar.

Dział VIII.

Przepisy przejściowe.

Art. 42. Plany zabudowania, które uprawomocniły się przed wejściem w życie niniejszego dekretu, mogą być w ciągu dwóch lat zmienione bez odszkodowania dla osób zainteresowanych.

Art. 43. Do dnia, w którym plan krajowy, regionalny lub miejscowy uzyska moc obowiązującą, władze i organa publiczne są obowiązane uzgadniać z urzędami planowania przestrzennego swoje zamierzenia w sprawach wchodzących w zakres tych planów (art. 3—5).

Art. 44. 1. Na terenie osiedli, objętych przebudową ustroju rolnego, zagadnienia wchodzące w zakres planów miejscowych będą do dnia, w którym plany te uzyskają moc obowiązującą, rozwiązywane ze skutkami przewidzianymi w art. 37—41 przez władze ziemskie w porozumieniu z urzędami planowania przestrzennego.

2. Szczegółowe przepisy o właściwości władz oraz tryb postępowania w przypadkach objętych ust. 1 określi rozporządzenie Ministrów: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Odbudowy.

Art. 45. 1. Do czasu podziału obszaru kraju na regiony w myśl art. 3 ust. 1 pkt 4 tymczasowy obszar regionów określi Główny Urząd Planowania Przestrzennego.

2. Do czasu sporządzania planu krajowego plany regionalne sporządza się na podstawie wytycznych, udzielanych przez Główny Urząd Planowania Przestrzennego.

3. Jeżeli tymczasowy obszar regionu ustalony na podstawie ust. 1 obejmuje kilka województw lub ich części, wówczas regionalna dyrekcja planowania przestrzennego podlega wojewodzie właściwemu dla miejsca jej siedziby.

Dział IX.

Przepisy końcowe.

Art. 46. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Odbudowy w porozumieniu z właściwymi ministrami.

Art. 47. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z dniem tym tracą moc obowiązującą przepisy w sprawach uregulowanych niniejszym dekretem, w szczególności art. 7—51 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanym i zabudowaniu osiedli (Dz. U. R. P. z 1939 r. Nr 34, poz. 216) zmienionego dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 sierpnia 1939 r. (Dz. U. R. P. Nr 77, poz. 514).

Adres Redakcji i Administracji: „Krakowski Dziennik Wojewódzki", Kraków, ulica Basztowa L. 22.

Cena niniejszego egzemplarza **150 zł.** — Przedpłata na rok 1947 wynosi kwartalnie **200 zł.**

Cena ogłoszeń: Wiersz dwułamowy lub jego miejsce 25 zł. — Drobne ogłoszenia do 10 wierszy wraz z egzemplarzem dowodowym 200 zł.

Należność za prenumeratę, ogłoszenia oraz za poszczególne egzemplarze, należy wpłacać na rachunek żyrowy: „Administracji Krakowskiego Dziennika Wojewódzkiego" w Banku Narodowym w Krakowie, ulica Basztowa 21, **zaznaczając wyraźnie tytuł wpłaty.**

Drukarnia Związkowa w Krakowie, ul. Mikołajska 13 — Telefon 580-40 — M 19701